

Janar 2016
Numri: 94
E përmuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.revistaetika.com

ETIKA

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den
Evropë: 7 Euro

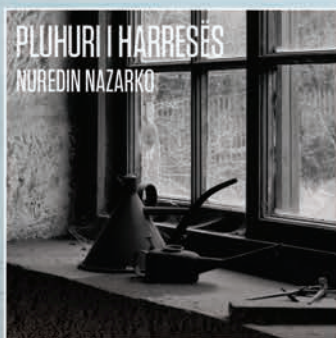
PËRMENDJA E ALLAHUT -2
OSMAN NURI TOPBASH

TË BESOSH
AHMET ZULAN

FEJA... ÇFARË ËSHTË?
DR. MUSTAFA MAHMUD

PLUHURI I HARRESËS
NUREDIN NAZARKO

TË MERRESH NË LLOGARI
M. SAMI RAMAZANOLLU

BUJARIA NË PASURI, NË JETË
DHE NË ÇDO GJË TJETËR
SAMI GËKSYN

Çfarë ke përgatitur PËR NESËR

TË
RINJ

*Shtëpia botuese Progresi
vjen me 6 libra të rinj, të cilët
do të ushqejnë botën tonë shpirtërore
dhe do t'i japin drejtim jetës sonë
individuale dhe shoqërore.*

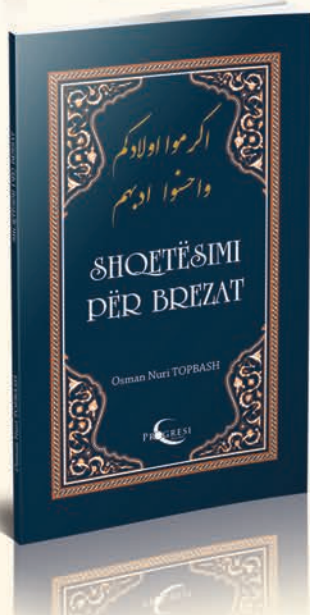
Një këshillë
1001 mësimë
350 Lekë
3 Euro

Si edukonte
Ai (s.a.v.s.)
150 Lekë
1 Euro

101 Parime
në shërbim
200 Lekë
1.5 Euro

Shqetësimi
për brezat
200 Lekë
1.5 Euro

Udhëtimi
drejt Zotit
200 Lekë
1.5 Euro

Shërbimi
200 Lekë
1.5 Euro

Të mendojmë sikur për një farë kohe kemi vështirësi në frymëmarrje, na merret fryma kur ngjism dy shkallë dhe herë pas here na merren mendtë. Shkojmë tek doktori, i cili na jep disa analiza dhe na dërgon tek dietologu

Shkojmë tek dietologu, i cili na vë të peshohemi në një peshore të çuditshme. Kjo peshore shfaq pothuajse të gjitha organet dhe pjesët e njeriut dhe nxjerr disa të dhëna me numra para jush:

- Në trupin tuaj ka kaç kocka, kaç muskuj, kaç yndyrë, kaç ujë etj.

Pasi sheh të dhënat, dietologu ju fton në një sistem të ri jetese, duke ju thënë: “Yndyrat duhen pakësuar dhe muskujt duhen forcuar. Për këtë, duhet të mbani një dietë të tillë ushqimi, duhet të ecni kaç kohë në ditë, duhet të largoheni nga stresi etj.”

Ai ju thotë se ky është një kusht i domosdoshëm për shëndetin tuaj. Përndryshe, yndyrat do të shtohen më tepër, muskujt do të dobësohen edhe më shumë dhe, pas një farë kohe, zemra dhe mëlçia juaj, nuk do të mund ta bartin këtë barrë. Më pas fillon edhe problemi i forcimit të damarëve etj...

Dietologu vendos para jush një tablo të zezë dhe ju shtyn të bëni një zgjedhje jetësore.

Përveç kësaj, ai vendos para jush edhe një kalendar dhe ju thotë:

- Ejani pas një jave, që t’ju peshojmë përsëri dhe të shohim si ka ecur ekuilibri i yndyrave dhe muskujve.

Kur shkoni përsëri pas një muaji dhe peshoheni, dietologu flet sikur është duke lexuar disiplinën e jetës suaj për një muaj:

- Paskeni ngrënë shumë brumëra, paskeni konsumuar sheqer dhe nuk keni ecur fare. Yndyrat në trupin tuaj janë shtuar, niveli i kolesterolit në trup është ngritur, është shfaqur rreziku i sëmundjes së sheqerit etj...

Më pas?

Çfarë mendoni se do të ndodhë më pas?

A do të vazhdoni të jetoni si të dëshironi edhe pasi të keni shkuar tek dietologu?

Apo “peshimi i përmuajshëm”, do t’ju bënte më të kujdesshëm që të paktën kur të shkoni tek doktori apo dietisti, të mos turpëroheni para tyre ose më saktë, që paratë të cilat u keni paguar atyre, të mos shkojnë dëm?

Ose do të zbatoni këshillat e dietologut, ose nuk duhet të shkoni tek ai për t’u peshuar. Për rrjedhojë, duhet të kënaqeni me humbjen e shëndetit dhe pasojat e saj.

Po sikur të mos e keni mundësinë e zgjedhjes për të mos shkuar tek dietologu? Po sikur peshimi të ishte i pashmangshëm?

E njëjtë është edhe gjendja e njeriut në marrëdhënie me këtë botë dhe botën tjetër. Peshorja do të vihet para Krijuesit. Në atë peshore do të vihet libri i jetës sonë dhe do të dalin në pah edhe detajet më të imëta të jetës.

Janar 2016

VITI: X

NUMRI: 94

BOTUESI

Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR

Albert Halili

KRYEREDAKTOR

Alban Kali

REDAKTOR

Zija Vukaj

PËRKTHYES

Albert Halili

Artur Tagani

Fatmir Sulaj

Ilir Hoxha

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"

Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 607 8484

E-MAIL

rev.etika@gmail.com

WEBSITE

www.progresibotime.com

KOSOVË

Rr: Ardian Zurnaxhiu; pn. Ralin

Prizren; Kosovë

Mob: +377 4411 9848

MAQEDONI

Drvarska 28; Stara Carsija

Skopje; Maqedonija

Mob: +389 7042 8245

ABONIMI VIJTOR

Shqipëri: 2000 lekë

Kosovë: 15 Euro

Maqedoni: 900 Denar

Evropë: 80 Euro

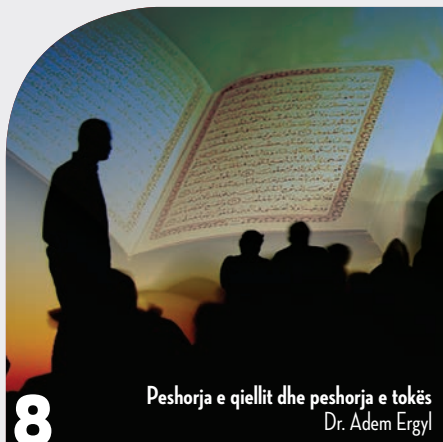
Ju bëjmë të ditur

se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse botohen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i tërhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrave të përfaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

Përmbajtja

Shembujt tanë nuk janë imagjinatë
Nuredin Jëlldëz

16

8

Peshorja e qiellit dhe peshorja e tokës
Dr. Adem Ergyl

34

Përmendja e Allahut -2
Osman Nuri Topbash

18

44

**Bujaria në pasuri,
në jetë dhe në çdo gjë tjetër**
Sami Gëksyn

**5 Herët a vonë të gjithë
do të peshohemi**

Ahmet Tashgetiren

10 Virusi i egoizmit dhe shërimi i tij

Rabia Christine Brodbeck

13 Mbajtja e amanetit

Ali Riza Temel

18 Të jesh fetar në qytet

Prof. dr. Lutfullah Xhebexhi

22 Rrënjët e dinamizmit

Idris Arpat

**24 Besimi ndaj Allahut
dhe pranimi i caktimit të Tij**

Doç. dr. Kerim Bulladë

26 Mjetet dhe qëllimet

Prof. dr. Sulejman Derin

54

**Portreti social 28
i personalitetit të myslimanit**

Xhafer Durmush

Mrekullitë e Kuranit 30

Një Ajet - Një Hadith 32

Pluhuri i harresës 40

Nuredin Nazarko

Feja... çfarë është? 42

Dr. Mustafa Mahmud

Të merresh në llogari 49

M. Sami Ramazanollu

Të besosh 54

Ahmet Zijlan

**Muhamedi (a.s.), udhëzues
dhe mësues i globit 58**

Nexhat H. Spahiu

Metodologjia e arsyetimit të Kuranit

Ibrahim Arpaxhë

46

Jo vetëm një aspekt, por të gjithë aspektet
Mustafa Kyçkashçë

50

HERËT A VONE TE GJITHË DO TË PESHOHEMI

— { Ahmet Tashgetiren } —

Të mendojmë sikur për një farë kohe kemi vështirësi në frymëmarrje, na merret fryma kur ngjisim dy shkallë dhe herë pas here na merren mendtë. Shkojmë tek doktori, i cili na jep disa analiza dhe na dërgon tek dietologu

Shkojmë tek dietologu, i cili na vë të peshohemi në një peshore të çuditshme. Kjo peshore shfaq po-

thuajse të gjitha organet dhe pjesët e njeriut dhe nxjerr disa të dhëna me numra para jush:

- Në trupin tuaj ka kaç kocka, kaç muskuj, kaç yndyrë, kaç ujë etj.

Pasi sheh të dhënat, dietologu ju fton në një sistem të ri jetese, duke ju thënë: “Yndyrat duhen pakësuar dhe muskujt duhen forcuar. Për këtë, duhet

të mbani një dietë të tillë ushqimi, duhet të ecni kaq kohë në ditë, duhet të largoheni nga stresi etj.”

Ai ju thotë se ky është një kusht i domosdoshëm për shëndetin tuaj. Përndryshe, yndyrat do të shtohen më tepër, muskujt do të dobësohen edhe më shumë dhe, pas një farë kohe, zemra dhe mëlçia juaj, nuk do të mund ta bartin këtë barrë. Më pas fillon edhe problemi i forcimit të damarëve etj...

Dietologu vendos para jush një tablo të zezë dhe ju shtyn të bëni një zgjedhje jetësore.

Përveç kësaj, ai vendos para jush edhe një kalendar dhe ju thotë:

- Ejani pas një jave, që t’ju peshojmë përsëri dhe të shohim si ka ecur ekuilibri i yndyrave dhe muskujve.

Kur shkoni përsëri pas një muaji dhe peshoheni, dietologu flet sikur është duke lexuar disiplinën e jetës suaj për një muaj:

- Paskeni ngrënë shumë brumëra, paskeni konsumuar sheqer dhe nuk keni ecur fare. Yndyrat në trupin tuaj janë shtuar, niveli i kolesterolit në trup është ngritur, është shfaqur rreziku i sëmundjes së sheqerit etj...

Më pas?

Çfarë mendoni se do të ndodhë më pas?

A do të vazhdoni të jetoni si të dëshironi edhe pasi të keni shkuar tek dietologu?

Apo “peshimi i përmuajshëm”, do t’ju bënte më të kujdesshëm që të paktën kur të shkoni tek doktori apo dietisti, të mos turpëroheni para tyre ose më saktë, që paratë të cilat u keni paguar atyre, të mos shkojnë dëm?

Ose do të zbatoni këshillat e dietologut, ose nuk duhet të shkoni tek ai për t’u peshuar. Për rrjedhojë, duhet të kënaqeni me humbjen e shëndetit dhe pasojat e saj.

Po sikur të mos e keni mundësinë e zgjedhjes për të mos shkuar tek dietologu? Po sikur peshimi të ishte i pashmangshëm?

E njëjtë është edhe gjendja e njeriut në marrëdhënie me këtë botë dhe botën tjetër. Peshorja do të vihet para Krijesit. Në atë peshore do të vihet libri

i jetës sonë dhe do të dalin në pah edhe detajet më të imëta të jetës.

- A nuk thuhet se, nëse nuk flet gjuha juaj, do të flasin duart, këmbët dhe lëkurët tuaja?

Pra, ashtu siç flet peshorja para dietologut, ashtu edhe “peshorja hyjnore” do të nxjerrë në shesh të dhënat e jetës së kësaj bote, të shkruara në duart, këmbët, sytë, veshët dhe lëkurat e njerëzve. Mbi të gjitha, edhe detajet e vogla sa grimca:

“Kush ka bërë ndonjë të mirë, qoftë sa një grimcë, do ta shohë atë, e kush ka bërë ndonjë të keqe, qoftë sa një grimcë, do ta shohë atë.” (Zelzele, 7-8.)

Sa një grimcë... sepse është regjistruar çdo gjë, edhe pse është e vogël sa një atom.

“Për çdo fjalë që ai thotë, ka pranë vetes një mbikëqyrës të gatshëm (për ta shënuar atë).” (Kaf, 18.)

“...Ne dëgjojmë, ndërsa të dërguarit Tanë (engjëj) që janë pranë tyre, shënojnë.” (Zuh-ruf, 80.)

Kurani e përshkruan kë-shtu gjendjen shpirtërore të atyre që tregohen të padisiplinuar në jetën e kësaj bote, ku është urdhëruar “Lexo librin”:

“Dhe Libri (i veprave të tyre) do t’u vihet përpara, e do t’i shohësh gjynahqarët se si do të tmerrohen nga ato që gjenden në të dhe do të thonë: «Të mjerët ne! Çfarë është ky libër që nuk paska lënë asnjë vepër të madhe apo të vogël pa e shënuar atë!» Aty do të gjejnë të shënuar gjithçka që kanë punuar. Zoti yt nuk i bën padrejtësi askujt.” (Kehf, 49.)

Aty shkruhet çdo gjë, e vogël apo e madhe qoftë. Madje, shkruhet edhe shenja me sy e me vetulla që bëhet për të tallur dikë.

Do të peshohemi herët a vonë. Ajo ditë do të vijë. Dhe nuk ka kuptim të thuhet “Ejnel meferr/Ku të iki?”¹, sepse nuk ka vend ku mund të ikësh.

Do të peshohemi:

“Sa i përket atij, veprat e (mira të) të cilit do të rëndojnë në peshore, ai do të ketë një jetë të kënaqur (në Xhenet). E sa i përket atij, veprat e (mira të) të cilit nuk do të rëndojnë në peshore, Ai do të ketë si

*Dita
e peshimit, para
kujt do të peshohemi
dhe ajo që do të bëhet me ne në fund
të peshimit, nuk duhen harruar kurrë.
Për fat të keq, njeriu është harrestar.
Ndonjëherë, nuk e harron dietistin,
por harron Zotin e tij.
Ai harron Zotin, Atë që i ka falur trupin
dhe shpirtin. Pas lindjes, vazhdimisht
ecim në drejtim të asaj peshoreje.
Nga cilido vend i botës të ecim,
në qiell, në det apo në tokë...
si i pasur, i varfër, i fuqishëm
apo i mjerë... cilido që të jemi,
s’ka askush që ka
ardhur dhe nuk
ka ikur.*

1. - shih. Kijamet, 10.

strehim Humnerën (e Xhehenemit). Kush mund të ta shpjegojë ty se ç'është Humnera (e Xhehenemit)? Ajo është një Zjarr i vrullshëm.” (Karia, 6-11.)

Në fund të fundit, dietologu mundohet të vendosë disa rregulla për një gjë që është jashtë vetes së tij në bazë të atyre që mund të shohë e kuptojë. Po për Atë që na ka dhënë jetën, të gjitha mundësitë për ta jetuar këtë jetë dhe kornizën e një jete të shëndetshme në këtë botë dhe në botën tjetër, a mendojmë ndonjëherë?

A mendojmë për Atë, para të Cilit mund të dalim një muaj (ose tre, pesë, apo dhjetë vjet) më vonë dhe do të na pyesë, “Çfarë ke bërë robi im”?

E kur të na shtohet pesha e zemrës, kur të ndiejmë aty një papastërti dhe prej aty të fillojë një rrjedhje papastërtie, a mendojmë për momentin kur do të përrjetohej procesi i ndarjes zemër, damar, i pistë, i pastër?

Dita e peshimit, para kujt do të peshohemi dhe ajo që do të bëhet me ne në fund të peshimit, nuk duhen harruar kurrë.

Për fat të keq, njeriu është harrestar.

Ndonjëherë, nuk e harron dietologun, por harron Zotin e tij. Ai harron Zotin, Atë që i ka falur trupin dhe shpirtin.

Pas lindjes, vazhdimisht ecim në drejtim të asaj peshoreje. Nga cilido vend i botës të ecim, në qiell, në det apo në tokë... si i pasur, i varfër, i fuqishëm apo i mjerë... cilido që të jemi, s'ka askush që ka ardhur dhe nuk ka ikur.

Dil në peshore!

Le të shihen pluset dhe minuset e tua. “Le të shohë njeriu se çfarë ka dërguar në të nesërmen!” - thotë një ajet i Allahut.

“O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe çdo njeri le të shikojë se ç'ka përgatitur për të nesërmen! Kijeni frikë Allahun, sepse Ai di çdo gjë që bëni ju!” (Hashr, 18.)

Sepse:

“Atëherë çdokush do të mësojë për veprat që ka bërë dhe që ka lënë pa bërë.” (Infitar, 5.)

Mos eja me një zemër të papastër!- thërret Ai. “Shko me zemër të pastër para Zotit!”

Sepse:

“Atë ditë, askujt nuk do t'i bëjë dobi as pasuria, as fëmijët, përveç atij që vjen me zemër të pastër tek Allahu!” (Shu'ara, 88-89.)

Atë ditë do të ketë fytyra të nxira. Do të ketë dëshitim.

Madje, edhe Ibrahim (a.s.), i lutet Allahut: **“O Zot! Mos më turpëro!.. atë ditë, kur askujt nuk do t'i bëjë dobi as pasuria, as fëmijët, përveç atij që vjen me zemër të pastër tek Allahu!”** (Shu'ara, 87-89.)

A do të dalë në peshore një zemër e sëmure apo një zemër e pastër dhe e shëndetshme? A do të dalë një dorë, një sy, një vesh dhe një mendje e papastër apo një karakter që i shkëlqejnë sytë nga gëzimi?

Herët a vonë do të peshohemi.

Nëse nuk bëjmë kujdes për zemrën tonë, do të përrjetojmë krizë zemre. Nëse nuk bëjmë kujdes për pastërtinë e asaj që rrjedh në damarët tanë, ata do të bllokohen, nëse i mbushim mushkëritë me papastërti, nuk do të arrijmë të marrim frymë. Të gjitha këto kanë lidhje me ligjet që ka vendosur Krijuesi në trupin e njeriut.

Atëherë, si mund të mendohet që Krijuesi nuk ka vendosur ligje dhe rregulla në lidhje me ekzistencën e njeriut në udhën e kësaj bote për në botën tjetër?

Kundërshtimi i ligjeve fizike të Allahut sjell pasoja, por a nuk do të ketë pasoja edhe kundërshtimi i ligjeve hyjnore në lidhje me njeriun?

Për rezultatet që do të dalin nga peshorja, do të ketë dy shpërblime të ndryshme, si xheneti dhe xhehenemi.

Kjo çështje nuk është e lehtë.

Kjo sprovë nuk është e lehtë.

Të lutemi, të bëjmë kujdes dhe të bëhemi prej atyre që na zbardhet fytyra në peshore.

Turpërimi para dietologut nuk i ngjan aspak turpërimit para Zotit.

Sepse edhe vetë dietistët do japin çdo gjë, vetëm e vetëm të mos turpërohen para Allahut. Sepse bëhet fjalë për kalimin apo jo në paqe të një jete të përjetshme.

*Kundërshtimi
i ligjeve fizike të Allahut
sjell pasoja, por a nuk do të ketë
pasoja edhe kundërshtimi i ligjeve
hyjnore në lidhje me njeriun?
Për rezultatet që do të dalin
nga peshorja, do të ketë dy
shpërblime të ndryshme,
si xheneti dhe xhehenemi.
Kjo çështje nuk është
e lehtë.*

Peshorja e qiellit dhe peshorja e tokës

Dr. Adem Ergyl

Fjalën takva / devotshmëri, e cila është një koncept i Kuranit Fisnik, disa komentues të Kuranit e shpjegojnë si “vetëdije e përgjegjësisë kundrejt Allahut Teala”. Të vepruarit me vetëdijen “e dhënies së llogarisë në audiencën e Zotit” në çdo punë që mund të bëhet, në çdo mendim dhe synim, padyshim se i jep njeriut një disiplinë serioze për jetën. Paralajmërimi: “Merreni veten në llogari para se t’ju marrë Zoti në llogari!”¹, është një paralajmërim serioz ashtu që robi t’i vendosë një rregull vetes dhe të mos humbasë në llogarinë e madhe që do ta japë në audiencën e Allahut të Lartësuar. Kurani Fisnik e njofton haptazi të gjithë njerëzimin se profetët dhe umetet e tyre do të merren në llogari.² Allahu Teala na e kujton kështu se ana e mirësive në peshoren hyjnore duhet të vijë më e rëndë, në mënyrë që fytyrat tona të mos nxihen dhe të mos turpërohen:

“Peshimi (i veprave), atë ditë do të jetë i drejtë. Ata që u rëndon peshorja me vepra të mira, do të jenë të shpëtuar. Kurse ata që e kanë të lehtë peshoren me vepra të mira, do të humbin veten e tyre, për shkak se mohuan shpalljet Tona.” (A’raf, 8-9)

Çfarë peshoreje është ajo peshore që do të kurdiset atë ditë? Cila është njësia matëse e saj? Edhe pse ne nuk mund ta njohim plotësisht nga të gjitha aspektet natyrën e vërtetë të kësaj, nisur nga niveli që teknologjia ka arritur sot, vëmë re se shumë gjëra tashmë mund të maten. Gradat e nxehtësisë dhe ftohtësisë, nivelet e lagështisë, shkallët e tërmetit, vlerat e gjakut, shkallët e energjisë dhe fuqisë, matjet e shpejtësisë, vlerat e kalorive dhe qindra apo ndoshta mijëra gjëra të tjera si këto. Të gjitha këto tregojnë qartazi se veprat dhe sjelljet shpirtërore si besimi, devotshmëria, singëriteti, sevapi, mëkati, bindja dhe kundërshtimi do të peshohen lehtësisht dhe në një mënyrë të shpejt nga Allahu Teala në peshoren e përpiktë që do të kurdiset Ditën e Kiametit. Në këtë shkrimin tonë, më shumë se sa mënyrën e peshimit të kësaj peshoreje, do të shtjellojmë ndryshimin ndërmjet peshores sonë e peshores së Allahut dhe do të nxjerrim në pah se bazat e vlerësimit duhet të bëhen sipas peshores hyjnore. Po, cili është ndryshimi ndërmjet peshores së tokës dhe peshores së qiellit? Thënë me një shprehje tjetër, çfarë ndryshimi ka ndërmjet masave të peshores se njerëzve dhe asaj të Allahut të Lartësuar? Cilat janë kriteret e vlerësimit të njeriut në peshoren e njerëzve? Cilat

1. Shik. Tirmidhi, Kijamet, 25/2459.

2. Shik. Araf, 6.

janë në peshoren e Zotit (xh.sh.)? Cila është njësia vlerësuese në radhitjen e veprave në të mëdha dhe të vogla? Si bëhet vlerësimi i mëkateve apo i vepreve të mira nga ana jonë dhe si bëhet nga ana e Allahut të Madhëruar? A do të japin të njëjtin rezultat me vlerësimin tonë në peshoren hyjnore shumë çështje që i kemi lejuar dhe i kemi pranuar si të drejta në zemrën apo veten tonë? Një i urtë shprehët: “A me kandin e druvarit apo me peshoren e argjendarit e bëjmë llogarinë e veprave tona në këtë botë?” Pyetje, pyetje, pyetje... Ndërsa përgjigjet që do të jepen, do të jenë të ndryshme në mënyrë të drejtpërdrejtë me gradën e besimit, ndjeshmërinë e devotshmërisë, pjekurinë e zemrës dhe vetëdijen e përgjegjësisë sonë. Po, ndërkohë që sipas peshores së tokës prestigji i njeriut përcaktohet sipas vlerave të kësaj bote si pasuria, pozita, fama, fuqia, bukuria dhe shumë vlera të tjera të ngjashme me to, këto nuk do të kenë asnjë vlerë në peshoren e qiellit, nëse nuk do të përdoren për Allahun siç duhet. Nëse këto nuk do të vlerësohen sipas masave hyjnore, mund të shndërrohen në peshë që nuk do vendoset te plusi i peshores, por te minusi. Masa e vlerës së njeriut në peshoren e qiellit përbëhet nga “besimi dhe devotshmëria”. Më shumë se sa bukuria e paraqitjes, bëhet fjalë për bukurinë e zemrës, të moralit, të veprës dhe të nderit. Jo veprat e shumta dhe të pasinqer-ta, por veprat plot sinqeritet qofshin edhe të pakta, do të ndikojnë ndjeshëm në anën pozitive të peshores. Sipas njetit të mirë apo të prishur, shumë vepra që duken si të vogla do të bëhen të mëdha dhe shumë vep-ra që pandehen si të mëdha do të zvogëlohen dhe pothuajse do të zhduken. Për të bërë një llogari të vetes jo sipas masave llogaritëse të nefsit, por sipas vlerave të peshores hyjnore ndërkohë që jetojmë në tokë, Allahu i Lartësuar u ka dërguar robërve të tij dy ndihmës të mëdhenj. Ndihmësi i parë janë masat e treguara në Kuran dhe Sunet, ndërsa ndihmësi i dytë janë ndërgjegjet dhe zemrat e paverbuara me mëkate dhe gjynahe. Edhe nëse njerëzit japin fetva, edhe nëse nefsi nxjerrë justifikime të drejta sipas tij, nëse akoma ka një zë në zemër i cili nuk të lë rehat dhe të bren nga brenda, ja, ajo është gjilpëra e peshores hyjnore që të prek zemrën. Ky paralajmërim është paralajmërim hyjnor dhe pasqyra e llogarisë së vërtetë. Çdo njeri që shikon në atë pasqyrë dhe përballet ndershmërisht me veten e tij, është e pamundur që nefsi ta mashtrojë. Allahu Teala e

shpjegon kështu këtë të vërtetë: **“Po, vërtet që nje-riu e sheh dhe e njeh veten, edhe nëse paraqet shumë pretekste.”** (Kijame, 14-15)

Peshorja e qiellit është një peshore e përpiktë. Ajo nuk lë pas dore asnjë gjë të vogël apo të madhe, por menjëherë e merr në vlerësim. Pa shikojeni shprehjen e këtij ajeti që i drithëron zemrat: **“Ditën e Kiametit, Ne do të vendosim peshore të sakta e askush nuk do të pësojë asnjë padrejtësi. Ne do të sjellim (për gjykim) çdo vepër, qoftë kjo edhe sa pesha e një kokrrë sinapi. Ne jemi të mjaftueshëm për llogaritje.”** (Enbija, 47)

Nisur nga kjo, asnjë vepër të mirë apo mëkat, nuk duhet ta marrim për të lehtë. Ka shumë vepra të mëdha që duken të vogla. Ky hadith fisnik është një tablo mësimdhënëse në lidhje me këtë aspekt: Ebu Mes’ud el-Bedri, (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë: **“Një njeri prej umeteve të tjera para jush, u mor në llogari. Asnjë vepër e mirë nuk iu gjet, por ai ishte një njeri i pasur që i ndihmonte njerëzit. Shërbëtorin e tij e urdhëronte që t’ua falte borxhin të varfërve që ishin në vështirësi. Allahu, xhel- le xhelaluh, tha:**

“Ne jemi më falës se ai, prandaj faleni atë!” (Muslim, Musakat 30.)

Ebu Abdurrahman Bilal ibni’l-Harith el-Muzeni, (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë: **“Robi mund të thotë një fjalë me të cilën Allahu kënaqet, por atij nuk i shkon aspak në mendje se me atë fjalë mund të arrijë pëlqimin e Allahut. Ndërkohë Allahu mund të kënaqet me atë njeri deri në Ditën e Gjykimit kur ta takojë, për shkak të asaj fjale që tha. Gjithashtu, një rob thotë një fjalë me të cilën tërheq zemërimin e Allahut, por ai nuk mendon se ajo fjalë mund të bëhet shkak që Allahu të zemërohet me të. Ndërkohë Allahu mund të zemërohet me atë rob deri në Ditën e Kiametit kur ta takojë, për shkak të asaj fjale të keqe.”** (Muvatta, Kelam 5; Tirmidhi, Zuhd 12.) Së fundi, siç ka thënë edhe i Dërguari i Allahut (a.s.): **“Të gjithë që merren në llogari deri në detaje, do të ndëshkohen.”**³ Nisur nga kjo, ne nuk kemi ndonjë degë tjetër tek e cila mund të kapemi, përveç se t’i kërkojmë Allahut Teala, i Cili është i mëshirshëm dhe falës ndaj robërve të Tij, që të na e lehtësojë llogarinë dhe madje t’i përgjërohemi të na bashkojë me robërit e Tij që do hyjnë në xhenet pa dhënë llogari.

3. Shik. Buhari, Rikak 49; Muslim, Xhenet 79.

Virusi i egoizmit dhe shërimi i tij

Rabia Christine Brodbeck

AI NJERI QË NUK KA MORAL,
ËSHTË I PRIVUAR NGA MIRËSIA E ZOTIT.

Mevlana ka një këshillë madhështore kundrejt skenarëve që po përjetojmë sot: “Le t’i lutemi Zotit që të na japë moral. Ai njeri që nuk ka moral, është i privuar nga mirësia e Zotit. Ai që nuk ka moral, nuk i bën keq vetëm vetes së tij. Ndoshta mund të djegë të gjithë botën. Çdo vështirësi apo fatkeqësi që i ndodh, i vjen nga paturpësia dhe arroganca. Ky qiell është ndriçuar në sajë të moralit. Edhe engjëjt janë të pafajshëm dhe të dëlirë për shkak të moralit.”

Sot po dëshmojmë një mbrapshti të madhe. Shekulli ynë është shekulli i komunikimit, por komunikimi ndërmjet njerëzve është prishur dhe është shkëputur. Në këtë mënyrë, jemi bërë të huaj për njëri-tjetrin, e keqkuptojmë njëri-tjetrin, flasim gjuhë të ndryshme, debatojmë me njëri-tjetrin, kërcënojmë dhe sulmojmë. Ndërmjet nesh ka përplasje, luftë, kontradikta dhe divergjenca. Jemi bërë armiq me njëri-tjetrin. Nuk e përshëndesim njëri-tjetrin. Nuk dëshirojmë ta duam njëri-tjetrin. Nuk duam ta ndihmojmë, t’i shërbejmë dhe ta frymëzojmë njëri-tjetrin. I kemi humbur cilësitë njerëzore dhe i kemi shkukur nga

zemra tona ndjenjat humane. Ndjenja e miqësisë dhe shoqërisë është prishur. Shkurtimisht, kemi humbur njerëzillëkun tonë. Siç thotë edhe Mevlana, kemi humbur “moralin”, i cili është veçoria njerëzore më e vlefshme. Dhe si rezultat, po e djegim të gjithë botën.

Sot anëtarët e xhematëve thonë: “Hoxha im, xhemati im, revista që nxjerr unë, vakëfi im, shtëpia e fëmijës apo azili që kam bërë unë...”, domethënë, kur thuhet “unë apo ne”, hyn ndjenja e egoizmit. Feja islame është feja e bashkimit. Arti ynë më i madh është të duam për hir të Allahut dhe të jetojmë për hir të Allahut. Përderisa të mos e mësojmë këtë, nuk do të fitojmë asnjë gjë.

Punët shkojmë mbrapsht, sepse çdo gjë e bëjmë për interes. Çfarë mund të kuptojmë nga dashuria që Aliu, Ebu Bekri, Hatixhja, Nesibja, Hamzai, Bilali dhe Shemsi ndjenin për Pejgamberin tonë të nderuar, Muhamed Mustafanë (a.s.), pasi të mbytemi në marrëdhëniet e interesit? Miqësi nuk mund të ketë pa e dashur, pa i shërbyer, pa u bërë shembull dhe pa i dhënë përparësi njëri-tjetrit më shumë se vetes sonë. Sot bëhen shumë seminare, simpoziume dhe programe televizive rreth miqësisë. Ne nuk mund ta kuptojmë njëri-

tjetrin ndërkohë që jemi shumë larg. Si mund të bashkohemi me rrymën e dashurisë së evlijave nëse nuk duam, nëse nuk i ndajmë mirësitë hyjnore të Krijuesit tonë të Lartësuar dhe, nëse nuk i ndajmë me të tjerët frytet e perceptimit nëpër kuvendet fetare të cilat i frekuentojmë?

Neve na ka hyrë një virus. Virusi i egoizmit. Si mundet? Bota na ka vënë në gjumë me narkozë. Por feja islame ka një moral të mrekullueshëm kundër virusit të egoizmit. Për shembull, myslimanët u japin përparësi nevojave të vëllezërve të tyre edhe nëse vetë kanë shumë nevojë. Ata e shikojnë më të rëndësishme dhimbjen e vëllezërve të tyre se sa dhimbjen e vet. Ebu Bekri (r.a.), i cili gjendej në kulmin e sakrificës dhe flijimit, thotë: “Bujaria e vërtetë është të vuajturit për të shuar vuajtjet e të tjerëve.” Ehli Bejti dhe sahabët e nderuar ishin në kulmin e sakrificës së vetes. Ata të gjithë patën thënë me një zë dhe më gjithë shpirt: “Nëna, babai, fëmija, pasuria, pozita dhe jeta ime të qofshin falë, o i Dërguari i Allahut!” Allahu Teala thotë në Kuranin Famëlartë: **“Pejgamberi është më i afërt për besimtarët se sa ata për vetë njeri-tjetrin...”** (Ahzab, 6) Përderisa të mos e duam të Dërguarin e Allahut (a.s.), më shumë se veten tonë, besimi ynë nuk do ta arrijë pjekurinë. Ne jemi bërë robër të kësaj bote. Pse? Sepse nuk përpiqemi ta edukojmë veten tonë. Allahu (xh.sh.), nuk e lëshon mëshirën pa pasur përpjekje në pah. Ne mendojmë se çdo gjë është falas. Për këtë arsye, nuk agjërojmë kur agjërojmë. Nuk japim zekat kur japim zekat. Nuk shkojmë në haxh kur shkojmë në haxh. Nuk falim namaz kur falim namaz. Për fat të keq, nuk jemi bërë njerëz dhe nuk kemi lënë paqe në këtë botë. Ndërkohë feja islame u mëson njerëzve mirësinë, universalitetin dhe dashurinë e paku-fishme që i përfshin të gjithë. Feja islame është

feja e dashurisë. Ajo nuk bën ndarje kombi, race, shoqërie, pozite apo vendi ndërmjet njerëzve. Por për fat të keq, ne nuk kemi luftuar dot. Ndërkohë, lufta në rrugë të Allahut është borxh për ne, sepse ne jemi mëkëmbësit e Rahmetun li'l-aleminit. Ne e kemi detyrë të përpiqemi dhe të luftojmë në rrugë të tij. Por për fat të keq, nuk jemi bërë dot umet i tij. Ndërkohë, ata që i besojnë fesë së tevhidit janë si një familje e vetme, një shoqëri e vetme dhe një trup i vetëm. Të gjithë ne jemi nipat e Ademit dhe fëmijët e Habilit, të cilët ishin përfaqësues të tevhidit. Ne mbartim përgjegjësinë e të qenit robër ndaj Allahut dhe jemi krijesa që engjëjt na kanë bërë sexhde. Jemi nipërit e Ibrahimit (a.s.), i cili hodhi themelet e shtëpisë së besimit. Por për fat të keq, nuk kemi arritur dot ta kuptojmë martirizimin e Hysejnit dhe Hamzait. Nuk kemi arritur dot ta kuptojmë vullnetin sublim që shfaqën trimërisht në flijimin e jetëve të tyre. Në vend të këtyre, po besojmë se do të hyjmë në xhenet pa u marrë në llogari, duke u bërë një bombë e gjallë për të vrarë popullin civil e të pafajshëm në vendet plot njerëz si tregjet. Cilin obligim s'po e kryejmë dot që këto bomba bien në botën islame?

Bota islame është në pikë të hallit. Ne nuk po e marrim për shembull Pejgamberin (a.s.), i cili kërkonte nga Zoti udhëzim, mëshirë, falje dhe mirësi për umetin e tij dhe i cili ishte dërguar mëshirë për botët.

Ndërkohë, jemi pasues të fesë së Rahmetun li'l-aleminit. Allahu i Lartësuar e ka dërguar të Dashurin e Tij, Muhamedin (a.s.), me një qëllim të vetëm: Që të jetë mëshirë për botët! Tashmë myslimanët nuk e shohin si udhëzues të tyre moralin e Pejgamberit, Muhamed Mustafasë (a.s.) dhe nuk përpiqen për të ecur në gjurmët e tij. Për shkak të kësaj, po dëshmojmë një kohë në të cilën ka degjenerim, keqpërdorim, mashtrim,

*Në ditët
e sotme kemi
një largësi dhe shkëputje të
tmerrshme me njeri-tjetrin.
Pothuajse po jetojmë siç thuhet në
ajetin e Kuranit Fisnik:
“...Njeriu do të ikë nga i vëllai, nga
e ëma dhe nga i ati, nga e shoqja
dhe nga fëmijët e vet.” (Abese, 34-
36) Vetën duhet ta pyesim: A nuk
po e përjetojmë Ditën e Kiametit
tani? Njerëzia vazhdimisht
përballet me një kalbje, shkatërrim
dhe vdekje më të madhe. Sot
po përhapen fatkeqësitë më të
mëdha njerëzore. Po përjetojnë
falimentime në dimensionet
morale, politike dhe
ekonomike.*

padrejtësi, kolonizim, agresion, militantizëm, dhunë, terror dhe shkatërrim. Në këtë mënyrë, humbet thesari i të qenit afër me Zotin e botëve dhe me Pejgamberin e Tij, që e pati dërguar si mëshirë për botët. Kjo humbje do të thotë që mineralet e dashurisë, të cilat janë brenda jetës sonë, të ngelin të mbuluara përgjithmonë dhe të mos e arrijmë gradën e njeriut.

Nëse i krahasojmë njerëzit e shoqërive moderne me brezat e tyre paraardhës, do të shohim se janë të zhytur në batakun e një injorance shumë më të madhe, janë shumë të shkëputur, të privuar nga frymëzimi shpirtëror dhe begatia e Allahut dhe e të Dashurit të tij. I Dërguari i Allahut (a.s.), na ka njoftuar që shumë kohë më parë për këtë gjendje: “*Ju do të shkoni pëllëmbë për pëllëmbë dhe centimetër për centimetër në rrugën e atyre para jush, saqë nëse ata hyjnë në vrimën e një zvarraniku helmues, edhe ju do të hyni pas tyre.*” Në ditët e sotme kemi një largësi dhe shkëputje të tmerrshme me njëri-tjetrin. Pothuajse po jetojmë siç thuhet në ajetin e Kuranit Fisnik:

“...Njeriu do të ikë nga i vëllai, nga e ëma dhe nga i ati, nga e shoqja dhe nga fëmijët e vet.” (Abese, 34-36) Vetën duhet ta pyesim: A nuk po e përjetojmë Ditën e Kiametit tani? Njerëzia vazhdimisht përballet me një kalbje, shkatërrim dhe vdekje më të madhe. Sot po përhapen fatkeqësitë më të mëdha njerëzore. Po përjetohen falimentime në dimensionet morale, politike dhe ekonomike.

Në çdo dimension po shikojmë se vlerat janë kthyer përmbys. Përplasjet ndërmjet medh'hebeve po i copëtojnë lidhjet vëllazërore dhe shpirtërore. Në botën islame ka hyrë një virus. Ka hyrë virusi i ndarjes dhe copëtimit. Njerëzit po e shkatërrojnë njëri-tjetrin.

Njëra prej mangësive me të mëdha që ka sot bota islame, është se myslimanët nuk e përjetojnë të vërtetën që thuhet në hadithin fisnik: “*Besimtari është pasqyra e besimtarit.*” Vetëm pasi të bëhemi pasqyrë për njëri-tjetrin mund të realizohet kalimi i dritës hyjnore nga zemra në zemër. Feja islame përfaqëson dashurinë pa interes që arrin pikën më të lartë ndërmjet dy zemrave. Umetit të Muhamedit i është dhënë mirësia për ta përjetuar në formën më të lartë hadithin profetik: “*Besimtari është pasqyra e besimtarit.*”

Drita hyjnore e Allahut bashkohet me dritën e nefsit të dëlirë. Ja, bashkimi i dy dritave do të thotë dritë mbi dritë. Njeriu arrin ta njohë veten e tij nga pasqyra hyjnore që ka në zemër. Në pasqyrën e ekzistencës së tij, njeriu njihë Zotin, veten e vet dhe krijesat e tjera. Vetëm se kjo ka një kusht: Pasqyra e zemrës duhet të jetë e pastër. Ndriçimi i pasqyrës së sinqeritetit fillon të reflektojë pafundësinë e të fshehtave hyjnore. Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik:

“Zemra (e Muhamedit) nuk gënjen për atë që ka parë.” (Nexhm, 11) Nga

vjen frymëzimi hyjnor? Vjen nga bashkimi dhe dashuria. Nga mund ta marrim kënaqësinë dhe lumturinë më të madhe? Nga Bejtullah, sepse ajo është shtëpia e Allahut. Atje përjetojmë të vërtetën: “*Besimtari është pasqyrë e besimtarit.*” Ndriçimi i pasqyrës së sinqeritetit na e reflekton pafundësinë e të fshehtave hyjnore.

Si një person që kam studiuar gjendjen aktuale të shoqërive moderne, besoj se njerëzit, me të gjitha tezat e tyre logjike, mendimet dhe këndvështrimet racionaliste, duhet t'i lënë mënjanë problemet politike, sociale e juridike dhe qasjet e tyre të kufizuara me logjikë dhe t'i drejtohen udhërrëfyesit tonë sublim, Muhamedit (a.s.). Tashmë është koha për t'i lënë mënjanë debatet që s'kanë fund.

Njëra prej mangësive me të mëdha që ka sot bota islame, është se myslimanët nuk e përjetojnë të vërtetën që thuhet në hadithin fisnik: “Besimtari është pasqyra e besimtarit.” Vetëm pasi të bëhemi pasqyrë për njëri-tjetrin mund të realizohet kalimi i dritës hyjnore nga zemra në zemër. Feja islame përfaqëson dashurinë pa interes që arrin pikën më të lartë ndërmjet dy zemrave.

MBAJTJA *e amanetit*

Ali Riza Temel

Një njeri, të cilit mund t'i jepet me gjithë qetësinë e zemrës diçka materiale apo shpirtërore si amanet, është një njeri i sigurt dhe që mund t'i besohet.

E vetmja gjallesë që e mbart amanetin / përgjegjësinë hyjnore është njeriu. Nisur nga ky aspekt, njeriu është mëkëmbësi i Allahut Teala në tokë. Sundimi dhe autoriteti i njeriut mbi gjallesat e tjera buron nga kjo. Përderisa njerëzit t'i kryejnë përgjegjësitë që kanë, qoftë kundrejt Allahut apo qoftë kundrejt krijesave të tjera dhe përderisa t'i mbajnë me përpikëri amanetet, do të jenë të nderuar te Allahu Teala dhe te robërit e Tij.

Çdo gjë që ka njeriu është në dispozitën e amanetit që i është dhënë përkohësisht. Organet e trupit, pasuria, familja, pozita etj., të gjitha janë amanete. E kundërta e amanetit është tradhtia. Tradhtia është cilësi e hipokritëve. Ndërsa cilësia e besimtarëve është mbajtja e amaneteve. Allahu

Teala thotë në Kuranin Fisnik: “(Besimtarët janë ata) **të cilët u përmbahen amaneteve dhe detyrimeve të marra.**” (Mu'minun, 8)

I Dërguari i Allahut (a.s.), e ka shprehur kështu pandashmërinë e besimit nga amaneti: “*Njeriu që nuk mban amanetin, nuk ka besim.*” (Ahmed bin Hanbel, Musned, 3/135.)

Mbajtja e amanetit është prej cilësive më të rëndësishme të pejgamberëve. Shpallja, e cila është mesazhi hyjnor, është amaneti më i rëndësishëm. Një amanet i tillë nuk u jepet njerëzve të zakonshëm. Engjëlli që ua çon shpalljen pejgamberëve është Xhebrilu'l-Emin, ndërsa pejgamberi të cilit i është dhënë shpallja është Muhammedu'l-Emin. Njeriu më i besueshëm në Mekë ishte i Dërguari i Allahut (a.s.). Edhe armiq të tij madje i thoshin “Muhamedi i besueshëm”. Edhe pse nuk e donin, gjërat e tyre të vlefshme ia linin amanet atij. Sikur të mos ishte i besueshëm, nuk mund të ishte bi-

ndës. Sikur njerëzit të shikonin te ai gënjeshtërën apo tradhtinë më të vogël, nuk do të kishte asnjë pasues. Miliarda pasues të tij që kanë ardhur në këtë botë, janë fryt i besnikërisë së tij, sepse gënjeshtria dhe tradhtia nuk janë bindëse përgjithmonë.

I Dërguari i Allahut (a.s.), gjithmonë është sjellë me ndershmëri ndaj miqve dhe armiqve të tij. Në sajë të kësaj, është bërë shembull i besueshmërisë dhe mbajtjes së amanetit. Kur armiqtë e tij e detyruan atë dhe besimtarët e tjerë për të dalë nga Meka, ai la Aliun (r.a.) pas për t'ua kthyer armiqve amanetet e tyre. Si rezultat, amanetet u dorëzuan te të zotët e tyre.

Tani le të japim edhe një shembull tjetër në lidhje me përpikërinë e të Dërguarit të Allahut (a.s.), në çështjen e mbajtjes së amanetit: Hajberi ishte një qendër çifute banimi, i cili gjendej 150 km në veri të Medinetu'l-Munevvere. I Dërguari i Allahut (a.s.), e çliroi atë në vitin e shtatë hixhri. Urve bin Zubejri transmeton se përgjatë luftës, erdhi një skllav i zi nga Hajberi. Ai po kulloste delet e zotërisë së tij. Kur ai pa se njerëzit e Hajberit ishin armatosur, pyeti për shkakun e kësaj armatosjeje. Ata i thanë se do të luftonin me Muhamedin, i cili pohonte se ishte pejgamber. Skllavit i lindi një dëshirë e zjarrtë në zemër për ta njohur të Dërguarin e Allahut (a.s.). Për këtë arsye, i vuri përpara delet që po kulloste, shkoi te i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe e pyeti: "Për çfarë më fton mua? I Dërguari i Allahut (a.s.), iu përgjigj: *"Të ftoj në Islam, të besosh se nuk ka zot tjetër përveç Allahut, të besosh se unë jam i Dërguari i Allahut dhe të adhurosh vetëm Allahun."*

Nisur nga kjo, skllavi i zi e pyeti: "Çfarë do të fitoj si shpërblim, nëse e them shehadetin dhe i besoj Allahut?" I Dërguari i Allahut (a.s.), iu përgjigj: *"Nëse vdes në këtë gjendje, do të hysh në xhenet."* Pasi skllavi e pranoi Islamin, tha: "O i Dërguari i Allahut! Delet që po kullos janë amanet. Çfarë të bëj me to?" I Dërguari i Allahut (a.s.), e urdhëroi që t'ua dorëzonte delet të zotëve të tyre. Edhe pse ishin në gjendje lufte, Pejgamberi (a.s.), nuk pranoi t'i mbante delet si pasuri e zënë në luftë, sepse delet ishin amanet në dorën e bariut dhe amaneti duhej të mbahej. Në lidhje me këtë çështje, nuk ka dallim ndërmjet mikut dhe armikut. I Dërguari i Allahut (a.s.), i tha: "Nxirri delet nga vendi ku po qëndron ushtria! Allahu do ta çojë amanetin në vendin e tij." Edhe bariu ashtu veproi. Delet shkuan te të zotët e tyre. Çifuti e kuptoi se skllavi i

tij ishte bërë mysliman. Ky bari ra dëshmor në Hajber. (M. E. Zehre, Hatemu'n-Nebijjin, 2/913-914.)

Mbajtjen e amanetit me përpikëri që i Dërguari i Allahut (a.s.), bënte edhe kundrejt armiqve në këtë botë që tradhtia po bëhet lehtë edhe kundrejt miqve, duhet t'ua tregojmë të gjithëve në çdo mënyrë dhe me zë të lartë.

Le të japim edhe një shembull tjetër, që vërteton se edhe sahabët e nderuar kanë ecur në të njëjtën rrugë me të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe kanë qenë mjaft të ndjeshëm në lidhje me çështjen e amanetit: Në një kohë afër çlirimit të Mekës, një karvan tregtie që u përkiste kurejshëve u nis për rrugë. Një njësi ushtarake nën komandën e Zejd bin Harithes e sulmoi këtë karvan. Ata i morën mallrat e karvanit dhe i kapën robër njerëzit e tij. Ndërmjet këtyre robërve ishte edhe bashkëshorti i vajzës së të Dërguarit të Allahut, Zejnebes, Ebu'l-As bin Rebia.

Ebu'l-Asi kërkoi mbrojtjen e bashkëshortes së tij, Zejnebes. Edhe ajo e mori në mbrojtje bashkëshortin e saj. Për këtë arsye, shkoi te i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe i kërkoi t'i jepte mallrat e bashkëshortit të saj. Pejgamberi i mblodhi ata të njësisë ushtarake që kishin sulmuar karvanin dhe u tha: "Siç e dini, Ebu'l-Asi është dhëndri im. Ju keni marrë mallrat e tij. Këto mallra janë mirësia e Allahut që ua ka dhënë juve pa luftë. Unë ju kërkoj që të shfaqni mirësinë dhe t'ia jepni ato. Nëse nuk i jepni, kjo është diçka që e dini ju, sepse tashmë ju jeni të zotët e atyre mallrave." Pasi sahabët e nderuar i dëgjuan këto fjalë, ia dhanë mallrat Ebu'l-Asit. Edhe ai u kthye në Mekë. Ua dorëzoi amanetet të zotëve të tyre në Mekë dhe përpara të gjithë popullit tha:

"Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij." Përveç të tjerash tha: "Ju betohem se do ta shpallja këtë edhe më parë, por po e shfaq tani ngaqë frikësohesha se do thoshit që jam bërë mysliman për t'ju marrë mallrat tuaja." Pastaj u kthye në Medinë të i Dërguari i Allahut (a.s.), si mysliman. Në këtë mënyrë, u bashkua edhe me bashkëshorten e tij, Zejneben. Pejgamberi e fitoi përsëri dhëndrin e tij me këtë fisnikëri dhe shfaqti një sjellje shembullore prej myslimani kundrejt politeistëve mekas.

I Dërguari i Allahut (a.s.), shfaqti të njëjtën fisnikëri edhe për motrën e zënë robëreshë të Adij bin Hatemit, Saffanen. Asaj i bleu një rrobë, një kafshë për udhëtim dhe e dërgoi te vëllai i saj, Adiji i cili

ndodhej në Sham. Në sajë të kësaj sjelljeje, edhe Adiji u bë mysliman. Historia e pranimit të Islamit nga ana e tij, është mjaft interesante. Detajet e asaj historie mund të ndiqen në literaturën Islame.

Amanetin e ka marrë përsipër njeriu, por shumë herë nuk e ka mbajtur atë. Njeriu ka shfaqur in-jorancë dhe ka bërë padrejtësi. Në Kuranin Fisnik thuhet: **“Ne ua ofruam përgjegjësinë qiejve, tokës dhe maleve, por ato nuk pranuan ta marrin përsipër dhe u frikësuan ta pranojnë atë, kurse njeriu e pranoi. Me të vërtetë, njeriu u tregua i padrejtë me veten dhe i paditur** (për pasojat e kësaj përgjegjësie).” (Ahzab, 72)

Nga fjala amanet që përmendet në këtë ajet, synohen obligimet e përgjegjësitë fetare dhe të gjitha llojet e tjera të amaneteve ndërmjet njerëzve. Gjallesat e tjera nuk e pranuan amanetin si rezultat i natyrshmërisë së tyre, sepse ato nuk mund të dalin jashtë qëllimit për të cilin janë krijuar. Këtu përfshihen edhe engjëjt. Njeriu është gjallesa e vetme që ka aftësinë për të vepruar në kundërshtim me natyrshmërinë e saj në këtë botë. Sprovimi me amanet bëhet fjalë për njeriun, ngaqë atij i është dhënë aftësia për bindje dhe kundërshtim. Njeriu nuk është i padrejtë dhe injorant, ngaqë ka marrë përsipër amanetin, por ngaqë nuk ia jep hakun këtij amaneti.

Në krye të amaneteve më të rëndësishme vjen udhëheqja, sepse kjo do të thotë të marrësh përsipër edhe përgjegjësinë e të tjerëve përveç përgjegjësisë tënde. I Dërguari i Allahut (a.s.), i pati thënë kështu Ebu Dherr el-Gifarit, i cili i kërkoi pozitë: **“Ti je i pafuqishëm. Kjo punë është një amanet. Amaneti është poshtërim dhe pishmanllëk Ditën e Kiametit për atë që nuk mund t’ia japë hakun.”** (Muslim, Imare, 16.)

Përveç të tjerash, i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: **“Kur udhëheqja t’u jepet atyre që janë të pa aftë, priteni Kiametin.”** Në këtë mënyrë, ka treguar se sa e rrezikshme është dhënia e autoritetit ndaj atyre që janë të pa aftë e të pabesueshëm dhe se

si e shkatërron popullin kjo gjendje. Tragjeditë që sjellë dhënia e amaneteve ndaj atyre që janë të papërgjegjshëm dhe të pa aftë janë vërtetuar me fakte historike. Të gjithë po e shikojmë se në çfarë gjendjeje e kanë lëshuar dijen dijetarët e pa aftë dhe në çfarë gjendjeje e kanë lëshuar vendin udhëheqësit e papërgjegjshëm. Çdo individ duhet të edukohet, në mënyrë që t’ia japë hakun punës që bën apo që do ta bëjë. Nëse një fëmije, që mund të mbartë një peshë prej dhjetë kilogramësh, i jepet një peshë njëqind kilogramësh, është e sigurt se do të shtypet nga ajo peshë e rëndë. Kështu, vritet fëmija dhe nënçmohet edhe ngarkesa.

Si përfundim, mund të themi se njerëzit duhet t’i edukojmë për t’i mbajtur amanetet, duhet t’i stolisim me vetëdijen e mbajtjes së amanetit dhe amanetet duhet t’ua japim këtyre njerëzve të edukuar. Njëra prej dy cilësive më të rëndësishme që kërkohen nga udhëheqësit është aftësia për të udhëhequr. Ndërsa e dyta është besnikëria.

Rreshtave tanë le t’u japim fund me këtë hadith fisnik: Ebu Hurejra (r.a.), transmeton se një njeri prej shkretëtire shkoj te i Dërguari i Allahut (a.s.), dhe e pyeti se kur do të bëhej Kiameti. Pas pak, Pejgamberi i tha: **“Kur të humbasë amaneti, prite Kiametin.”** Pyetësi përsëri tha: **“Si mund të humbasë amaneti, o i Dërguari i Allahut?”** I Nderuari ynë iu përgjigj: **“Nëse punët u jepen të pa aftëve, prite Kiametin.”** (Buhari, Ilm, Hadithi nr: 59.)

Ka tre lloj kiameti: Kiameti individual, kiameti shoqëror dhe kiameti kur do të shkatërrohet universi. Kiameti që përmendet në hadith, synon zvarritjen e shoqërisë drejt shkatërrimit për shkak të prishjes së rendit shoqëror, mosfunksionimit të ligjeve dhe kaosit.

Paqen dhe qetësinë shoqërore le të mos e bëjmë kurban për injorancën, fanatizmin partiak dhe interesat personale apo të ndonjë grupimi. Andaj, le t’ua japim amanetet atyre që janë të aftë për t’i kryer.

*E vetmja
gjallesë që e mbart
amanetin / përgjegjësinë
hyjnore është njeriu. Nisur
nga ky aspekt, njeriu është
mëkëmbësi i Allahut Teala
në tokë. Sundimi dhe autoriteti
i njeriut mbi gjallesat e tjera
buron nga kjo. Përderisa njerëzit
t’i kryejnë përgjegjësitë që kanë,
qoftë kundrejt Allahut apo
qoftë kundrejt krijesave të tjera
dhe përderisa t’i mbajnë me
përpikëri amanetet, do të jenë të
nderuar te Allahu Teala
dhe te robërit
e Tij.*

SHemBUJT Tanë nuk janë imagjinatë

— Nuredin Jëlldëz —

Tregimet në lidhje me profetët që Libri ynë i shenjtë, Kurani, na i ka vendosur përpara, kurrë nuk janë imagjinatë. Ato janë të dhëna më të vërteta se këto që po ndodhin në ditët e sotme. Ato histori i shohim si shembull për ne dhe për brezat tanë që do vijnë pas nesh. Ato tregime janë shembujt më të bukur të devotshmërisë ndaj Allahut Teala dhe protagonistët e këtyre tregimeve pothuajse jemi ne. Ato ngjarje janë si ngjarjet që po ndodhin edhe në ditët tona, sepse kauza e besimit tonë është e njëjtë me kauzën e besimit të atyre. Edhe e ardhmja jonë e bukur, të cilën e shpresojmë, është e njëjta e ardhme. Prandaj, si mund t'i konsiderojmë si imagjinatë këta shembuj që qëndrojnë para nesh? Ato janë të dhënat më të vërteta, më me vend dhe më të mirat për t'u marrë shembull.

Edhe historitë e tjera të njerëzve të devotshëm

që Kurani i përmend, janë për ne, në mënyrë që të marrim shembull prej tyre. Edhe ata ishin njerëz si ne. Edhe ata kishin besim siç kemi ne. Edhe ata kishin shpresa siç kemi ne. Të dhënat rreth njerëzve besimtarë, të cilët u hodhën në flakët e gropave të mbushura me zjarre, janë të freskëta sikur të kishin ndodhur sot. Përderisa Kurani të jetë libër i Allahut, që s'ka mundësi të jetë i dikujt tjetër ndonjëherë, edhe ato ngjarje do të jenë të freskëta deri në Kiamet. Sikur ato ngjarje të ndodhnin sot para syve tanë, nuk do t'i shikonim dot kaq të freskëta dhe të drejtpërdrejta. Ngjarja e mijëra njerëzve besimtarë që u hodhën në gropat e zjarrit është një ngjarje e freskët dhe e vërtetë, po aq sa Kurani. Tregimet e Kuranit nuk janë kurrë imagjinatë apo shembuj që i janë dhënë dikujt. Përkundrazi, ato janë të vërteta dhe shembuj për ne.

Besimtarët që u dogjën në ato gropa janë një shembull i vërtetë për ata që e ndjejnë dhimbjen. Libri ynë i mbushur plot me shembuj është përpara nesh. Ai ka shembuj për njerëzit që e shohin veten si besimtarë të zakonshëm dhe për ata që mendojnë se janë të ndryshëm.

Kurani është i yni dhe neve na flet. Të dhënat e tij na drejtohen ne. Aspak nuk është e rëndësishme se sa shekuj më parë ka zbritur, sepse ne e shohim librin tonë sikur të ketë zbritur tani, sikur po na thërret ne dhe sikur po na drejtohet duke përmendur emrin tonë, sepse ne jemi besimtarë, i kemi besuar atij dhe kemi premtuar për të jetuar me të. Kjo është ajo që duhet të bëjmë dhe kjo është e vërteta.

Edhe shembujt e sahabëve të nderuar, të cilët ishin brezi i mrekullueshëm i kohës në të cilën zbriti Kurani, nuk janë imagjinatë. Ata njerëz të bekuar që fituan pëlqimin e të Dërguarit të Allahut (a.s.), nuk ishin engjëj të zbritur nga qielli. Patjetër se nuk ishin njerëz të krijuar në mënyrë të veçantë. Disa prej tyre ishin njerëz që patën shpëtuar nga batakut i injorancës, disa të tjerë ishin njerëz që shpëtuan nga kultura e shkretëtirës dhe disa të tjerë ishin njerëz të kapur robër nëpër luftëra. Gjithashtu, edhe ata nuk ishin të mbrojtur me lutje të veçantë për ta. Krahës së gjithash, asnjëri prej tyre nuk doli në pah si rezultat i ndonjë mrekullie. Ata lindën në këtë botë si foshnje. U zvarritën nga batakut në batak. Por kur më vonë u takuan me të Dërguarin e Allahut (a.s.), ia ditën vlerën. Ata e bënë me sukses çdo gjë që kërkohej prej tyre. Ata arritën ta fshinin të vjetrën dhe të kapeshin pas së resë. Duruan, u përpoqën, nuk u dorëzuan, nuk qëndruan në vendin ku u rrëzuan, por u ngritën në këmbë dhe vazhduan të përparonin. Më së fundi, u bënë brezi me të cilin Allahu Teala ishte i kënaqur. Ata nuk e arritën suksesin vetëm me mrekulli dhe lutje, por edhe me sakrificë, entuziazëm dhe sinqeritet. Bënë atë që mund ta bënte njeriu dhe u matën me engjëjt.

Kur t'i marrim për shembull ata, nuk do të shohim krijesë që nuk kapen me dorë dhe nuk shihen me sy. Përkundrazi, do të kemi përpara njerëz si ne. Ata do t'i shohim si njerëz që hanë, pinë, flenë, ecin, qajnë, qeshin, nxehen dhe bëjnë gjynahe, por që pendohen.

I Dërguari i Allahut, (a.s.), i cili na i ka vend-

osur përpara duke thënë: “Shokët e mi!”, nuk na ka zvarritur drejt një maloreje që s'mund të ngjitet. Ai vetëm na ka treguar një brez që formohej nga njerëz si ne, por të cilët e bënë atë që mund të bëhej prej njeriut. Askush nuk mund të shohë ibadetin e tyre dhe të thotë: “Kush ishin ata, e kush jemi ne?” Infaku i tyre nuk ishte deri në ato shifra të pakapshme, që kur ta shohim të themi: “Si mund ta japim atë që kanë dhënë ata?” Kur një besimtar ta shohë përpjekjen e tyre, nuk mund të mendojë se nuk mund të bëhet e njëjta përpjekje. Ata janë shembuj që reflektojnë të vërtetat. Gjithashtu, nuk janë rezultat i ndonjë mrekullie. Medina është aty, edhe ata janë aty. Jeta e tyre është në pah dhe ata shembuj janë në pah. Nëse ne jemi njerëz, edhe ata kanë qenë njerëz. Nëse jemi besimtarë, edhe ata kanë qenë besimtarë. Pasi ta nxjerrim entuziazmin dhe dashurinë e tyre, nuk ngelet ndonjë ndryshim që mund të përbëjë pengesë ndërmjet nesh dhe atyre si njerëz. Mangësia jonë është entuziazmi dhe dashuria, që mund të na bëjë ta shohim xhenetin në fund të malit që kemi parasysh. Ai që e arrin atë entuziazëm dhe dashuri, takohet me shembujt e vërtetë dhe e arrin atë që synon.

Kurrë nuk janë imagjinatë.

Mus'ab bin Umejri sikur është këtu. Edhe Jeth-ribi është afër sa fshati im.

Edhe Hamzai është përpara nesh me heshtën në zemrën e tij.

A është e mundur të mos e shikojmë Enesin? Ja ku janë Enesët! Shtëpitë dhe mjedisi ynë është i mbushur plot me ata, apo jo? Si mund të jetë Enesi imagjinatë? Imagjinatë nuk është Enesi, por nënat që nuk mund t'i flijojnë fëmijët e tyre.

Ebu Bekri nuk është imagjinatë as në shpellë dhe as në rrugën e shkretëtirës.

Halidi na qëndron përpara syve.

Si mund të jetë imagjinatë Umeri madhështor?

Allahu qoftë i kënaqur prej tyre!

As profetët dhe as sahabët nuk janë imagjinatë. Ata janë para syve tanë dhe janë shembuj për ne. Nëse duhet të ketë ndonjë imagjinatë në këtë mes, atëherë, ne mund të jemi imagjinatë, nëse shohim nga nga vetja me syrin e tyre.

Të jesh fetar në Qytet

.....*Prof. dr. Lutfullah Xhebexhi*.....

Fetaria, sipas disa njerëzve, u ka hije fshatrave. Ndërsa sipas disa të tjerëve, gjërat më të mira gjenden në qytet. Për këtë arsye, fetaria më e mirë gjendet në qytete. Shkaku që njerëzit japim këto dy mendime të ndryshme, është kuptimi që i japim fesë dhe fetarisë... Nëse njeriun fetar do ta përkuftizojmë si një “mysliman më i thellë, i parë, i vetëdijshëm për atë që beson dhe përse e beson, që besimi i tij reflekton në karakterin dhe jetën e tij, që ka kulturën e besimit që posedon, i sigurt, i sjellshëm dhe me personalitet të lartë, i besueshëm, i sigurt në vetvete dhe i qëndrueshëm”, sigurisht se mundësia për gjendjen e një fetaria të tillë është e lartë në qytet. Për shkak se kjo mund të arrihet me një edukim dhe arsimim serioz, mundësitë janë më të larta në qytet. Por, nëse fenë e shohim me një këndvështrim materialisti apo ateisti dhe e pranojmë si një besim dhe mënyrë jetese që nuk i ka shumë hije njeriut modern, që i ka kaluar koha dhe që është e mbushur me besëtytni primitive jashtë çdo logjike e mendje, atëherë fenë dhe fetarinë do ta shikonim si të përshatshme vetëm në fshat apo në vendet e thella malore dhe për njerëzit që e shohin nga pas civilizimin.

E vërteta është kjo se feja është për njeriun, qoftë qytetar apo qoftë fshatar, por pika dhe qendra e fillimit të predikimit të fesë është qyteti. Për këtë arsye, të gjithë profetët kanë qenë qytetarë. Allahu Teala e ka njoftuar kështu të Dërguarin e Allahut (a.s.), në lidhje me këtë çështje: ***“Para teje, Ne kemi dërguar vetëm burra nga banorët e qyteteve, të cilët i frymëzuam me shpallje...”***

(Jusuf, 109) Domethënë, të gjithë profetët e Allahut, që në lashtësi, kanë ardhur prej qyteteve dhe prej burrave të civilizuar. Ata nuk ishin fshatarë, endacakë apo malorë, por njerëz qytetarë, të civilizuar dhe trima. Sepse profecia është burimi i civilizimeve më të mëdha. Ndërsa fshataria nuk është e përshtatshme për mendjehollësinë, tërheqjen, pjekurinë dhe çdo lloj cilësie tjetër që duhet të gjendet te një pejgamber.

Njerëzit që banojnë nëpër qytete kanë më shumë mundësi për ta kuptuar dhe konceptuar atë që thuhet për shkak të dijes dhe eksperiencës që kanë. Krahas kësaj, qytetet janë vende në të cilat marrëdhëniet njerëzore janë të ndërthurura dhe intensive. Ndërsa në jetën e shkretëtirës apo fshatit, monotonia është sunduese dhe nevojat janë të kufizuara. Predikimi i pejgamberëve është shumëdimensional dhe u përgjigjet nevojave të njerëzve në çdo vend dhe në çdo lloj situatë. Gjithashtu, i përgjigjet çdo drejtimi apo aspekti të jetës.

Për këtë arsye, pejgamberët së pari janë dërguar në qytete. Mesazhin që Allahu Teala ua dha atyre nëpërmjet shpalljes, filluan t'ua predikonin njerëzve nga qytetet, madje, nga kryeqytetet. Në një ajet fisnik thuhet: ***“Zoti yt kurrë nuk i ka shkatërruar këto vendbanime, para se t’u çonte në kryeqytetet e tyre të dërguar, që t’u lexonte shpalljet e Tij. Ne kurrë nuk i kemi shkatërruar vendbanimet (pa shkak), por vetëm kur banorët e tyre kanë qenë keqbërës.”*** (Kasas, 59) Edhe në një ajet tjetër, Allahu Teala i drejtohet Pejgamberit duke e urdhëruar që ta fillojë predikimin e fesë islame nga “Ummu’l-Kura”, domethënë, nga Meka e cila ishte kryeqyteti i Arabisë: ***“Ky (Kuran) është një Libër i bekuar, të cilin ta kemi shpallur ty (o Muhamed), si vërtetues të atij (Teuratit) që gjendet para tij dhe që të paralajmërosh popullin e nënës së qyteteve (Mekës) dhe ata që banojnë rreth saj. Ata që besojnë në jetën e ardhshme, besojnë edhe në të (Kuran) dhe kujdesen për kryerjen e namazit të tyre.”*** (En’am, 92) ***“Dhe kështu pra, Ne të kemi shpallur ty një Kuran në gjuhën arabe, për të paralajmëruar popullin e Mekës dhe ata rreth saj; për t’i paralajmëruar ata për Ditën, e cila do të vijë me siguri: kur të gjithë njerëzit do të tubohen, disa në xhenet e disa në xhehenem.”*** (Shura, 7)

Shprehja “Ummu’l-Kura”, që do të thotë “nëna e qyteteve” dhe që në Kuranin Fisnik përdoret për

Mekën në të cilën lindi dhe u rrit i Dërguari i Allahut (a.s.), është shumë interesante. “Ummu’l-Kura” është sinonim i fjalës metropol apo metropolis në greqishten e vjetër. Kjo fjalë shpreh lagjet rreth e rrotull, vendet e afërta, një qytet të madh qendror dhe fushën e gjerë që është nën ndikimin e tij.

Fjala “medine” në arabisht do të thotë “qytet”. Medine dhe medenijet / civilizim, vijnë nga e njëjta rrënjë, sepse qendra e medenijetit / civilizimit është qyteti. Për këtë arsye është quajtur “Medine”. Për këtë arsye, emri i “Jethribit” u bë “Medine” kur i Dërguari i Allahut (a.s.), bëri hixhret nga Meka në Jethrib. Sepse aty do të kishite drejtësi, vëllazëri, mirëkuptim, tolerancë dhe do të lindte civilizimi islam.

Civilizimi i shfaq njeriut një mënyrë jetese. Në bazën e tij ka vlerat dhe besimin. Këto e përfshijnë çdo aspekt material dhe shpirtëror të jetës. Çdo civilizim e ka të ndryshme filozofinë dhe mënyrën e jetës që u shfaq njerëzve.

E kundërta e qytetërimit është fshataria. Qytetar do të thotë njeri që jeton në qytet, ndërsa fshatar do të thotë njeri që nuk jeton në qytet apo qytezë, por në fshat, mal, shkretëtirë apo që nganjëherë edhe emigron. Për shembull, në suren Teube thuhet duke i përmbledhur gjendjet shpirtërore dhe botën e mendimit të beduinëve / fshatarëve arabë: ***“Beduinët janë mohuesit dhe hipokritët më të mëdhenj dhe më të prirët për të mos njohur kufijtë, që Allahu ia ka shpallur të Dërguarit të Tij. Allahu është i Gjithëdijshtëm dhe i Urtë. Ndërsa beduinët, ka të atillë, që shpenzimin në rrugë të Allahut, e quajnë si gjorbë dhe presin që juve t’ju godasë ndonjë fatkeqësi. Le t’i godasë ata radha e fatkeqësisë! Allahu dëgjon dhe di gjithçka. Po ka nga beduinët të atillë që besojnë Allahun dhe Ditën e Kiametit dhe shpenzimin (në rrugë të Allahut) e quajnë si mjet për t’iu afruar Allahut dhe për të merituar bekimin e të Dërguarit. Dhe vërtet që kjo do t’u sjellë afrimin: Allahu do t’i pranojë ata në mëshirën e Vet. Njëmend, Allahu është Falës i madh dhe Mëshirëplotë.”*** (Teube, 97-99)

Në përgjithësi, ata që jetojnë në fshat e kanë botën e vogël. Kjo botë e tyre përbëhet nga një fushë e ngushtë, domethënë, shtëpia, kafshët dhe fushat përreth në të cilat e kalojnë ditën. Si rezultat, është normale që bota e mendimit dhe horizontet e tyre të jenë të ngushta. Siç shprehet

edhe Kurani Fisnik, disa janë shumë më të këqinj se qytetarët nga aspekti i mohimit dhe hipokrizisë. Kjo, përveç kushteve të vështira të jetës që bëjnë, ndodh edhe ngaqë janë larg njerëzve që mund t'u flasin për fenë dhe besimin. Për shkak se janë larg qytetit, janë më të ashpër. Gjithash-tu dyshojnë edhe më shumë, ngaqë kanë kushte të vështira jetësore. Ose me një shprehje tjetër, i fryjnë kosit ngaqë i ka djegur qumështi. Si rezultat, nuk u besojnë menjëherë atyre që u thuhën, por edhe mohimin nuk e shprehin hapur si burrat. Ata bëjnë hipokrizi për të mbrojtur veten e tyre. Këtë e bëjnë ngase dija dhe horizontet e mendimit të tyre nuk janë të mjaftueshme për t'i peshuar ato që thonë pejgamberët. Sigurisht që është normale që ata të mos kenë dije në lidhje me këto çështje. Njerëzit e tillë, edhe pse thotë “kemi besuar”, e kanë të vështirë t'i zbatojnë dispozitat e Islamit, ngaqë besimi nuk u ka hyrë akoma plotësisht në zemrat e tyre. Në ajetin fisnik, thuhet: **“Arabët e shkretëtirës deklarojnë: ‘Ne besojmë’. Thuaju: ‘Ju nuk keni besuar! Por më mirë thoni: ‘Ne përulemi’, pasi besimi ende nuk ka hyrë (si duhet) në zemrat tuaja. E, nëse i bindeni Allahut dhe të Dërguarit të Tij, nuk do t’ju pakësohet asgjë prej veprave tuaja. Sigurisht, Allahu është Falës dhe Mëshirëplotë.”** (Huxhurat, 14) Për shembull, ata e konsiderojnë si shpenzim të paarsyeshëm pasurinë që mund ta harxhojnë në rrugë të Allahut apo lëmoshën që mund ta japin për sevap. Në këtë mënyrë, ata nuk shohin ndonjë fitim apo dobi, ngaqë nuk e japin për hir të Allahut dhe ngaqë nuk shpresojnë te sevapet. Për këtë arsye, presin që të bien fatkeqësi në shoqërinë islame dhe të shkatërrohet epërsia e myslimanëve, që të shpëtojnë nga këto punë që i konsiderojnë si punë pa përfitime.

Kjo nuk mund të thuhet për të gjithë ata, sepse, siç u shpreh edhe në ajet, ka edhe beduinë / fshatarë që nuk janë të tillë. Ata i besojnë Allahut dhe Ditës së Gjykimit me sinqeritet, i pranojnë si mirësi të mëdha lëmoshat dhe harxhimet që i japin në rrugë të Allahut dhe japin me besimin për ta shndërruar pasurinë e tyre në kapital për ahiretin.

Në lidhje me këto gjendje negative që kanë ata të cilët jetojnë nëpër fshatra dhe vende malore, kanë ndikim të madh edhe vështirësitë e mjedisit në të cilin jetojnë. Ajo që i bën qytetarët të jenë më lart se fshatarët, përsëri është rezultati i mjedisit në të cilin jetojnë. Sepse jeta në qytet, krahas dijes dhe kulturës, sjell edhe mirëqenien në sajë të kushteve socio-ekonomike.

Po, beduinllëku nuk pëlqehet në Kuran, por edhe qytetaria nuk është e lehtë. Fetaria është drejtësi, tolerancë, kujdes ndaj hallallit dhe haramit, ushqim hallall dhe fitim hallall, respekt i të drejtave të njerëzve të tjerë, mbrojtje e syrit, mbrojtje e gjuhës, mbrojtje e zemrës, ndershmëri... Këto janë më të vështira në qytet. Perceptimi i fesë dhe zbatimi i saj nga njeriu në fshat nuk mund të jetë i njëjtë me fetarinë e njeriut në qytet. Secili ka veçori të ndryshme.

Edhe një e vërtetë tjetër është se në ditët e sotme, fetaria duket më e vështirë në qytet, sepse qyteti vendos shumë pengesa përpara njerëzve, ndërkohë që u jep edhe shumë mundësi. Nëse njeriu i përdor këto mundësi, mund të lartësohet shpirtërisht, por nëse kaplohet nga pengesat, mund të bjerë dhe të poshtërohet. Për këtë arsye, ndërkohë që “fetarizmi” po shtohet në jetën e sotme qytetare, nga ana tjetër vihet re një degjenerim i madh, tjetërsim dhe kalbëzim shpirtëror.

Nganjëherë njeriu në qytet e mbron veten nën mbrojtësen e fetarisë, duke u shqetësuar nga degjenerimi i qytetit, domethënë, atmosfera tepër e degjeneruar e qytetit e tremb njeriun dhe e bën të vijë në vete. Po të ishte në fshat, ndoshta nuk do kishte frikë dhe nuk do ndjente nevojë ta bënë këtë. Sigurisht që kjo nuk do të thotë se fshatrat janë më të pastër dhe më të dëlirë se qytetet, sepse bota, për shkak të mundësive moderne dhe mjeteve të komunikimit që pothuajse e kanë zhdukur ndarjen fshat-qytet, ka filluar të shndërrohet në një fshat të vetëm. Me anë të televizioneve, antenave satelitore dhe telefonave celularë, edhe ata që banojnë nëpër fshatra e shohin, e dinë dhe e njohin çdo gjë, janë të informuar për çdo risi dhe kanë marrë pjesë nga çdo lloj ligësie. Në shumë aspekte, nuk ka ngelur më ndarja qytet-fshat. Për këtë arsye, fatkeqësisht fshatrat tona po i humbasin anët e tyre pozitive dhe po dëshirojnë të marrin prej gjërave negative të shekullit, siç po marrin edhe banorët e qyteteve.

Ndërkohë që po flasim për fetarinë në qytet, nuk duhet ta lëmë pa shtjelluar edhe këtë pikë: Qyteti i së kaluarës nuk është i njëjtë me qytetin e sotëm. Nisur nga disa aspekte, kushtet e jetës së sotme në qytet i zvarrisin njerëzit më shumë drejt gabimeve. Qyteti i kohës së sotme u shfaq njerëzve shumë alternativa të ndryshme për të hyrë në mëkat dhe ua lehtëson kryerjen e mëkatit. Për këtë arsye, e bën edhe më të vështirë të qenët fetar. Ja, ky është njëri prej ndryshimeve më të rëndësishme ndërmjet të kaluarës dhe kohës së sotme...

Nëse shkojmë pak në të kaluarën e historisë sonë, do të vëmë re se njerëzit jetonin si një shoqëri më e bashkuar nëpër qytete. Ata kishin

dijetarë që i donin dhe i respektonin. Ata e respektonin dhe mendonin për njëri-tjetrin. Kur përjetohej ndonjë problem, njerëzit e zgjedhur që ata i respektonin, ndërmjetësonin dhe kryenin rolin e organizatorit në mirësi dhe mëshirë. Pasi këta udhëzues u tërhoqën nga lagjet, njerëzit ngelën ballë për ballë me problemet e tyre dhe u shndërruan në individë, ndërkohë që ishin shoqëri e bashkuar. Tashmë mirësitë nuk mund t'i shtojnë duke i ndarë me njëri-tjetrin dhe as fatkeqësitë nuk mund t'i pakësojnë duke vepruar në të njëjtën mënyrë. Në të kaluarën, kur dikush shpërngulej në qytet, integrohej dhe civilizohej. Tashmë, edhe ata kanë ngelur vetëm. Për këtë arsye, është formuar një fetari që s'ka thellësi. Kur kësaj iu shtua edhe pasuria, atëherë modestia, kursimi dhe respekti ndaj të tjerëve humbën dhe në pah doli një përzierje prej luksit, harxhimit të tepërt, modës dhe fetarisë. Me një thënie tjetër, kodet e stilit të jetesës perëndimore që janë civilizimi grek e romak, kanë filluar të bëhen mbizotërues të fetarëve në qytet. Atë që në të kaluarën e quanim harxhim të tepërt, tashmë e kemi bërë normale.

Si përfundim mund të themi se fetaria sot është e vështirë edhe në qytet, edhe në fshat. Në të vërtetë, fetaria ka qenë e vështirë në çdo kohë dhe në çdo vend. Kjo është bota e sprovës. Dikush është sprovuar me pasuri dhe dikush tjetër me vështirësi. Që të dy sprovat kanë anët e tyre të vështira, por ata që janë sprovuar me varfëri dhe fukarallëk shpesh herë kanë dalë më me sukses se ata që janë sprovuar me pasuri dhe mirëqenie. Atëherë, në vend që të shikojmë se jetojmë në qytet apo fshat, le të shikojmë se si jetojmë dhe se sa të sinqertë jemi për t'u bërë fetarë.

RRËNJËT E DINAMIZMIT

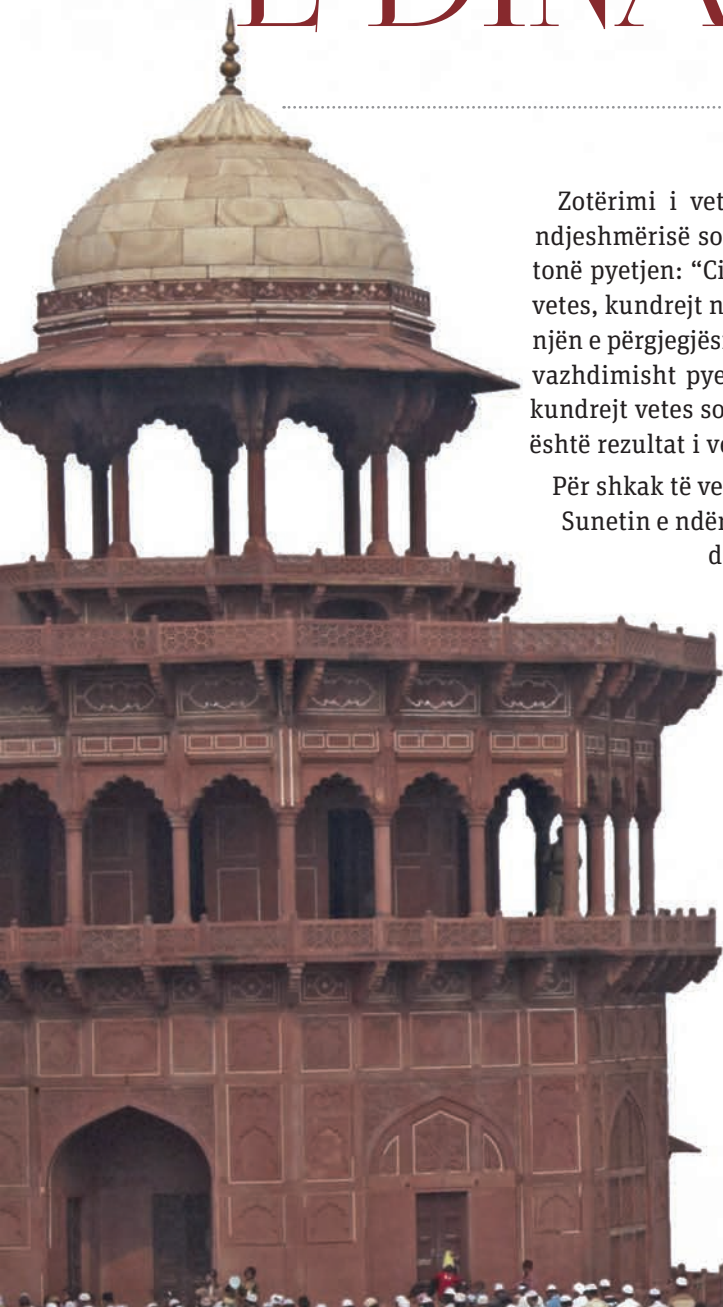
Idris Arpat

Zotërimi i vetëdijes së përgjegjesisë është themeli i identitetit dhe ndjeshmërisë sonë njerëzore dhe islame. Ne e përsërisim në ndërgjegjen tonë pyetjen: “Cilat janë detyrat tona kundrejt Allahut (xh.xh.), kundrejt vetes, kundrejt njerëzve të tjerë dhe kundrejt mjedisit?”, ngaqë kemi ndjenjën e përgjegjesisë. Me një shprehje tjetër, nëse në mendjen tonë qëndron vazhdimisht pyetja: “Si na urdhëron Krijuesi që të sillemi kundrejt Tij, kundrejt vetes sonë, kundrejt njerëzve të tjerë dhe kundrejt mjedisit?”, ky është rezultat i vetëdijes së përgjegjesisë.

Për shkak të vetëdijes së përgjegjesisë e dëgjojmë me vëmendje Kuranin, Sunetin e ndërgjegjen dhe kthehemi në njerëz të detyrës. Në të kundërt, do të jemi prej atyre që themi ato që thotë Kurani e Suneti, por që nuk veprojmë sipas tyre. Nëse ndërgjegjja hesht, ndalen edhe aktivitetet tona. Për këtë arsye, kur shtrohet pyetja: “Cili është burimi i moralit?”, përgjigja është: “Ndjenja e përgjegjesisë.”

Kundrejt kujt jemi përgjegjës? Ne jemi përgjegjës kundrejt Allahut Teala, sepse Atij i jemi borxhli për ekzistencën dhe për çdo gjë që posetojmë. Ja, kjo vetëdije borxhi, lind vetëdijen e përgjegjesisë.

Çfarëdo që të bëjmë, është e pamundur ta paguajmë këtë borxh. Veprimi më i mençur është dorëzimi ndaj Allahut Teala si robër. Pranimi i këtij borxhi dhe nënshtrimi ndaj Krijuesit, do të konsiderohet si pagim i këtyre borxheve. Për këtë arsye, Allahu Teala do fillojë të japë shpërblime për përpjekjet tona në lidhje me çdo gjë që bëjmë për Të. Përndryshe, çfarë kemi merituar që të presim shpërblim? Nisur nga gjendja jonë, ne nuk mund të paguajmë borxhin që kemi, lëre më që të presim edhe shpërblim. Edhe diçka e rëndësishme që duhet ta dimë është kjo: Xheneti nuk është shpër-

blim i veprave tona, por është një nderim i Allahut Teala, i Cili na e dhuron pasi kënaqet me synimet dhe sjelljet tona.

Në këtë pikë, besimi ndaj ahiretit hyn në funksion vetvetiu. Në botën tjetër do të përballemi me një jetë që e caktojnë synimet dhe sjelljet të cilat i kemi shfaqur në këtë botë. Ose më saktë, trajtimi që do na bëhet në “atdheun e vërtetë”, është i lidhur ngushtë me përpjekjen që kemi shfaqur për të kryer përgjegjësinë tonë.

Largimi ynë nga kjo botë, nuk është zhdukje, por kalim në një botë tjetër.

Besimi dhe ndjenja e përgjegjësisë mund të mbahen aktivë me namaz dhe dhikër (përkujtim të Allahut). Në këtë mënyrë edhe ndjenja e përgjegjësisë mund të shndërrohet në moral. Domethënë, siç janë ibadete në vetvete dhikri dhe namazi, gjithashtu janë shkak që të jenë aktive edhe shumë cilësi të tjera që kemi.

Me këto që thamë deri tani, kemi përmendur besimin dhe veprën e mirë. Domethënë, mirësitë që i kemi në zemër dhe shndërrimin në xhenet që ato mirësi i bëjnë botës sonë të jashtme. Në të vërtetë, ata që e njohin Islamin, e përkufizojnë myslimanin si “njeriun e mirësive”. Gjithashtu thonë: “Detyra e myslimanit është zbulurimi i kësaj bote.” Në këtë mënyrë, nxjerrin në pah fshehtësinë e mirësisë. Ky “zbulurim” përfshin çdo fushë të jetës.

Vepër e mirë është çdo lloj qëllimi, mendimi dhe pune që realizohet për hir të Allahut, duke u marrë parasysh koha, vendi dhe kushtet. Vepra e mirë është ibadet, prodhim, dhe shërbim. Vepra e mirë është mëshirimi i njerëzve, kafshëve dhe i çdo lloj gjallesë tjetër.

Siç shihet, myslimani pastrohet nga mangësitë sa të jetë e mundur dhe stoliset metribute të larta duke kryer ibadetet. Nisur nga ky aspekt, kjo botë shndërrohet e tëra në një fushë detyre dhe në një periudhë shërbimi përgjatë gjithë jetës. Besimi shton ibadetin, ibadeti shton moralin dhe morali shton mirësinë.

Në këtë aspekt, mund të flasim edhe rreth xhihadit.

Çfarë është xhihadi? Xhihadi është takim i njeriut

me Islamin. Ai është përpjekje për ta bërë njeriun dhe shoqërinë sa më të pastër. Ai ua shton myslimanëve devotshmërinë ndaj Zotit dhe ua shton njerëzve humanizmin. Është iniciativa për t’ia dhënë të drejtën atij që e meriton dhe për t’ia dhënë dënimin atij që e bën hak.

“Shejtani nuk bën pushim” dhe asnjëherë nuk e neglizhon djallëzinë. Kjo do të thotë se gjithmonë do të ketë djallëzi. Për këtë arsye, edhe përpjekjet tona duhet të jetë të vazhdueshme. Shejtani nuk i lë djallëzitë e tij, por edhe myslimani nuk i lë aktivitetet për gjallërimin e njerëzisë dhe zbulurimin e kësaj bote. Kjo luftë nuk ka armëpushim.

Siç dihet, xhihad nuk do të thotë vetëm luftë, por do të thotë edhe vazhdim i përpjekjeve serioze për shtimin e mirësisë, bukurisë dhe dashurisë. Feja islame, sigurisht që i thotë xhihad edhe betejës me armë, por kjo është çështje tjetër. Nisur nga ky aspekt, sipas Islamit çdo betejë është xhihad, ndërsa çdo xhihad nuk është betejë me armë.

Ja, këto baza të cilat u munduam t’i shpjegojmë, janë dinamikat kryesore që gjithmonë e mbajnë aktiv myslimanin. Një mysliman, i cili është i vetëdijshëm për këto baza, bën një jetë shumë aktive në këtë botë provizore. Ai vazhdimisht kalon nga aktivitetet shpirtërore tek ato mendore, nga aktivitetet mendore tek ato fizike dhe nga aktivitetet fizike tek ato sociale. Parimet të cilat i beson, e shndërrojnë atë në një njeri aktiv dhe të begatë. Tashmë atë e presin lodhje pas lodhjes. Lodhje dhe lumturi...

Nëse duhet të bëjmë një përmbledhje, mund të themi:

Ndjenja e përgjegjësisë e vendos besimin në vendin e tij. Ibadetet, si namazi dhe dhikri e zhvillojnë ndjenjën e përgjegjësisë. Kjo ndjenjë që zhvillohet, lind moralin. Morali e bën njeriun të mëshirshëm ndaj njerëzve dhe ndaj të gjitha gjallesave të tjera. Domethënë, njeriu i moralshëm bën një jetë shumë dinamike për të mirën e njerëzimit dhe të gjallesave të tjera. Domethënë, ne e zbulojmë jetën duke e kthyer besimin në vepër. Për këtë arsye, xhihad mund të quhet edhe një jetë e pastër dhe me cilësi të lartë. Nisur nga kjo, xhihadi vazhdon pa ndërprerje derisa të jenë hapur sytë dhe të rrahë zemra.

Ja, unë mendoj se kjo është “përmbledhja e jetës së myslimanit”.

BESIMI NDAJ ALLAHUT DHE PRANIMI I CAKTIMIT TË TIJ

Doç. dr. Kerim Bulladë

Ngjarjet që po përjetohen në gjeografinë islame dhe në Turqi, vazhdojnë të na e copëtojnë zemrën dhe të formojnë një ndikim të thellë te myslimanët. E vërteta e hidhur që umeti Islam po e dëmton shpirtin dhe të drejtën e vëllazërisë që Kurani dhe Suneti e kanë nxjerrë në pah, e ka çuar atë deri në shkatërrimin e fuqisë materiale dhe shpirtërore të tij. Myslimanët i kanë humbur aftësitë për ta kuptuar paralajmërimin e mëposhtëm të Kuranit Fisnik:

“Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit të Tij dhe mos u grindni ndërmjet jush, sepse do të humbni guximin e do t’ju lërë fuqia. Bëhuni të durueshëm, se Allahu, me të vërtetë, është me të durueshmit.” (Enfal, 46) Pajojnë e dhimbshme të kësaj, myslimanët janë të detyruar ta paguajnë me krime që shkatërrojnë dinjitetin njerëzor, si poshtërimi, vrasjet në masë dhe pushtimi.

Në vend që ithtarët e Kuranit të shfaqin një qëndrim dinjitoz, guximtar, të zgjuar, serioz dhe të fortë kundrejt femohuesve dhe tiranëve,¹ po sillen të

pashpirt dhe të pamëshirshën ndaj njëri-tjetrit. Kjo që po bëjnë ata, është plotësisht në kundërshtim me sistemin e besimit që ka vendosur Kurani dhe Suneti. Kjo situatë tregon se sa shumë janë larguar besimtarët nga vija e Kuranit dhe Sunetit. Nuk ka asnjë besimtar që nuk e brengos kjo plagë dhe kjo fatkeqësi që është përhapur ndërmjet myslimanëve dhe që vazhdon të thellohet pa reshtur. Shpëtimi i myslimanëve nga kjo traumë e rëndë do të arrihet vetëm nëse ata do t’i kthejnë përsëri në jetë rregullat që ka vendosur Kurani dhe Suneti.

Përgjatë gjithë historisë ka pasur prej atyre që e kanë xhelozuar jetën e lirë, të qetë dhe të sigurt të besimtarëve të Kuranit nga aspekti ekonomik, financiar, social dhe kulturor. Ata që kanë shpirt kolonizues dhe që u kanë ngulur sytë pasurive të nëndheshme e të mbidheshme të të tjerëve duke i shtypur, në mënyrë që popujt e tyre të jenë sa më rahat, gjithmonë kanë ekzistuar. Këtë të vërtetë Kurani e ka theksuar që para pesëmbëdhjetë shekujsh dhe i ka paralajmëruar besimtarët në lidhje me këtë çështje e i ka udhëzuar:

“Nëse ty të vjen ndonjë e mirë, ata hidhërohen; nëse të godet ndonjë e keqe, ata thonë: “Sa mirë që i morëm masat që më parë” dhe largohen të gëzuar.” (Teube, 50)

Kur fjala “hasene”, e cila përmendet në ajet, të vlerësohet duke e shtjelluar ajetin para dhe pas saj, do të thotë pasuri dhe fitore. Ndërsa fjala “sejje” do të thotë mposhtje dhe humbje.² Por në kuptimin

1. Shik. Fet’h, 29.

2. Kurtubi, Ebu Abdillahi Muhammed b. Ahmed, el-Xhamiu li Ahkami’l-Kur’an, Daru’l-Fikr, Bejrut, 1995, vëll. IV. K. VIII, 88; Shejkana, Muhammed b. Ali Muhammed esh-Shejkani, Fet’hu’l-kadir el-Xhamiu bejne

e përgjithshëm, fjala “hasene” shpreh çdo mirësi, çdo nimet dhe çdo punë të mirë që njeriu e arrin në veten, trupin, gjendjen e sjelljet e tij dhe që i jep lumturi atij. Përveç të tjerash, përfshin edhe kuptimet si mirëqenie, begati, mbarëvajtje dhe pasuri. Ndërsa fjala “sejje” është e kundërta e saj. Ajo përfshin kuptimet si thatësi, mungesë të ushqimit, varfëri dhe humbje.³

Kur të mendohet kuptimi i ajetit nga të gjithë këto, kuptohet qartë se femohuesit nuk duan që myslimanët të jetojnë të qetë, në paqe, në liri e në siguri dhe të kenë një jetë të zhvilluar ekonomike, teknologjike, sociale e politike. Ngjarjet që po përjetojnë sot në të gjithë botën, e vërtetojnë kontekstin e ajetit të mësipërm. Gjithashtu, e nxjerrin qartazi në pah se Kurani është një libër mrekulli.

Ngjarjet që sot po ndodhin në botë dhe në vendin tonë, ndikojnë te ne në një masë të papërkufizueshme dhe na brengosin. Veçanërisht flakët e zjarrit të fitnes që duan t'i ndezin dhe avujt përvëlues të shkatërrimit që duan të bëjnë të mbijnë ndërmjet myslimanëve, siç na i djegin fytyrat, na i copëtojnë edhe zemrat tona. Por krahas të gjithave, ne nuk duhet të biem në pesimizëm. Një njeri që është mposhtur mendërisht, do të thotë se e ka pranuar mposhtjen që i vjen menjëherë. Neve nuk na ndodh asgjë përveç asaj që ka caktuar Allahu Teala. Ajeti i mëposhtëm e qetëson ndërgjegjen e të gjithë myslimanëve dhe ua forcon atyre besimin:

“Thuaj: “Do të na godasë vetëm ajo që na ka caktuar Allahu. Ai është Mbrojtësi ynë dhe vetëm tek Allahu le të mbështeten besimtarët!” (Teube, 51)

Mbështetja te Allahu, besimi ndaj Tij dhe strehimi te mbrojtja e Tij është detyra jonë themelore si myslimanë. Por kjo mbështetje për të cilën po flasim, duhet të bëhet pasi t'i kemi kryer detyrat tona si njerëz dhe pasi të kemi shfaqur përpjekjen e vendosmërinë e duhur. T'i mbështetesh Zotit pa u përpjekur dhe pa dhënë mundin e duhur, nuk është gjë tjetër përveçse një mashtrim bosh që Kurani nuk e pranon. Një besimtar i vetëdijshëm dhe i sinqertë duhet ta hetojë veten për të parë se sa preokupohet për zhvillimin e shoqërisë në aspektin e besimit dhe moralit, se sa përpjekje bën për bashkimin dhe unitetin e myslimanëve, se çfarë bën për ta shuar zjarrin e fitnes dhe se sa e prish rehatinë e tij për t'i ndaluar vrasjet makabre që po bëhen në vendet islame, qoftë edhe duke u lutur. Nëse duhet ta përmbledhim, themi: Myslimani duhet të mendojë se sa përpigjet në raport me mundësitë shpirtërore dhe materiale që posedon. Pasi t'i kryejë të gjitha këto,

duhet ta dijë se ka edhe të drejtën për t'u mbështetur te Zoti. Paralajmërimi i poetit me origjinë shqiptare, Mehmet Akif Ersojit në lidhje me këtë çështje, është shumë kuptimplotë:

Sheriati të tha “përpigu, kurse ti ndenje,
Në emër të shariatit sajove sa e sa besëtytni!
Më në fund, duke e futur me zor në mes “nënshtrimin ndaj Zotit”,
Fenë e mjerë e ktheve me të në maskaradë!
Lëre ti punën dhe urdhëro prej ku je ulur,
E mos u lodh se ja, ke Zotin shërbëtor personal!
Në mëngjes, para se të dalësh, i shkruan punët
Një nga një në një listë se i kryen Zoti: është detyrë e Tij!

Ngarkesa t'u lehtësua... Pra ti shko tani drejt në kafene!

Fëmijët mund të hiqen zvarrë e të mbeten të uritur...

Po a s'i ushqen Zoti ata? Ti shih qejfin tënd!
Thesari i të mirave të Tij është dhe i yti,
Ngarkoja të gjitha shpenzimet... T'i jep!
Zoti përdor armën, Ai ruan në kufi;
Qenkan mbaruar ushqimet dhe municioni? Furnizon Ai!

Dërgon nën komandën e vet engjëj si ushtri
Që i shtrojnë për tokë armiqte për hesapin tënd!
Po mbete ngushtë, mjafton ai zëri yt nazemadh;
“Na ndihmo!” dhe Ai vjen vetë ose dërgon Hëzrin!

Po të kesh të sëmurë në shtëpi, e ka për borxh t'i shikojë,

Thesari i shërimit do të derdhet e do të kullojë.⁴

Çdo besimtar duhet të përpigjet për ta kryer detyrën që i takon. Në lidhje me këtë çështje, nuk duhet të hezitohet për të sakrifikuar materialisht e shpirtërisht. Pasi t'i kryejë të gjitha këto, duhet t'ia lërë Allahut rezultatit dhe duhet t'i lutet Atij për sukses. Besimtari duhet të veprojë sipas parimeve të shpjeguara në ajetin e mëposhtëm, duhet të përkushtohet për të fituar miqësinë e Allahut Teala dhe asnjëherë nuk duhet të bjerë në pesimizëm: **“Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje** (nga çdo vështirësi) **dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret. Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai. Allahu e përmbush me siguri vendimin e Tij dhe për çdo gjë Ai ka caktuar masë. Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'ia lehtësojë çështjen.”** (Talak, 2-4) Për këtë arsye, besimtari duhet të besojë me bindje të plotë se nuk do t'i ndodhë asgjë përveç asaj që i ka caktuar Allahu i Lartësuar.

Fennejî'r-Rivajeti min Ilmi't-Tefsir, Daru'l-Kitabi'l-Arabijji, Bejrut, 1994, II, 481-482.

3. Isfehani, Mufredatu Elfadhi'l-Kur'an, Verefikoi, Safvan Adnan Dav - di, Daru'l-Kalem, Bejrut, 2011, fq. 235. (Si shembull shik. Nisa, 78).

4. Mehmet Akif Ersoji, Fletët, Në Katedrën e Fatihut, Shtëpia Botuese Logos-a, 2006, fq. 327.

MJETET DHE QËLLIMET

Prof. dr. Sulejman Derin

Njerëzit që përpigën për t'i shërbyer Islamit dhe për t'u bërë myslimanë të devotshëm, gjithmonë e kanë tërhequr dashurinë dhe respektin e shoqërisë. Një xhema apo një lëvizje fetare, sado e madhe që të jetë, nuk është e pagabueshme. Për këtë arsye, çdo lëvizje apo xhema fetare që del në pah, duhet të bëjë kujdes në çështjen e rishikimit të metodave që përdor në ushtrimin e aktivitetit të vet.

Siç shprehet edhe imam Gazaliu, nganjëherë fillohet puna me njet të mirë, por më vonë njeti mund të prishet, ose në fillim mund të ketë njet të keq, por më vonë njeti mund të rregullohet. Një punë e filluar me njet të pastër, nuk ka garanci se do shkojë mirë. Përgjatë gjithë historisë mistikët kanë shfaqur kujdes maksimal në lidhje me këtë çështje. Personat që largoheshin nga Kurani dhe Suneti, së pari janë kundërshtuar nga miqtë e tyre. Ndërmjet këtyre, Imam Rabbani zë një vend të veçantë, sepse ai nuk ka hezituar qoftë edhe një çast për t'i nxjerrë në pah gabimet e mistikëve dhe metodat e gabuara që ata kanë përdorur.

Njëri prej gabimeve që bëhet fjalë është shndërrimi në profesion i qasjes në "shikimin e bukurisë së Zotit në bukurinë e krijesave". Disa mistikë, kalimin e njeriut nga metafora te e vërteta e kanë quaj-

tur si "të arrish nga dashuria e Lejlës te dashuria e Zotit". Shprehja: "Metafora është ura e së vërtetës", është bërë mbështetja e mistikëve në këtë çështje. Imami e shpjegon kështu këtë çështje në letrën e gjashtëdhjetë e gjashtë të vëllimit të tretë të Mek-tubatit të tij:

"Ti duhet ta dish se metafora është hija e së vërtetës. Në hije gjendet një rrugë e madhe që shkon te e vërteta. Disa të mëdhenj e kanë thënë në këtë kuptim fjalën: "Ai që njeh veten, njeh edhe Zotin." Sepse njohja e hijes e shpie njeriun te njohja e objektit që e formon hijen. Sepse hija ekziston në sajë të atij objekti. Andaj, e nxjerr në pah edhe objektin nga i cili formohet vetë."

Sipas Imamit, rreziku këtu mund të jetë te fakti se mistikët nganjëherë qëndrojnë vetëm te metafora, domethënë, e lënë synimin dhe kapen pas mjetit. Kjo arrin deri në atë gradë saqë pasuesit të ndonjë lëvizjeje fetare i merren mendtë kundrejt bukurisë së metaforikes. Si rezultat, metaforikja ia pret rrugën që e çon te Zoti, në vend që ta shpinte tek Ai. Nisur nga frymëzimi që ka marrë prej hadithit, imami thotë se njeriu mund ta shohë diçka vetëm një herë. Nëse e shikon dy herë, kjo e çon atë në gabim metodologjik:

“Edhe kjo nuk duhet të harrohet se, ura e së vërtetës është shikimi i parë, siç shprehet edhe i Dërguari i Allahut (a.s.): “Shikimi i parë është shikimi yt.” Ndërsa rreziku më i madh në këtë çështje –Allahu na ruajtë- është se, nëse besimtari kaplohet nga metaforikja, ndërkohë që shkon drejt së vërtetës dhe hedh shikimin e dytë, atëherë metaforikja, mësoni që s’bëhet urë për tek e vërteta, por bëhet një shejtan që e pengon në rrugën që e shpie tek ajo. Madje, kjo e thërret atë si një idhull për ta adhuruar dhe i kurdis kurthe për ta larguar nga rruga e vërtetë. Për këtë arsye, Lajmëtari më i Vërtetë, i cili është i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë për ta shpjeguar dëmin e shikimit të dytë: “Shikimi i dytë është kundër teje.” Çfarë gjëje mund të jetë më e dëmshme se ajo që e largon besimtarin nga Allahu i Lartësuar dhe e preokupon atë me gjëra të humbura?

Në komentimin e ajetit fisnik: “Thuaju besimtarëve që t’i ulin shikimet!”, i cili ka ardhur veçanërisht për besimtarët që janë të huaj për njëri-tjetrin, shprehet se çdo lloj shikimi apo lidhjeje që e pengon njeriun ndaj Allahut Teala është e ndaluar me këtë ajet. Për fat të keq, ana më interesante e kësaj pune është se disa mistikë injorantë e kanë kuptuar plotësisht ters këtë ajet dhe janë kapluar nga dëshira për ta vështruar bukurinë e Zotit të fytyrat e njerëzve. Por kjo, siç shprehet edhe në hadithin fisnik, është imoraliteti i syrit dhe një vepër e ndaluar.

Disa mistikë të papjekur dhe të pamend, nuk kanë arritur dot ta kuptojnë thelbin e kësaj shprehjeje. Për këtë arsye, kanë gabuar dhe e kanë ngatërruar çështjen. Ndërkohë që dëshironin që kjo gjë të ishte mjet apo qëllim për të arritur te Zoti, u lidhën pas pamjeve të bukura dhe u mashtruan nga bukuritë e tyre. Këta injorantë pandehin se bukuria e formave është bukuria e Allahut Teala. Në këtë mënyrë, mendojnë se preokupimi me këto forma është i njëjtë me preokupimin ndaj Zotit dhe pandehin se shikimi i atyre formave është i njëjtë me shikimin e Zotit. Sipas Imamit, këto lloje mendimesh janë plotësisht të gabuara dhe jashtë kufijve të Ehli Sunetit.

Të pandehurit se bukuria e Allahut Teala është e njëjtë me bukurinë e krijesave të Tij, është mëkat i madh, sepse bukuria e Tij është mbi çdo lloj përfytyrimi. Imami përpiket ta shpjegojë me gjendjen e Musait këtë çështje: “Djegia dhe copëtimi i malit Tur dhe të fikëtit që i ra Musait (a.s.), edhe pse ishte në pozitë të lartë, për shkak të një shfaqje të Allahut të Madhëruar, është e vërtetuar me Kuran. Ndërsa mistikët për të cilët po flasim, me mendjet e tyre

shterpë, pohojnë se Allahun e Lartësuar mund ta shikojnë gjithmonë dhe pa ndonjë pengesë të krijesat e Tij.

Allahu i Madhëruar është shumë larg shpifjeve që thonë këta të pacipë. Çfarë e pandeh Allahun Teala ky grup njerëzish të mangët? Si mund ta përfytyrojnë bukurinë e Zotit (xh.sh.)? A nuk e kanë dëgjuar ata se sikur të binte në këtë botë një fije floku e hyrive të xhenetit, të cilat janë prej krijesave të Allahut Teala, bota nuk do errësohej asnjëherë dhe nuk do kishte natë për shkak të rrezatimit dhe ndriçimit të asaj fijeje floku? Në këtë letër të tij, Imam Rabbani e ka hetuar deri në detaje njërin prej gabimeve në të cilat kanë rënë mistikët. Ai, në Mektubatin e tij, i ka kritikuar mistikët edhe për shumë gabime të tjera si ky dhe ka treguar të vërtetën e çështjes. Madje, ka kritikuar edhe mistikët që kanë marrë edukim mistik për vite të tëra.

Si përfundim, nga çdo lloj lëvizjeje apo grupi fetar mund të dalin njerëz që i kuptojnë gabim hadithet dhe si rezultat përpiqen t’i arrijnë qëllimet e tyre me metoda të gabuara. Në një mjedis ku nëpërkëmben dispozitat e qarta të Kuranit dhe Sunetit, nuk është e lejuar që robi t’i bindet robit. Nisur nga kjo, çdo grup duhet t’i analizojë mendimet dhe veprimet e tij nën dritën e Kuranit, Sunetit dhe ixhmasë (konsensusit të dijetarëve). Veçanërisht në këto ditë të vështira që po përjetojmë, të gjithë individët, lëvizjet apo grupet islame duhet ta rishikojnë veten e tyre dhe të pendohen për metodat dhe veprat që janë larg shpirtit të Islamit, por që bëhen në emër të fesë, sigurisht nëse kanë bërë prej këtyre.

Të mos harrojmë se, përveç të Dërguarit të Allahut (a.s.), asnjë mistik, dijetar apo njeri i devotshëm nuk është i mbrojtur nga gabimi. Përgjatë historisë islame ka pasur shumë lëvizje me qëllime sublimë, por që kanë devijuar më vonë. Sepse, për shejtanin është e rëndësishme të devijojë jo injorantët, të shkujdesurit dhe të devijuarit, por dijetarët dhe njerëzit e devotshëm. Metoda që shejtani përdor më shumë në këtë çështje është se ai i përzien qëllimet me mjetet dhe u prin grupeve ekstreme që të veprojnë me fanatizëm. Allahu Teala na mbajttë larg nga çdo lloj ekstremizmi dhe mos na ndaftë nga dijetarët e mëdhenj.

Shkrimin tonë le ta përfundojmë me lutjen e imamit: Paqja e Zotit qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin dhe që i mbahen fort rrugës së Muhamed Mustafasë (a.s.).

PORTRETI SOCIAL i personalitetit të myslimanit

Xhafer Durmush

Allahu i Lartësuar thotë në suren Ali Imran: **“Nxi-toni drejt faljes së gjynaheve nga Zoti juaj dhe xhe-netit, hapësira e të cilit është sa qiejt e toka dhe që është përgatitur për të devotshmit, të cilët japin lë-moshë edhe kur janë në mirëqenie, edhe kur janë në vështirësi, e mposhtin zemërimin dhe ua falin fajet njerëzve. Allahu i do bamirësit. Për ata që, kur bëjnë vepra të turpshme ose i bëjnë dëm vetes, e kujtojnë Allahun, i kërkojnë falje për gjynahet e tyre – e kush i fal gjynahet përveç Allahut? - dhe nuk ngulmojnë me vetëdije në gabimet që kanë bërë, pra, për këta do të ketë si shpërblim falje madhështore (të gjyna-heve) nga ana e Zotit të tyre dhe kopshte, nëpër të cilët rrjedhin lumenj dhe ku do të qëndrojnë përherë. Sa shpërblim i bukur është ky për ata që punojnë (vepra të bukura)!”** (133-136)

Kur të ulemi për ta lexuar Kuranin Fisnik, mund të ndjejmë një ngrohje nga brenda, nëse në lexi-min tonë gjenden edhe këto ajete fisnike, sepse ato na ndriçojnë rrugën. Zoti i Gjithëmëshirshëm na mëson se si duhet të shkojmë drejt faljes së Tij të pafundme dhe xhenetit, i cili është i gjerë sa qiejt dhe toka. Na përshkruan edhe pamjen e jashtme të personalitetit të myslimanit. Na jep mundësinë për t'i risistemuar marrëdhëniet njerëzore duke i kontrolluar ato. Ndër të tjera, na tregon se duhet t'u drejtohem virtuteve të cilat u përmendën më lart, në mënyrë që ta vlerësojmë si duhet kohën e jetës.

Besimtari jeton në çdo çast të jetës me vetëdijen e dhënies së llogarisë. Ai dëshiron të futet në xhenet, i cili është përgatitur për të devotshmit. Për këtë

arsye, përpiqet të bëjë sa më shumë punë, të cilat do të bëhen shkak për arritjen e faljes hyjnore. Nisur nga ky aspekt, mundohet të jetë i devotshëm në çdo punë dhe vend të hapur apo të fshehtë. Në sajë të respektit dhe dashurisë së thellë që ka ndaj Allahut të Madhëruar, nuk u afrohet veprave që tërheqin zemërimin hyjnor. Në çdo moment përpiqet të bëjë vepra të cilat Allahu Teala i do dhe i pëlqen.

Besimtari jep edhe në mirëqenie, edhe në vështi-rësi. Ai përpiqet të jetë gjithmonë dora që jep sipas mundësisë që ka dhe asnjëherë nuk e harron se i Dërguari i Allahut (a.s.), ka qenë bujar si ujërat që rrjedhin. Gjithashtu nuk harron se buzëqeshja ndaj vëllait mysliman dhe dy fjalë të ëmbla që mund t'ia thotë, janë lëmoshë për të.

Besimtari gjithmonë e mposht zemërimin. Zemë-rimin që i buron nga nefsi, përsëri e drejton nga vetja. Në vend që t'u nxeht të tjerëve për shkaqe personale, mundohet të shikojë mangësitë e tij dhe thotë: “Së pari rregulloji këto!” Për këtë arsye, nuk i urren të tjerët dhe nuk rend pas marrjes së hakut prej atyre. Ai përpiqet ta mposhtë zemërimin, mad-je, ta kthejë në dashuri. Andaj shfaq përpjekje serio-ze për t'u bërë një besimtar i përsosur që i mirëkup-ton të gjithë dhe që mirëkuptohet nga të tjerët.

Besimtari i fal njerëzit. Ai përpiqet t'i harrojë ga-bimet, i fal lehtësisht ato dhe bashkëbiseduesit i thotë: “Haku im të qoftë hallall.” Butësinë që i vjen nga moszemërimi dhe mosurrejtja, e kurorëzon me falje. Ai i mbulon gabimet e të tjerëve dhe është i vetëdijshëm se si duhet të nxjerrë mësim nga ga-

bimet. Ai i beson kësaj të vërtetë me të gjithë qenien e tij: Ditën e gjykimit, një thirrës do të thërrasë: “Ku janë ata që vetë Allahu do t’ua japë shpërblimet?” Ata që do të ngrihen në këmbë, do të jenë vetëm njerëzit që falin.

Pastaj përpiket për t’u bërë prej muhsinëve. Ai e di se muhsin do të thotë bamirës, njeri që jep pa pritur shpërblim dhe ai që fal. Andaj, asnjëherë nuk e nxjerr nga mendja se të dhënët pa interes është prej moralit të të Dërguarit të Allahut (a.s.).

Nëse bën ndonjë të keqe apo i bën ndonjë padrejtësi vetes, menjëherë e kujton Allahun Teala. Në këtë mënyrë, pendohet dhe i kërkon falje Atij. Në momentin kur e kupton gabimin e tij, menjëherë kthehet, e rregullon nëse ka prishur ndonjë gjë, i pranon kundërshtimet dhe nuk insiston në gabimin e tij. Ai i kërkon falje Allahut duke qenë i vetëdijshëm se askush nuk mund t’i falë mëkatet përveç Atij.

Ajetet fisnike të mësipërme na japin këtë sihariq: Shpërblimi i atyre që veprojnë sipas virtyteve që u përmenden më sipër, është falje nga ana e Zotit dhe xhenete nën të cilat rrjedhin lumenj...

Për shkak të rëndësisë që mbart, këtu duam të transmetojmë fjalën e Thabit el-Benani, i cili ka thënë: “Sipas dijes që kam unë, shejtani, alejhi’l-laneh, ka qarë kur ka zbritur këto ajete.”

Atëherë, të mençurve u takon të veprojnë sipas këtyre ajeteve, që e bëjnë për të qarë djallin e mallkuar. Ata duhet të nxitojnë për të bërë sa më shumë mirësi dhe të garojnë në këtë çështje pa humbur aspak kohë. Gjithashtu, nuk duhet të harrojnë se në lënien për më vonë të punëve të mira ka fatkeqësi të ndryshme.

Allahu Teala e ka krijuar njeriun të aftë për të hyrë në xhenet e për t’u lartësuar në gradat e tij, por edhe për të hyrë në xhehenem e për t’u rrokullisur në shkallët e tij. Pastaj e ka përgëzuar me xhenet dhe e ka paralajmëruar me anë të peygamberëve në lidhje me xhehenemin.

Siç shprehet edhe në Ruhul-Bejan, arritja e xhenetit është e mundur pasi të hiqet dorë prej gjërave që gjenden në qiell dhe në tokë. Ndërsa heqja dorë nga gjërat që i konceptojnë organet e pesë shqisave, arrihet me devotshmëri, e cila përbëhet nga pastrimi i vetes prej cilësive të këqija. Argumenti i kësaj është ajeti në të cilin thuhet për xhenetin: **“Ai është përgatitur për të devotshmit.”**

Si thoni? A jemi gati t’i përvetësojmë virtytet që përmenden në ajetet fisnike, në mënyrë që ta bëjmë jetën tonë “një garë për në xhenet”? A jemi gati ta kurorëzojmë faljen me durim dhe dhënien me modesti? A jemi gati ta mbartim në jetë personalitetin e myslimanit me petkun e devotshmërisë?

Lexo-Mendo

TË THUASH: “KËTË E DIJA”

Në ajetin e tetëmbëdhjetë të sures Hakka flitet për ditën në të cilën njerëzit do të dalin në audiencën hyjnore që të japin llogari dhe thuhet: **“...Asnjë fshehtësi e juaja nuk do të ngelë pa u shfaqur.”** Në vazhdim flitet për gjendjen e mirë të atyre që libri do t’u jepet nga e djathta dhe nga përpara: **“Ai, të cilit do t’i jepet libri i veprave të tij nga ana e djathtë, do t’u thotë (njerëzve të tij): “Ja, lexoni librin tim! Vërtet, unë kam qenë i bindur se do të jepja llogari.” Kështu, ai do të ketë jetë të lumtur në një kopsht të lartë, frutat e të cilit do t’i kapë lehtë.** (Njerëzve të tillë u thuhet:) **“Ju bëftë mirë, hani e pini për atë, që keni bërë në ditët e kaluara!”** (Hakka, 19-24)

Fjalja më tërheqëse në këtë ajet është se ata të cilët do t’u jepet libri i veprave të tyre nga ana e djathtë dhe nga përpara, do arrijnë të thonë: **“Ja, lexoni librin tim! Vërtet, unë kam qenë i bindur se do të jepja llogari.”** Sepse ata patën besuar plotësisht se një ditë do të jetë e vërtetë ajo skenë. Si rezultat, bënë vepra që do t’i mbartnin te ajo skenë dhe u larguan nga ato vepra që i bënin të meritonin të kundërtën.

Nëse jeta është një maratonë të cilën nuk e dimë se ku dhe si do të përfundojë, atëherë, synimi ynë duhet të jetë që t’i japim fund asaj me sukses, të shpërngulemi me besim nga kjo botë në momentin e frymës së fundit dhe të futemi në grupin e të përgëzuarve nga ajeti fisnik. Nëse do veprojmë në këtë mënyrë, do arrijmë të themi: **“Ja, lexoni librin tim! Vërtet, unë kam qenë i bindur se do të jepja llogari.”** – kur ta marrim nga e djathta librin e veprave tona, në të cilin asgjë e madhe apo e vogël nuk lihet pa u shkruar.

MREKULLITË E Kuranit

PIRAMIDAT DHE PËRMENDJA E TYRE NË KURAN

Disa studiues francezë dhe amerikanë pohojnë se gurët gjigandë me të cilët faraonët kanë ndërtuar piramidat, janë thjesht një masë "dheu" e cila është pjekur në temperaturë të lartë. Për këtë gjë ka folur Kurani me saktësi të plotë, kur në të perifrashohen fjalët e Faraonit: **"E faraoni tha: 'O ju pari, unë nuk njoh ndonjë zot tjetër për ju pos meje, andaj ti o Haman, m'i piq (tullat) nga dheu e më ndërto një kullë të lartë, ndoshta do të arrij ta shoh zotin e Musait, sepse unë mendoj se vërtet ai është gënjeshtar.'" (Kasas, 38)**

Këtë realitet e pohojnë po ashtu disa shkencëtarë të mëdhenj në Amerikë dhe Francë, me disa pamje fotografike të marra nga mikroskopët elektronikë, me anë të së cilave është bërë ekzaminimi i disa kampionëve të gurëve të piramidave, ku vërtetohet se këto ndërtesa të larta bazoheshin në përbërje dheu, tamam siç e përmend Zoti xh.sh. në Kuran, marifet ky që është mbajtur i fshehtë ndër shekuj nga faraonët, por që është "zbuluar" nga Zoti xh.sh. në Kuran, për të qenë argument faktues i vërtetësisë së këtij libri madhështor.

KUR UJI PËRZIHET ME ZJARRIN

Kjo fotografi e mrekullueshme është marrë nga faqja zyrtare e National Geografik nga ishujt e largët të Hauait. Siç vërehet, në të përziehët uji me zjarrin. As uji në sasi të shumtë nuk e shuan zjarrin e as zjarri me nxehtësinë e lartë nuk e avullon ujin. Kjo pamje mbetet me peshë të veçantë në dukuritë e hasura përgjatë milleniumeve. Allahu xh.sh. thotë: **“Pasha Turin. Dhe librin e shkruar në rreshta. Në lëkurë të shtrirë. Pasha shtëpinë (Qaben) e vizituar (ose Bejti Mamurin në qiell). Pasha kulmin e ngritur (qiellin). Pasha detin e mbushur (ose detin e ndezur flakë në kijamet). Është e vërtetë se dënimi i Zotit tënd patjetër do të ndodhë.”** (Tur, 1-7)

"Në të vërtetë, besimtarët janë vëllezër, ndaj pajtojini vëllezërit tuaj midis tyre dhe kijeni frikë Allahun, në mënyrë që ju të mëshiroheni."

(Huxhurat, 10)

Një Ajet

Çdo pjesë përbërëse e gjithësisë merr pjesë aktive, duke luajtur rolin e vet në gjithësi. Në këtë mënyrë, të gjithë elementët që përbëjnë gjithësinë, janë në harmoni të plotë me njëri-tjetrin. Dimri përgatit pranverën, pranvera lajmëron për verën, kurse vera lajmëron për vjeshtën. Gjallesat kanë nevojë për bimë, bimët për tokë dhe toka ka nevojë për ujë.

Ndërsa pjesët e veçanta që përbëjnë natyrën, nuk shprehin asgjë, të pavaruara nga njëra-tjetra, kur janë të gjitha së bashku, krijojnë një panoramë, sa të bukur edhe estetike. Në këtë mënyrë, të gjithë së bashku, elementet përbërëse të natyrës formojnë një strukturë të vetme organike. Por çdo element në këtë gjithësi, merr pjesë ose jep kontributin e vet me veçoritë e tij individuale. Kjo i ngjason më shumë zërit që nxjerr një instrument muzikor, i cili përmes zërave të ndryshëm, krijon një zë të vetëm qetësues dhe të ëmbël për veshin e njeriut. Çdo element i gjithësisë i përngjason një pjesëtar të një kori të madh, të cilët këndojnë të njëjtën këngë.

Kurani i konsideron besimtarët si një shoqëri të përkushtuar ndaj të drejtës dhe që luftojnë së bashku për të vendosur drejtësinë në tokë. Besimtarët ushqejnë dashuri dhe dhembshuri për njëri-tjetrin dhe janë të palëkundur e të panënshtuar përballë jobesimtarëve.

Një herë Pejgamberi (a.s.), ndërsa po qëndronte me sahabët, thotë: "Në ditën e gjykimit do të ketë robër të Allahut, të cilët për nga afërsia që kanë me Allahun do të lakmohen nga pejgamberët dhe dëshmorët e rënë në rrugë të Allahut." Sahabët pyetën me kureshtje: "Kush janë ata, o i dërguari i Allahut?" "Ata janë besimtarët që e duan njëri tjetrin vetëm për hir të Alla-

hut, pa ndonjë interes material apo lidhje fisnore." (Ebu Davud, 76)

Ndjenja e dashurisë dhe harmonisë midis besimtarëve, është krejt ndryshe nga dashuria apo harmonia që ekziston në shoqëritë e tjera. Kjo dashuri, mbi të gjitha është një dhuratë e Allahut për besimtarët. Allahu i zbut zemrat e besimtarëve, duke i bërë vëllezër. (Allahu) "duke i bashkuar zemrat e tyre (si një zemër e vetme). Sikur të shpenzoje tërë pasurinë që gjendet në Tokë, nuk do të mund t'i bashkoje zemrat e tyre, por Allahu i bashkoi ato. Ai është vërtet i Plotfuqishëm dhe i Urtë." (Enfal, 63) Ajeti e vendos vëllazërinë në zemër, në qendrën e dashurisë larg vëllazërisë formale dhe sipërfaqësore.

Sot, për të bashkuar njerëzit po krijohen organizata kulturore, politike dhe ekonomike dhe po harxhohet mund e pasuri për të arritur bashkimin. Por ky bashkim nuk mund të krahasohet me bashkimin rreth kauzës islame. Sepse ka një ndryshim të madh midis bashkimit fizik të një grupi njerëzish dhe bashkimit të zemrave.

Miqësia dhe vëllazëria midis besimtarëve nuk është thjesht një marrëdhënie emocionale, sepse marrëdhëniet emocionale janë të natyrshme për të gjitha qeniet njerëzore. Kurse vëllazëria dhe miqësia midis besimtarëve, është rezultat i lidhjeve pas besimit, mendimit dhe ndjenjave të përbashkëta.

Fatkeqësisht, sot bashkësia islame ka rënë pre e fanatizmit etnik, krahinor dhe sektar. Një sërë lojrash politike rrezikojnë bashkimin dhe unitetin e ymetit islam. Për këtë arsye, myslimanët kanë nevojë më shumë se kurrë për vëllazëri dhe bashkim ndërmjet tyre.

Transmetohet nga Ubade ibn Samit (r.a.) se Resulullahi (a.s.) i ka thënë: “Më premtoni gjashtë gjëra, që t’ju premtoj xhenetin: Kur flisni, thoni të vërtetën, kur premtoni, mbajeni premtimin, kur t’ju jepet një amanet, çojeni në vend atë, ruani nderin, ruajuni prej shikimit haram dhe mos bëni padrejtësi.”

Ky hadith i Pejgamberit (a.s.), i transmetuar nga Ubade ibn Samit, ndër qindra vepra të mira, numëron gjashtë vepra të rëndësishme, zbatimi i të cilave e bën këtë botë parajsë, kurse në botën tjetër i garanton zbatuesit xhenetin. Në një hadith tjetër të Pejgamberit (a.s.), moszbatimi i tre të parave, pra gënjeshtria, mosmbajtja e premtimit dhe tradhtimi i amanetit, është konsideruar prej shenjave të hipokrizisë. Prandaj, cilësitë e përmendura më sipër, janë veçori të besimtarit të mirë.

Këto gjashtë virtyte janë parimet themelore të moralit individual dhe shoqëror. Besimtari i zbaton këto vlera të vyera morale, jo nga presioni i shoqërisë, por nga vetëdija se janë të mira. Besimtari përveçeson moralin e bukur, ngaqë ai beson se urdhëresat dhe këshillat e Allahut dhe të të dërguarit janë të mira. Nga gjashtë vlerat morale të përmendura, dy të parat kanë lidhje me gjuhën. Thënia e së vërtetës dhe mbajtja e premtimit janë dy çështje të rëndësishme, në zbatimin e të cilave nuk po kemi sukses. Kjo dobësi është konstatuar edhe në periudhën e Pejgamberit (a.s.). “O besimtarë, përse thoni atë që nuk e bëni? Është shumë e urryer për Allahun të thoni atë që nuk e bëni!” (Saff, 2-3)

Premtimi i pambajtur, nga një anë është gënjeshtër, nga ana tjetër mosmbajtje fjale. Gënjeshtria është prej mëkateve të mëdha. Mbajtja e premtimit është tregues i cilësisë së besimit, prandaj Allahu e ka konsideruar si veçori të të devotshmëve. Pejgamberi (a.s.), në një hytbe i urdhëroi besimtarët të respektojnë me rigorozitet të gjitha marrëveshjet e nënshkruara në

periudhën paraislame, sepse myslimani e ka obligim qëndrimin mbas fjalës së dhënë. Për këtë arsye, Pejgamberi (a.s.), u qëndroi besnik marrëveshjeve të bëra me politeistët dhe për hir të marrëveshjes, bëri shumë sakrifica. Në këtë kontekst, mund të përmendim rastin e Ebu Basirit, i cili u burgos, ngaqë pranoi Islamin, por që arriti të largohej nga Meka për në Medine, pas marrëveshjes së Hudejbijes. Sipas marrëveshjes, çdo Mekas mysliman që kërkonte strehim në Medine, do të kthehej mbrapsht dhe Kurejshët nuk vonuan dhe erdhën për të kërkuar Ebu Basirin, sipas marrëveshjes së nënshkruar. Muhamedi (a.s.), iu drejtua Ebu Basirit me këto fjalë: “O Ebu Basir, siç e di edhe ti, ne u kemi dhënë fjalën Kurejshëve dhe në fenë tonë nuk ka vend pabesia. Ty dhe besimtarëve të tjerë si ti, Allahu do t’ju gjejë një zgjidhje.” Pas kësaj, e nisi me kurejshët.

Një rast tjetër i ngjashëm, është edhe rasti i Ebu Rafiut, të cilin Kurejshët e patën dërguar si përfaqësuesin e tyre në Medine, por sapo kontaktoi me Pejgamberin (a.s.), i lindi dëshira për t’u bërë mysliman dhe shprehu dëshirën për të qëndruar në Medine. Por Pejgamberi (a.s.), i tha: “Unë nuk e prish marrëveshjen.” Nga jeta e Pejgamberit mësojmë se mbajtja e fjalës së dhënë, goftë edhe karshi armiqve, është prej moralit të besimtarit. Vlerat që përmend hadithi, janë vlera që e ngrenë njeriun, nga një qenie biologjike, në një qenie morale. Identiteti mysliman mund të ruhet vetëm duke i zbatuar këto vlera, prandaj të parët tanë kanë thënë: “Fjala është nder”.

Një Hadith

PËRMENDJA E ALLAHUT -2

Njeriu lidhet pas asaj qenieje ndaj së cilës ndjen dashuri. Ai e bart atë çdo moment në vendin më të zgjedhur të zemrës. Mendimi, imagjinata, ndjenjat dhe përkujtimi janë gjithmonë me të. Për të nuk do të thotë ndonjë gjë nëse është larg me trup, sepse ai jeton shpirtërisht me të. Lidhur me këtë fakt, të urtët janë shprehur: “Ai që kam afër, në Jemen. Ai që është në Jemen, është afër meje!..”

Për shembull, dikush që ndjen dashuri të madhe ndaj fëmijës së tij, flet çdo moment lidhur me të, duke u kënaqur me këtë. Ndërsa dikush që është i pasionuar pas profesionit të vet, ndjen kënaqësi kur flet në lidhje me çështjen e profesionit të vet. Sa herë që i kujtojnë ato që duan, atyre u shtohet edhe më shumë dashuria për to.

Po kështu edhe zemra e besimtarit; kur ajo mbushet me dashurinë e një besimi të përsosur, emri i Zotit të tij, bëhet një përmendje e vazhdueshme tek ai. Për të, dhikri është pothuajse uji i jetës. Ashtu si një peshk, i cili nuk mund të qëndrojë dot jashtë ujit, ashtu edhe ai nuk mund të gjejë qetësi pa dhikër. Për të dhikri është një nevojë e domosdoshme sa edhe ushqimi, pija dhe ajri.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

“Shembulli i atij që e përmend Allahun dhe atij që nuk e përmend, është si i gjalli me të vdekurin.” (Buhari, Deauat, 66.)

Për rrjedhojë, një besimtar që e mban jetën e zemrës të gjallë me dashurinë e besimit, shpirti i tij e përmend emrin e Zotit të tij në mënyrë shumë të natyrshme. Për të, të flasë në lidhje me madhësitë hyjnore të Allahut Teala, në lidhje me fuqinë

e Tij të pakufishme dhe në lidhje me pushtetin e Tij absolut, është një kënaqësi shpirtërore e papërshkrueshme. Për këtë arsye, ai e përmend Allahun në çdo moment dhe me përkujtimin e Tij ëmbëlson shpirtërisht zemrën dhe gjuhën e tij. Lidhur me këtë, në një ajet fisnik, urdhërohet:

“...Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!” (Ra’d, 28)

Frymëzimi shpirtëror që vjen prej dhikrit, është njësoj si rrezet e dritës që vijnë prej diellit dhe mbli-dhen sipër një lenteje, e cila i djeg e i shkrumbon të gjitha dëshirat egoiste që ndodhen nën të. Sa më shumë të vazhdojë kjo gjendje, tek besimtari nuk do të ketë asgjë tjetër më të kënaqshme se përkujtimi i Allahut. Sa më shumë ta përfshijë shpirtin kjo kënaqësi, aq më shumë shtohet edhe afërsia e robit ndaj Allahut; dhe, sa më shumë shtohet afërsia ndaj Allahut, aq më shumë shtohet edhe dëshira për të bërë dhikër.

I nderuari **Ebu Said el-Harrazi**, në një bisedë të tij lidhur me të dashurit e Allahut, ka thënë:

“Kur Allahu i Madhëruar vendos kurorën e miqësisë në kokën e njërit prej robërve të Tij, në fillim i hap atij derën e dhikrit, duke i dhënë zemrës së tij shijen e tij (dhikrit). Pasi robi e shijon këtë, Allahu i hap atij derën e afërsisë me Vetën e Tij, duke e ulur atë në pozitën e miqësisë dhe të afërmit. Pas kësaj, Allahu e ngre në podiumin e teuhidit. Dhe pas kësaj, do të fillojnë të ndodhin ato që duhet të ndodhin!”

Vepra e çmuar prej mbretërisë së kësaj bote

Për robërit që shijojnë ëmbëlsinë e dashurisë hyjnore, duke arritur të vërtetën e dhikrit, të gjitha

gjërat e kësaj bote e humbasin vlerën e tyre. Për rrjedhojë, **Ibrahim bin Et'hemi**, i cili i la mënjanë mirësitë e kësaj bote dhe u zhyt në detin e dashurisë hyjnore, thotë:

“Nëse pasioni dhe zhytja jonë në dashurinë hyjnore do të ishte diçka konkrete, mbretërit do të sakrifikonin të gjithë mbretërinë dhe thesaret e tyre për ta marrë atë.”

Po ashtu, edhe **Daudi** (a.s.), të cilit edhe pse i ishte falur pasuri e madhe dhe mbretërim, nuk anoi nga kjo botë. Ai jetonte në një paqe të veçantë dhe atmosferë afërsie me Zotin e tij, aq sa kur ai fillonte të bënte dhikër, edhe malet, gurët dhe kafshët e egra zhyteshin së bashku me të në pasionin e dhikrit.

Ndërsa djalit të **Daudit** (a.s.), **Sulejmanit** (a.s.), i ishte dhuruar një mbretërim madhështor, që nuk i ishte dhënë asnjë njeriu tjetër. Sipas një transmetimi, Sulejmani (a.s.), po marshonte nën hijen e zogjve me ushtrinë e tij të përbërë prej njerëzve, xhindëve, kafshëve të egra dhe të buta në të djathtë dhe të majtë të tij. Gjatë marshimit, njëri prej bijve të izraelit iu afrua dhe i tha:

“O biri i Daudit! Sa mbretërim madhështor të ka falur Allahu!”

Kur Sulejmani e dëgjoi këtë, ia ktheu:

“Një tesbih (fjala subhanallah), e vetme në librin e punëve të një robi besimtar, është më e vlefshme se ajo që i është dhënë birit të Daudit, sepse ajo që i është dhënë atij, është e përkohshme, ndërsa mbretërimi që të sjell tesbihi, është i pafundmë.” (Ruhu'l-Bejan, VII, 150.)

Allahu i Madhëruar, edhe **Ibrahimit** (a.s.), i kish-

te falur tufa të mëdha delesh. Një ditë, **Xhebraili** (a.s.), i erdhi në formën e njeriut dhe i tha:

“Kush i ka këto tufa? A më shet ndonjë prej këtyre tufave?” Ibrahim (a.s.), i tha:

“Këto tufa janë të Zotit tim. Tani për tani ato më janë lënë amanet mua. Nëse e përmend Zotin tim një herë, të jap një të tretën; nëse e përmend tre herë, merri janë të gjitha të tuat!”

Kur Xhebraili (a.s.), tha tri herë:

“Zoti ynë i melekëve dhe i shpirtit është larg çdo të mete dhe i pastër prej të gjitha mangësive.” Ibrahim (a.s.), tha:

“Merri! Janë të gjitha të tuat!” Mirëpo, Xhebraili (a.s.), i tha:

“Unë nuk jam njeri. Jam Xhebraili. Unë s’mund t’i marr.” Ibrahim (a.s.), ia ktheu:

“Nëse ti je Xhebraili, unë jam Halili (Miku i Allahut). Nuk më ka hije të marr atë që e kam dhënë njëherë.”

Si përfundim, Ibrahim (a.s.), i shiti të gjitha tufat dhe me paratë e tyre bleu një pronë, të cilën e dhuroi si vakëf për besimtarët. Në këtë mënyrë, ai e shprehu me vepra faktin se të gjitha mirësitë e kësaj bote janë një “hiç” përballë dhikrit (përmendjes) së Allahut,

duke treguar se e përfaqësonte me dinjitet edhe gradën “Halilullah/Mik i Allahut”.

Një ditë, për të shprehur vlerën e dhikrit tek Allahu, **Rasulullahu** (a.s.), i pyeti sahabët:

“A t’ju tregoj për një vepër, e cila është më e vlerë tek Allahu, që do t’ua ngrejë edhe më tepër gradat tua, që është më fitimprurëse se sa të jepni si sada-ka ar dhe argjend, që do t’ju sjellë më tepër shpërblim?”

*Frymëzimi shpirtëror
që vjen prej dhikrit,
është njësoj si rrezet e
dritës që vijnë prej diellit
dhe mblidhen sipër një
lenteje, e cila i djeg e
i shkrumbon të gjitha
dëshirat egoiste që
ndodhen nën të.*

me se sa kur e goditni armikun gjatë përballjes me të ose të vriteni prej tyre?” Ata thanë:

“Po, tregojeni!” Rasullallahu (a.s.), tha:

“Është dhikri i Allahut të Madhëruar!” (Tirmidhi, Deauat, 6.)

Njëherë tjetër, Profeti ynë (a.s.), kishte dërguar një togë ushtarësh në zonën e Nexhdit, të cilët u kthyen me një sasi plaçke lufte. Një person tha:

“Ne nuk kemi parë asnjë grup tjetër si ky, që është kthyer kaq shpejt dhe ka fituar më shumë plaçkë lufte.” Pas kësaj, Profeti ynë (a.s.), urdhëroi e tha:

“A t’ju tregoj një grup që fiton mirësi më shpejt dhe më tepër së këta? Ata janë njerëzit që gjenden të gatshëm në namazin e sabahut dhe më pas ulen dhe përmendin Allahun deri sa të lindë dielli.” (Tirmidhi, Deauat, 198.)

Tek Allahu, kjo botë nuk ka vlerë as sa krahu i një mushkonje.¹ Për rrjedhojë, ka njerëz që përkundër joshjeve mashtruese të kësaj bote, munden ta angazhojnë gjithmonë gjuhën dhe zemrën e tyre me përmendjen e Allahut. Kjo vepër e tyre, është aq e vlefshme tek Allahu, sa nuk mund të ndërrohet as me gjithë pasuritë e botës. Këtë të vërtetë, **i Dërguari i Allahut** (a.s.), e ka shprehur kështu:

“Bota dhe ato që janë brenda saj, janë të pavlera. Këtu bëjnë përjashtim vetëm përmendja e Allahut, ato që të afrojnë tek Allahu, dijetari që jep dije dhe nxënësi që studion.” (Tirmidhi, Zuhd, 14.)

Një shok i Profetit (a.s.), Seubani (r.a.), tregon:

“Kur u zbrit ajeti; **“...Ata që grumbullojnë ar dhe argjend dhe nuk e shpenzojnë për hir të Allahut, paralajmëroji me dënim të dhembshëm.”**”, ne gjendeshim në një udhëtim së bashku me Profetin (a.s.). Disa nga sahabët, thanë:

«Ajo që do të zbriste në lidhje me arin dhe argjendin, zbriti! (Tashmë nuk do t’i mbledhim më ato. Ato që janë jashtë nevojës sonë do t’i falim.) Ah sikur ta dinim se çfarë është më mirë të mbledhim dhe të fitojmë pak prej saj.»

Pas këtyre fjalëve, Rasullallahu (a.s.), tha:

«Më e mira e atyre që zotërohen, janë:

- Një gjuhë që përmend Allahun. (Duke mos e harruar në asnjë fazë të jetës.)

- Një zemër falënderuese. (Për çdo mirësi që ka dhuruar Allahu.)

- Një grua e devotshme, e cila e ndihmon besimin e burrit të saj.»” (Tirmidhi, Tefsir, 9/9.)

NJERËZIT QË NUK SHKËPUTEN PREJ DHIKRIT...

Një besimtar të devotshëm, i cili e kupton siç duhet se dhikri është më i vlefshëm se mirësitë dhe mbretërimi më i vyer i kësaj bote, asgjë nuk mund ta pengojë nga përmendja e Allahut.

Mirësitë e kësaj bote janë si një thikë me dy tehe. Mirëpo, ndërkohë që për zemrat e urta, të cilat dinë ta përdorin mirë atë, është një zbulim, për ata që kaplohen prej joshjes së saj aq sa të harrojnë Allahun dhe botën tjetër, duke u zhytur në dehjen e indiferentizmit, ajo bëhet një problem dhe disfatë e madhe. Për këtë arsye, shembulli i atyre që ia japin zemrën kësaj bote, është si anija që i thyhet timoni në mes të oqeanit, e cila nuk dihet se në cilën vorbull do të zhduket.

Dashuria e tepërt që ndjehet për mirësitë dhe dëshirat egoiste të kësaj bote, e shkatërron dashurinë mes njeriut dhe Allahut, jetën e adhurimeve e kthen në një gjeometri të thatë dhe të pashpirt dhe e helmon frymëzimin shpirtëror të zemrës. Zoti ynë i Madhëruar, na paralajmëron kështu lidhur me dhënien pas kësaj bote dhe mirësive të saj:

“**Ta dini, se jeta në këtë botë, nuk është tjetër veçse lojë, dëfrim e zbulim, si dhe mburrje ndërmjet jush e rivalitet për më shumë pasuri dhe fëmijë! Ajo i shëmbëllen bimës, e cila pas shiut rritet dhe i gëzon bujqit, por më vonë zverdhet, thahet dhe mbetet pa vlerë. Në botën tjetër ju presin vuajtje të mëdha ose falja e Allahut dhe kënaqësia e Tij; jeta në këtë botë është vetëm kënaqësi e rreme.”** (Hadid, 20)

“**O besimtarë, mos lejoni që pasuria dhe fëmijët tuaj t’ju largojnë nga të përmendurit e Allahut. Ata që e bëjnë këtë, do të humbin.”** (Munafikun, 9)

Mirësitë e kësaj bote, gjithmonë e joshin egon. Aq sa, ata të cilët jetojnë vetëm për të kënaqur egon e

1. - shih. Tirmidhi, Zuhd, 13.

2. - et-Teube, 34.

vet, duke menduar vetëm interesat dhe kënaqësitë e kësaj bote dhe të angazhuar vazhdimisht me të, nuk mund të mendojnë asnjëherë në lidhje me urtësinë e ekzistencës së tyre dhe qëllimin e krijimit. Pra, duke e kthyer mjetin në synim, ata e konsumojnë jetën e tyre në errësirën e një indiference të thellë.

Gjithashtu, ka edhe nga ata që edhe pse e dinë se mirësitë e kësaj bote janë vetëm mjete dhe se nuk duhen futur në zemër, nuk arrijnë ta kontrollojnë dot egon e tyre. Për këtë arsye, ata nuk arrijnë të shijojnë ëmbëlsinë e adhurimeve dhe nuk e kapin dot gjendjen e qetësisë dhe përkushtimit. Allahu i Madhëruar, duke folur për persona të tillë, urdhëron: **“Beto hem në shpirtin vetëqortues!”**³

Nefs-i leuuame (Shpirti vetëqortues), është shpirti që e vret ndërgjegjja për shkak të neglizhencës dhe mangësive që tregon ndaj urdhrave dhe ndalesave të Allahut dhe që për këtë arsye, e qorton ashpër veten e tij. Pra, këta janë ata të cilët janë të dobët në kundërvënien ndaj dashurisë së kësaj bote dhe gjynaheve.

Ndërsa robërit e urtë, të cilët e kuptojnë siç duhet se mirësitë e kësaj bote janë vetëm një amanet hyjnor dhe shkaqe të sprovave, nuk i japin rëndësi më tepër se ç’është nevoja. Ata ia kushtojnë fronin e zemrës vetëm Allahut. Për rrjedhojë, ata janë heronjtë e vërtetë të zemrave. Allahu është i kënaqur prej tyre, dhe ata janë të kënaqur prej caktimit të Allahut. Prandaj, ata janë plotësisht me zemra të qeta. Allahu i Madhëruar, u drejtohet atyre, duke u thënë:

“O ti shpirt i qetësuar! Kthehu te Zoti yt, ti i kënaqur me Atë dhe Ai kënaqur me ty! Bashkohu me robërit e Mi dhe hyr në Xhenetin Tim!” (Fexhr, 27-30)

I nderuari **Mevlana Xhelaleddin Rumi**, në veprën e tij *“Mesnevi”*, shënon një tregim shumë mësimdhënës:

Mexhnuni, i cili ishte degdisur nëpër shkretëti-rë për shkak të dashurisë ndaj Lejlës, një ditë merr vesh se Lejla ishte nisur për udhëtim. Për këtë arsye, i hipën devesë së tij dhe përpigjet të nxitojë drejt fshatit ku do të shkonte Lejla. Mirëpo, deveja e tij, e cila sapo ishte bërë nënë, e kishte hallin tek vogëlushi i saj që kishte lënë pas. Në kohën kur Mexhnuni

filloi të dremiste mbi deve, ajo kthehet në drejtim të vogëlushit të saj. Kur Mexhnuni e kupton këtë, mundohet ta kthejë devenë përsëri në drejtim të fshatit të Lejlës. Kjo, u përsëri disa herë, sepse Mexhnuni donte të takonte Lejlën, ndërsa deveja donte të vraponte drejt vogëlushit të saj.

Në fund të ditës, Mexhnuni shikon përqark për të kuptuar se ku ndodhet. Mirëpo, sheh se për shkak të këtyre lëvizjeve para-mbrapa, ata nuk kanë lëvizur asnjë metër prej vendit nga ku u nisën në mëngjes. Atëherë, Mexhnuni i thotë devesë:

“Ah moj deve! Ti je dashuruar pas vogëlushit tënd, ndërsa unë pas Lejlës sime! Për rrjedhojë, rrugët tona janë të ndryshme. Ti po pret rrugën time, ndërsa unë rrugën tënde! Në këtë mënyrë ne s’mund të jemi bashkudhëtarë. Ti je dashuruar pas një trupi të përkohshëm, ndërsa unë pas një shpirti të përjetshëm... Prandaj duhet të ndahemi!”

Në këtë tregim, Mexhnuni përfaqëson “anën shpirtërore”, ndërsa deveja “anën e egos”. Shpirti është i dashuruar pas Allahut, i Cili është Bukuria Absolute, ndërsa “egoja”, pas dëshirave dhe kënaqësive të kësaj bote...

Në përgjithësi, kështu është edhe gjendja e njeriut indiferent në detyrën e tij të devotshmërisë ndaj Allahut. Kjo, sepse ndërsa shpirti i njeriut rreh krahët për t’u ngritur në majat shpirtërore, egoja e tij e tërheq atë poshtë si një gur i rëndë i lidhur në këmbën e tij. Për rrjedhojë, një rob që dëshiron të arrijë tek Allahu, është i detyruar t’i kapërcejë fiksime egoiste dhe ta pastrojë zemrën e tij nga çdo lloj gjëje që e largon atë prej Allahut.

Padyshim se mënyra më e rëndësishme e afërsisë ndaj Zotit, janë adhurimet që kryhen me përkushtim, dashuri e pasion. Kur besimtari arrin t’i kryejë adhurimet e tij, me këtë lloj vetëdijeje, e në mënyrë të veçantë dhikrin, ai arrin të fitojë edhe afërsinë me Allahun. Mirëpo, nëse dëshirat e tij egoiste ia zaptojnë zemrën dhe e bëjnë indiferentë ndaj Allahut, sado që gjuha e tij të përmendë Zotin, shpirti i tij nuk mund të përparojë asnjë hap.

Për rrjedhojë, për ta kryer dhikrin në kuptimin e plotë të tij, duhet që Allahun ta ndjesh shpirtërisht në zemër dhe (në ato momente) përveç Tij të mos mendohet asnjë gjë tjetër. Dhe për këtë, më parë

3. - shih. El-Kijame, 75/2.

duhet pastruar vetja nga gjërat e ndaluara dhe të dyshimta, më pas të zbrazen prej zemrës të gjitha dashuritë e përkohshme dhe mendimet lidhur me këtë botë. Kjo, sepse drita e dhikrit, është sipas gjendjes së atij që e bën.

Lidhur me robërit e mirë, të cilët nuk mashtrohen nga bukuria e kësaj bote të përkohshme dhe e ngjallin zemrën me dhikër, Allahu i Madhëruar urdhëron:

“Në xhamitë, që Allahu ka urdhëruar të ngrihen e të përmendet aty emri i Tij, Atë e lavdërojnë në mëngjes dhe mbrëmje, njerëz, të cilët shitblerja nuk i pengon për të përmendur Allahun dhe të cilët falin namazin dhe japin zekatin dhe të cilët kanë frikë nga Dita (e Kiametit), kur zemrat dhe shikimet do të jenë të shqetësuara. (Këta shpresojnë) që Allahu t’i shpërblejë sipas veprave më të mira që kanë bërë e t’ua shtojë dhuntinë e Tij. Allahu i jep kujt të dojë, pa llogari.” (Nur, 36-38)

Gjithashtu, Zoti ynë i Madhëruar, me qëllim që ne të ruhem nga mashtrimi i kësaj bote dhe rreziku i humbjes së ndjesisë së besimit dhe butësisë së zemrës, na paralajmëron në këtë mënyrë:

“A nuk ka ardhur koha për besimtarët e vërtetë, që zemrat e tyre të përulen para këshillave të Allahut dhe para së Vërtetës që Ai ka shpallur e të mos bëhen si ata, që iu është dhënë Libri më parë?..” (Hadid, 16)

Ky ajet është zbritur për të qortuar disa sahabë të cilët filluan të dobësoheshin disi në devotshmëri pas emigrimit në Medinë, pavarësisht nga vuajtjet dhe mundimet që kishin përjetuar në Mekë. Dhe ky është një fakt shumë domethënës, sepse nëse edhe brezit të sahabëve u ka ardhur ky paralajmërim, atëherë ne duhet të përpiqemi edhe më shumë për të arritur një vigjilencë shpirtërore më të madhe, e cila nuk do të na lejojë të ndikohemi prej ambicieve të kësaj bote dhe interesave të përkohshme të saj. Për këtë arsye, ne duhet ta përmendim vazhdimisht Zotin tonë, si në vështirësi, ashtu edhe në rehati, duke mos e nxjerrë kurrë prej mendjes tonë.

Nga ana tjetër, kur njeriu është në skamje dhe vështirësi, egoja e tij është shumë e dobët. Dhe, për rrjedhojë, ai drejtohet dhe strehohet më tepër tek Zoti i tij. Mirëpo, në kohët e rahatisë dhe begatisë, egoja e njeriut fryhet dhe fillon ta shohë veten të panevojshme, duke u treguar arrogante. Për këtë arsye, njeriu është i prirë ta kujtojë më pak Zotin, madje edhe ta harrojë Atë. Mirëpo, në mënyrë të veçantë, në kohët e rehatisë dhe begatisë, ne duhet ta kujtojmë edhe më tepër Zotin tonë. Shembulli më i bukur i kësaj, është Sulejmani (a.s.), i cili nuk e bëri kurrë zemrën e tij kasafortën e mirësive të përkohshme të kësaj bote dhe për të cilin Allahu i madhëruar ka thënë; **“Sa rob i mirë!”**. Pra, edhe ne,

në kohë të begatisë dhe rehatisë, duhet t’ia kush-tojmë zemrën tonë Allahut, me qëllim që në kohë të vështira të na vijë në ndihmë mëshira hyjnore, duke na mbajtur për dore dhe duke i dhënë forcë e qetësi zemrës sonë.

Lidhur me njerëzit indiferentë, të cilët kur janë në këtë botë i anashkalojnë thirrjet e shumë udhëzuesve, të cilët i ftojnë për të kujtuar Allahun, Zoti ynë i Madhëruar, shprehet:

“Kushdo që i kthen shpinën Këshillës Sime, do të ketë jetë të mjeruar dhe Ne, në Ditën e Kiametit, do ta ringjallim të verbër. Ai do të thotë: «O Zoti im, përse më ringjalle të verbër, kur unë kisha shikuar më parë?» (Allahu) do t’i thotë: «Kështu të erdhën shenjat Tona dhe ti i harrove ato e po kështu sot do të jesh i harruar.»” (Ta-Ha, 124-126)

Padyshim se Allahu i madhëruar është i pastër prej çdo dobësie si, “harresa”. Ndërsa harrimi i dikujt nga ana e Tij, është vetëm shprehje e ndëshkimit hyjnor. Për këtë arsye, ai që nuk dëshiron që në atë ditë të ashpër të kiametit të mos harrohet nga Allahu dhe të lihet jashtë mëshirës hyjnore, nuk duhet ta harrojë Allahun në jetën e kësaj bote. Aq sa ta përkujtojmë Zotin tonë sot në jetën e kësaj bote, aq do ta arrijmë edhe takimin me Të nesër në botën tjetër. Në një ajet fisnik, urdhërohet:

“Prandaj, më kujtoni Mua, që edhe Unë t’ju kujtoj!..” (Bekare, 152)

Ta shpërdorosh afatin e jetës në dehjen e indiferencës që shkaktojnë joshjet e përkohshme të kësaj bote, ndërkohë që mund të fitosh nderin e të qenit një rob që kujtohet nga Allahu, është një vetëmashtrim shumë i hidhur! Ata që e harrojnë Allahun, i Cili thotë se Ne jemi më afër robërve se sa damari i qafës së tyre, janë udhëtarët më të hutuar të kësaj jete!..

Për këtë arsye, ata që zotërojnë urtësinë e një besimi të vërtetë, nuk lazdohen me mirësitë e kësaj bote dhe, furnizimin nuk e kthejnë kurrë në një perde ndaj Furnizuesit. Ata, edhe pse nga jashtë mund të duken sikur rendin pas furnizimit, zemrat e tyre janë gjithmonë të angazhuara me përkujtimin e Furnizuesit të tyre. Madje, ata nuk mund të qëndrojnë dot pa e përmendur Zotin e tyre, sepse një gjë e tillë i shqetëson shumë. Ky shqetësim, për ta është si një paralajmërim hyjnor. Dhe ta ndjesh këtë paralajmërim, në fakt është një mirësi më vete, për të cilën duhet falënderuar. Kjo gjë është një tregues se ka ende një dritë shprese për të përmirësuar gjendjen dhe për të shlyer gabimin. Mungesa e kësaj ndjeshmërie, për shkak të largimit nga dhikri, e indiferentëve me zemra të ngurtësuara dhe të vulltura, nënkupton se ata nuk kanë asnjë mirësi prej mëshirës hyjnore. Tashmë, ata e konsumojnë jetën e tyre si një tufë hutaqësh, të cilët mjerimin e vet e

pandehin lumturi.

I nderuari Mevlana, lidhur me këtë fakt, shprehet:

“Kur e braktis dhikrin dhe falënderimin e Allahut, bie në vështirësi e vuajtje dhe të vjen një mërzi e brendshme, shkaku i së cilës nuk dihet. Kjo mërzi pa shkak dhe ky shqetësim i brendshëm, është një paralajmërim. Është njëfarë edukimi, që do të thotë; «Mos e lër dhikrin që ke bërë vazhdimisht dhe mos e prish marrëveshjen!»

Vazhdoje dhikrin, para se ky shqetësim i brendshëm dhe ky ngushtim të marrë formën e një zinxhiri dhe para se kjo gjë që të shtrëngon përbrenda dhe të lidh shpirtin, të të lidhë edhe këmbët!..”

NEGLIZHENCA E DHIKRIT NUK KA ARSYETIM!

Ibn Abbasi (r.a.), në komentimin e ajetit; **“O besimtarë, përmendeni shpesh Allahun!”**⁴, shprehet:

“Allahu i Madhëruar, ka vendosur një kufi të caktuar për çdo lloj adhurimi që ua ka bërë të detyruar (farz) robërve të Vet. Dhe në lidhje me këtë çështje, Allahu i ka pranuar edhe disa lehtësime dhe arsytetime prej njerëzve. Mirëpo, dhikri bën përjashtim. (Në Kuranin Fisnik, gjenden me qindra ajete në trajta dhe kallëpe të ndryshme, në formë porosish hyjnore të cilat nxisin dhikrin.) Në fakt, Allahu i Madhëruar nuk ka vendosur ndonjë kufi të caktuar në lidhje me dhikrin. Dhe, përveç prej atij që ka humbur mendjen, Ai nuk pranon arsytetime prej askujt tjetër që e braktis dhikrin. Pra, Allahu i Madhëruar ka dëshiruar që njerëzit të bëjnë dhikër në mënyrë të vazhdueshme.”⁵

Sa mësimdhënës është fakti se, kur Allahu i Madhëruar i dërgoi Musain dhe Harunin (alejhimes-selam), tek faraoni për t'i kumtuar urdhrat hyjnorë, i urdhëroi me këto fjalë: **“Shkoni ti dhe vëllai yt me mrekullitë e Mia dhe mos reshtni së përmenduri Mua!”**⁶ Në këtë mënyrë, duke i porositur për dhikrin edhe dy robërit e Tij që ishin profetë, në emër të tyre, Allahu ka porositur edhe të gjithë njerëzimin.

Për rrjedhojë, për shkak të rrezikut të madh të të

qëndruarit qoftë edhe një çast indiferent ndaj përmendjes së Allahut, edhe Profeti ynë (a.s.), është lutur: **“O Zot! Mos më lërë në dorë të vetes sime as na një hapje mbyllje e syrit!..”**⁷

Nuk duhet harruar se koha që kalon e privuar nga dhikri, në jetën e kësaj bote; pra, frymëmarrjet që konsumohen pa e përmendur Allahun, janë fletë të shkuara dëm prej kalendarit të jetës. Për këtë arsye, në hadithet fisnike, është thënë:

“Nëse njerëzit ulen në një vendtubimi dhe nuk e përmendin emrin e Allahut, kanë lënë diçka mangët dhe kanë bërë gjynah. Kush ecën në një rrugë dhe nuk e përmend Allahun, ka lënë diçka mangët dhe ka bërë gjynah. Kush shtrihet në shtratin e tij dhe nuk e përmend Allahun aty, ka lënë diçka mangët dhe ka bërë gjynah.” (Ahmed, II, 432.)

“Nëse një popull mbledhet në një vend dhe nuk e përmend Allahun e nuk dërgon salavat për profetin, kjo mbledhje, për të do të jetë shkak pendimi në botën tjetër. Nëse dëshiron, Allahu e fal, nëse dëshiron nuk e fal.” (Tirmidhi, Dua, 8/3380.)

“Banorët e xhenetit, nuk do të ndjejnë mall dhe pendim për asgjë tjetër përveç momenteve që i kanë kaluar pa e përmendur Allahun në këtë botë!” (Hejthem, X, 73-74.)

Shkurtimisht, frymëmarrjet që konsumohen në mënyrë indiferente larg dhikrit të Allahut, do të jenë shkaku i pendimit më të madh në botën e përjetshme. Për rrjedhojë, përfitimi prej mundësive për ta gjallëruar jetën me dhikër, me qëllim që të mos ndihet ky pendim në botë tjetër, është një urtësi e domosdoshme e besimit të një myslimani. Dhe besimtarët e devotshëm, të cilët e jetojnë kohën e tyre me urtësinë e duhur, janë të vetëdijshëm se; “Koha e vetme që humbasin, është ajo që kalon pa e përmendur Allahun.”

Allahu na i ruajttë zemrat tona nga indiferenca dhe ngurtësia; na e mundësoftë të gjithëve të jetojmë në atmosferën e dashurisë së Tij dhe na bëftë pjesë të njerëzve të devotshëm, të cilët e ringjallin zemrën e tyre me dhikër. Gjithashtu, Allahu na e bëftë të mundur të mos e kalojmë qoftë edhe një çast pa e përmendur Atë; Allahu i mbushtë ditët dhe netët tona me frymëzimin shpirtëror të dhikrit!

Amin!..

4. - el-Ahzaab, 33/41.

5. - Taberi, xhamiu'l-Bejan an Te'uili Aji'l-Kur'an, Bejrut 1995, XXII, 22; Kurtubi, XIV, 197.

6. - Ta-Ha, 20/42.

7. - Xhamiu's-Sagir, I, 58.

Pluhuri i harreses

Nuredin Nazarko

Tashmë në epokën e pushtimit nga pushteti teknologjik, nuk ka më dilema për sfidën e madhe që qëndron përballë atyre që ende rravgojnë në shpatet e thepisura, në kërkim të mineraleve të çmuara të dijes. Këta kërkues të paepur të diamantëve, rubinëve e smeraldëve, nuk gjunjzohen për asnjë moment, por vazhdojnë me këmbëngulje të shkundin jo pluhurin fizik të hedhur nga rrjedha e kohës. Këta eksploratorë të paepur dhe të pandreqshëm, të papërkulur dhe rebelë deri në qelizën më të thellë ndaj shtypjes atmosferike të zonave me ajër të ftohtë dhe trysni të lartë, kërkojnë të kumtojnë dhe të tronditin zemrat e atyre syresh, që janë mbuluar nga pluhuri më i rrezikshëm, pluhuri i harresës.

Zënia vend e këtij pluhuri në zemrën e qenies njerëzore, është një realitet të cilin duhet ta pranojmë dhe duhet të jemi të bindur se jemi të ekspozuar që nga prekja e deri tek shtresimi i zemrës nën peshën

e këtij pluhuri. Ky nuk është një realitet që shpërfaqet spontanisht në jetën e qenies njerëzore, dhe po spontanisht e nënshtron njeriun ndaj trysnisë së vet. Është një kërcënim i vazhdueshëm që nga hershmëria e qenies njerëzore, para se për shkak të kësaj harrese të merrte statusin, qenie në botë.

Në sajë të këtij statusi, ata që kërkonin të pastrojnë këtë pluhur, u bënë pjesë e pandarë e jetës mbi sipërfaqen e tokës. Në çdo kohë, këta të paepur nuk kanë munguar, duke kumtuar qartë, se si shkundet e pastrohet ky pluhur nga zemra e njeriut, që është kërcënim më serioz për qenien njerëzore, sesa kërcënim nga armët e zhdukjes në masë, të cilave iu frikësohen shumë syresh.

Është mëse e sigurt se jo të gjithë, do të kuptojnë këtë kumtim dhe më pas të çmpijnë gjymtyrët e mpira nga bashkëjetesa e gjatë me pluhurin e harresës. Secili syresh, sipas derës që do të çelë, do të

përthithë spektrin e dritës së këtij kumtimi. Disa syresh do ta njohin vërtetësinë e kësaj drite, do ta çelin derën dhe rrezet e dritës së këtij kumtimi do të përkëdhelin fytyrën e zemrës së tyre, e cila do të ndihet e mikluar dhe privilegjuar nga fladitja e ëmbël dhe plot jetë nga pranimit i kësaj miqësie. Në varësi të çeljes së derës dhe thellësisë së kënaqësisë së pranimit të kësaj miqësie, do të kemi dhe përshkallëzimin e kumtpranuesve, pasi që jo të gjithë do të përjetojnë të njëjtin përjetim fladitje e miklimi.

Disa syresh nuk do ta çelin derën, edhe pse do të dëgjojnë trokitje të vazhdueshme në derën e zemrës së tyre. E megjithatë kumtuesi qëndron aty, troket vazhdimisht, as nuk lodhet, as nuk mërzitet dhe as nuk jepet nga moskokëçarja e këtyre syresh, sepse zemra e kumtuesit është e mbushur me dashuri. Ndërkohë që trokitjet nuk kanë të rreshtur, këta syresh nuk marrin mundimin të ngrihen, të çmëprijnë gjymtyrët e tyre, nga të qëndruarit ulur në kolltukun e rehatisë dhe të shohin se ç'mik i përnderuar qëndron pas derës së zemrës së tyre. Të zënë me ngrënie, pirje, shijim të palimitshëm të formave dhe larushive të materies, nuk dëgjojnë trokitjet që do t'i çmëprijnë për të çelur derën e zemrës, çelje që do t'i bëjë të gjejnë atë që do tu trondisë zemrën, duke ua pastruar pluhurin e harresës në brendinë e saj. Edhe mund t'i dëgjojnë trokitjet, por janë kaq të angazhuar me ngopjen e stomakut me ushqime të llojllojshme, sa që këto trokitje do t'i konsiderojnë si iluzion, si një fanitje që nuk u kumton asgjë, madje kokëçarëse dhe rrezik shprishjeje të momenteve të këndshme që janë duke jetuar. Trokitje bezdisëse, sepse nuk duan ta ndryshojnë mënyrën e jetësimit të *modus vivendi*, përputhshmërit me atë që kumton kumtuesi. Shpërfillës deri në fund, të asaj që do t'i jepte jetë zemrës së tyre, tashmë të arteriosklerizuar nga pluhuri i harresës.

Pikërisht, në të tilla ujra notojnë sot shumë syresh. Vegjetimi i tyre në mjedise të këtij lloji, është i ndihmuar nga nxitja për plotësim të vazhdueshëm dëshirash, pa u moskokëçarur shumë mbi vlefshmërinë morale të fjalës apo veprimit të kryer. E kjo nxitje egërshane vazhdimisht fiton terren në territoret e fushës së dëshirave, sepse njeriu është një qenie që mund të jepet, përkulet, përthyeret e thyhet përballë fuqisë së dëshirave. Aq më tepër që në ditët e sotme ky egërshanizim ka si aleat dhe mbështetës të pakushtëzuar, teknologjinë, që shpërhap deri edhe në çdo qoshk, nxitjet për t'iu nënshtruar plotësimit pa fre të dëshirave, gjithmonë me devizën, një jetë kemi e do ta shijojmë deri në fund.

Kësisoj pluhuri i harresës rëndohet edhe më te-

për, në brendinë e zemrës së njeriut. i ekspozuar qysh i vogël ndaj harresës, ngaqë njeriu është qenie që mëson jo vetvetiu, por nëpërmjet dikujt, ashtu siç iu mësuam në hershmërinë e historisë së tij, emrat. E, meqënëse mëson prej dikujt dhe ia mëson dikujt ato që iu mësuam, është shumë e rëndësishme se si do të transmetohet modeli i *modus vivendi* tek kjo qenie që vjen në jetë, në kushte të caktuara.

Trinomi, familje – shkollë – shoqëri, është rrethi vicioz në të cilin sillet pandalshëm qenia që po rritet. Si një sfungjer i etur për ujë, thith çdo lloj uji mbi të cilin lëshohet, pa filtra, pa kufizime. Kjo moskokëçarje e familjes më së pari, dhe e sistemit arsimor më pas, sjell ndotjen dhe shprishjen e natyrës fillestare të qenies së re, duke i dhënë një goditje deformuese, për ta mësuar me përkuljen dhe përthyerjen përballë forcës së dëshirave. Familje që kanë kapitulluar përballë forcës së të resë, pasi që në psikologjinë e brezit të ri gjithmonë një vend të posaçëm zë, përfundja e së vjetrës. Edhe ato pak të mira që trashëguam nga të vjetrit, u tërhoqën përballë vërshimit të dëshirave të të rinjve për thyerje tabush. Të entuziasmuar nga kjo fitore, të dehur nga suksesi, fillojnë e mendojnë se janë të pathyeshëm, se tashmë i kanë dhënë një dimension të ri jetës së tyre, pa kufizimet e së vjetrës. Kjo dehje e thellon akoma më shumë forcën e harresës, sepse këtyre qenieve nuk iu është mëkuar dashuria për qenien njerëzore dhe dashuria për çdo gjë të bukur, nuk iu është mëkuar as mëshira dhe as veprimi me drejtësi, nuk iu është mëkuar morali, mëkim i cili fillon njëzet vjet para se qenia e re të vijë në këtë botë. Mosmëkimit nga familja, i bashkëngjitet forcërisht edhe mosmëkimi nga shkolla i moralit, ngaqë sot shkolla më tepër sesa formimin e njeriut si personalitet, ka si qëllim kultivimin e aftësive teknike e shkencore. Duke i shërbyer kësaj logjike që i përshtatet dhe atmosferës së ngarkuar me avujt e harresës, shkolla nuk i mëson aspak parimet e drejtësisë, mëshirës, njerzillëkut, fënikërisë. Kësisoj, mund t'i mësojmë se si të jetë një qytetar, i bindur ndaj ligjeve, por nuk i mësojmë se si të jetë njeri me virtyte, njeri me zemër të gatshme për tu ndërkryer ndaj pluhurit të harresës, ndaj atyre që e ushqejnë dhe stimulojnë vazhdimisht shtresimin e këtij pluhuri në brendësi të zemrës së njeriut, për ta shndërruar jo në çelësin e dyerve të mirësisë, drejtësisë, moralit, por në Promete të rebeluar ndaj dritës që mbërrin tek qeniet njerëzore nga pashtershmëria e kumtuesit dhe kumtuesve të së vërtetës.

Pra lë ta shkundim dhe pastrojmë pluhurin e harresës, që ta nismim dhe përfundojmë me njeriun.

Feja... çfarë është?

Dr. Mustafa Mahmud

Feja nuk është profesion dhe nuk bën të jetë profesion. Në Islam nuk ka post, i cili quhet klerik fetar. Dispozitat dhe ritet, të cilat i kryen myslimani, mund të kryhen në mënyrë rutinë, të përsëritshme, të dobëta dhe bosh prej ndjenjave, që nuk kanë asnjë lidhje me fenë.

Tek ne nuk ekziston uniformë, e cila quhet uniformë islame. Xhelabija, brenavekët, fesat dhe mjekrat janë zakone dhe tradita, në të cilat marrin pjesë myslimanët, budistët, zjarputistët, durzitë... kërcimtarët e diskove dhe të hipeve i kanë mjekrat edhe më të gjata. Të kesh emrin Muhamed, Ali, apo Osman nuk mjafton për të qenë mysliman.

Feja jote në kartën e identitetit, edhe ajo është tjetër, thjesht fjalë. Tëspihët, pëshpëritjet, hungërimat, tiparet e babaxhanëve, tehlilët e dervishëve, nganjëherë aktorët i shqiptojnë më mirë se sa vetë dervishët. Flamujt, parullat, kandilat, xhematet fetare, nganjëherë fshihen pas tyre komplete dhe dredhi politike, trazira, protesta, të cilat nuk kanë asnjë arsye fetare.

Çfarë është feja atëherë...?

Feja është gjendje zemre, ndjenjë. Ndjeshmëri e brendshme për të fshehtë, por edhe me paqartësinë e saj është shumë e qartë, se ekziston një fuqi e fshehtë, e përsosur, mbizotëruese, e lartë që rregullon çdo gjë. Ndjeshmëri e plotë e pamposhtur, se ekziston Një i Lartmadhëruar, se mbretëria, për të ka mbret dhe se nuk ka arratisje për zullumqarin dhe as shpëtim për kriminelin. Se ti je i lirë, përgjegjës dhe se nuk ke lindur kot, nuk jeton kot dhe se

vdekja jote nuk është fundi yt, por ajo të çon drejt asaj, që nuk e di... drejt gajbit (të fshehtës) prej nga ke ardhur, prej gajbit (të fshehtës)... dhe ekzistenca vazhdon.

Kjo ndjeshmëri trashëgon frikërespekt, përkushtim dhe devotshmëri. Të shtyn drejt rishikimit të vetes dhe e nxit të zotin e saj që të shpikë për jetën e tij gjëra me vlerë dhe të nxjerrë prej vetes një ekzistencë më të lartë e më të lartë, çdo moment, duke llogaritur ditën në të cilën do të takojë këtë Mbret të Madh, Mbretin e sundimit.

Kjo është kriza e ekzistencës rigjeneruese, vuajtja sajuese shpikëse dhe ndjeshmëria e vazhdueshme për praninë, përgjithmonë që nga lindja deri pas vdekjes...

Dhe ndjeshmëria për përgjegjësinë dhe ndjenja për urtësinë, bukurinë, rregullin dhe seriozitetin në çdo gjë. Ajo është e vërteta e fesë. Adhurimet dhe obligimet vijnë, pas gjithë kësaj, dëshmitare për këtë gjendje zemre. Por gjendja e zemrës, kjo është baza dhe kjo është vetë feja, e vërteta dhe esenca e saj.

E, Kurani zbret për njohjen me këtë Mbret Madhështor... Mbreti i sundimit... me Emrat e Tij të bukur, cilësitë e Tij, punët, ajetet dhe njeshmëria e Tij. Dhe vjen Muhamedi (a.s.), për të dhënë shembullin dhe udhëzimin e kjo për vërtetësinë e çështjes dhe plotësimin e fjalës.

Por mbetet ndjeshmëria për gajbin (të fshehtë), shpirti i adhurimit dhe esenca e dispozitave dhe ob-

ligimeve. Pa të nuk ka kuptim namazi dhe as nuk ka kuptim as zekati.

Me të vërtetë, Muhamedi (a.s.), i dha udhëzimin dhe shembullin myslimanit të plotë, ashtu siç dha shembullin për qeverisjen islame dhe shoqërinë islame. Por, Muhamedi (a.s.) dhe shokët e tij qenë myslimanë në bashkësinë kurejshe jobesimtare dhe klima e mosbesimit nuk e pengoi asnjërin prej tyre për të qenë mysliman me Islam të plotë.

Myslimani duhet të thërrasë në besim (iman), por atë nuk e dëmton, nëse nuk e dëgjon kush dhe as nuk e dëmton, nëse mohojnë ata që janë përreth tij. Sepse ai mund të jetë besimtar në çdo regjim dhe në çdo mjedis, sepse besimi (imani) është gjendje zemre dhe feja është ndjenjë dhe jo dukuri. Shikuesi mundet të vazhdojë shikimin, edhe nëse të gjithë të pranishmit janë të verbër, sepse shikimi është zotësi, që nuk ndikohet prej verbërimit të të pranishmëve, ashtu siç ndjeshmëria për gajbin (të fshehtë) është zotësi, që nuk ndikohet prej hutimit të të hutuarve edhe në qofshim shumë, madje të qenit e tyre shumë do të jetë shtesë në peshoren e saj në Ditën e Llogarisë.

Nyja në çështjen e fesë e të fetarisë, ajo është gjendja e zemrës, me çfarë merret zemra dhe çfarë të sillet në mendje? Cila është dashuria që mund ndjenjat? Cila gjë ka përparësinë kryesore? Çfarë zgjedh zemra në çastet vendimtare? Dhe në cilën anë anon dëshira?

Këta janë treguesit, të cilët do të tregojnë për fenë dhe mungesën e saj... këto janë më tregueset, sesa namazi formal. Dhe për këtë ka thënë Kurani: «E padyshim, përmendja e Allahut është më e madhe...», pra dhikri (përmendja) është më e madhe se sa namazi, me gjithë rëndësinë e namazit.

Për këtë arsye, Pejgamberi (a.s.), u ka thënë shoqëve të tij, për Ebu Bekrin se ai nuk ua ka kaluar me agjërim dhe namaz, por për diçka që ka zënë vend në zemrën e tij. E për këtë gjë, e cila ka zënë vend në zemrën e çdonjërit prej nesh, ne do të dallohemi në Ditën e Kiametit, me më tepër sesa dallohemi me namaz dhe agjërim.

Namazi do të jetë namaz për shkak të kësaj gjëje, e cila është në zemër. E namazi fiton rëndësinë e tij themelore në aftësinë e tij për pastrimin e zemrës, mbledhjes së energjive, bashkimit të ideve dhe përqendrimit të ndjenjave.

Namazi i shumë hap këtë sy të brendshëm dhe zgjeron këtë lumë të brendshëm. Ai është organizimi ekzistencial me Allahun, i cili e shpreh fenë më tepër sesa e shpreh ndonjë veprim tjetër. Ai është

portreti i Islamit, të cilin e portretizon trupi në tokë, me sexhde, me ruku, me nënshtrim, me përgjërim dhe me vetëmohim.

Zoti i botëve i thotë të Dërguarit të Tij: «Jo, jo, mos ju bind atij e bëj sexhde dhe afrohu».

Me sexhden e zemrës trupëzohet kuptimi i brendshëm e i thellë i fesë dhe krijohet lidhja më e fortë që mund të jetë mes robit dhe Zotit. Dhe me ndjeshmërinë fetare, zemra dëshmon veprën hyjnore në çdo gjë, në shi dhe në thatësi, në disfatë dhe në triumf, në shëndet dhe në sëmundje, në varfëri dhe në pasuri, në rehati dhe në vështirësi... dhe përgjatë historisë shikon Allahun në ndryshimin e ngjarjeve dhe qarkullimin e përcaktimeve.

Përgjatë universit e shikon Allahun në rregullin, në përputhshmërinë dhe në bukurinë, siç e shikon në katastrofa, në të cilat shpërthejnë yjet e tretën në hapësirën e largët. Dhe në karakteristikat e qenies, e shikon në atë çfarë e godet qenien prej pasurisë dhe mungesës së saj, shpresës dhe durimit e çfarë bie në zemër prej mendimeve dhe vullnete.

Ky kuptim për vullnetin nuk shkakton tek myslimani heqje të lirisë së tij përkundrazi zgjerim të kësaj lirie. Ai zgjedh me Zotin e tij, kërkon me Zotin e tij, planifikon me Zotin e tij dhe zbaton me Zotin e tij. Kështu që, Allahu është Kujdestari i gjithë punëve të tij. Madje, ai ecën me Të, merr frymë me Të, dëgjon me Të, shikon me Të dhe jeton me Të...

E kjo është fuqi gjigante dhe ndihmë që shtron për robin gnostik. Gati sa fuqia e tij të jetë fuqia e Allahut, shikimi i tij, shikimi i Tij, dëgjimi i tij, dëgjimi i Tij dhe vullneti i tij, vullneti i Tij.

Lumi i ekzistencës së brendshme brenda tij është zgjeruar në pafundësi... dhe për këtë thotë Allahu në hadithin e Tij kudsij: «Mua nuk më kanë përfshirë qiejt e Mi dhe as toka Imë, por më ka përfshirë zemra e robit Tim besimtar».

Kjo ngjitje ekzistenciale dhe ky lartësim shpirtëror i vazhdueshëm, ky është kuptimi i vërtetë për fenë dhe ky është emigrimi me përpjekje për tek Allahu «O ti njeri! Me të vërtetë, ti përpiqesh për tek Zoti yt me përpjekje dhe ato do t'i takosh (gjesh)».

Dhe nuk gjejmë tjetër, përveç përpjekjes, fjalë shprehëse për këto vuajtje ekzistenciale krijuese dhe sakrificën vetjake, lartësim për tek Allahu.

Kjo është feja dhe ajo është shumë më tepër se sa të jetë profesion, apo post (detyrë) apo kartë identiteti, apo institucion, apo uniformë zyrtare.

Përktheu nga arabishtja:

Lavdrim Hamja

Bujaria në pasuri, në jetë dhe në çdo gjë tjetër

— Sami Gëksyn —

Një ditë i Dërguari i Allahut, (a.s.), u kthye nga Mali Uhud në Medinetu'l-Munevvere dhe tha:

“Po të kisha florinj aq sa është Mali i Uhudit, kjo nuk do të më gëzonte. Përveç atyre që kam ndarë për të paguar një borxh, nuk dua që ndonjë dinar të jetë nën pronësinë time më shumë se tri ditë.” I Dërguari i Allahut (a.s.), duke bërë shenjë e dhënies me duart e tij përpara, djathtas dhe majtas, tha: *“Atë që e kam dua t’ua shpërndaj kështu e ashtu robërve të Allahut.”* (Buhari, Rikak, 14.)

I Dërguari i Allahut, (a.s.), siç ishte në të gjitha virtytet e tjera, edhe në bujarë ishte më para të gjithëve. Kur Aliu, (r.a.), po fliste rreth Hz. Pejgamberit, tha:

“Ai ishte njeriu më bujar prej të gjithëve.”

Allahu i Lartësuar është fisnik dhe e do fisnikërinë. Është bujar dhe e do bujarinë.

Në hadithin kudsi thuhet:

“Kjo fe (domethënë Islami), është një fe që e kam zgjedhur për vete dhe prej së cilës jam i kënaqur. Asaj i ka hije vetëm bujaria dhe morali i lartë. Për-

derisa të jetoni si myslimanë, lartësojeni atë me këto dy cilësi!” (Hejthemi, VIII, 20)

I Dërguari i Allahut, (a.s.), e shpreh këtë të vërtetë me të kundërtën e saj:

“Këto dy cilësi nuk gjenden kurrë bashkë te një besimtar i vërtetë:

Koprracia dhe morali i ulët!..” (Tirmidhi, Birr, 41/1962.)

Për këtë arsye, Aliu, (r.a.), thotë kështu në فرمانin që ia shkroi valiut të Egjiptit, Malikut:

“Mos e fut në kuvendin e konsultimit koprracin që mund të të bëjë të heqësh dorë nga fisnikëria dhe bujaria jote duke të trembur me varfëri!”

Çdo gjendje e bujarisë është e nderuar. Njerëzit pandehin se bujaria shfaqet vetëm në aspektin material dhe me pasuri, por ja që bujaria mund të shfaqet me pasuri, me qëllim të mirë, me dije dhe me jetë.

Atëherë, si mund të shfaqet bujaria me nijet të mirë?

Fillimi i kësaj është që të duam edhe për të tjerët atë që duam për veten tonë. Pastaj vazhdon deri sa interesat e besimtareve të jenë më primare për ne se sa interesat tona.

Njeriu mund ta arrijë shpërblimin edhe duke dëshiruar me qëllim të mirë për të bërë një punë. Për shembull:

Dikush që thotë: “Sikur të kisha edhe unë pasuri dhe të bëja mirësi si filan person.” – dhe që e mbart këtë nijet, fiton sevape aq sa njeriu të cilin deshi ta merrte si shembull.

BUJARIA NË PASURI

Bujaria në pasuri fillon që nga dhënia borxh njerëzve e arrin deri te lëmoshat nafie, ndihmat, lëmoshat e obliguara dhe zekati, te vakëfet etj.

Veprat e panumërta dhe madhështore të vakëfeve që edhe sot qëndrojnë në këmbë, si çekmat, urat, rrugët, hanet, hamamet, medresetë, xhamitë dhe spitalet janë vepra që burojnë nga bujaria e kësaj feje.

Falënderimet qofshin për Allahun Teala që kjo ndjeshmëri vazhdon edhe sot.

BUJARIA NË DIJE

Bujaria në dije fillon duke mos i fshehur dijet e dobishme e të nevojshme për njerëzit, duke ua mësuar edhe të tjerëve atë që di vetë, duke ua urdhëruar njerëzve të mirën e duke i ndaluar ata nga e keqja dhe arrin deri te edukimi i shkencëtarëve në dobi të njerëzve e realizimi i veprave të dobishme.

BUJARIA NË LIDHJE ME JETËN

Kjo do të thotë që të marrim parasysh fljimin e jetës dhe rënien dëshmor për atdheun, popullin, shtetin, nderin, fenë e pastër islame dhe për çdo gjë tjetër që e konsiderojmë të shenjtë.

Myslimanët nuk presin ndonjë shpërblim, madje, as edhe ndonjë falënderim në këtë botë për çfarëdo lloj mirësie që mund të bëjnë. Me këto bujari që shfaqin, përjetojnë mirësi shpirtërore, duke e ditur se çdo gjë e kanë bërë për hir të Allahut Teala, se shpërblimin e tyre do ta marrin shumëfish në ahiret, se do t'i arrijnë ato që shpresojnë dhe se edhe në këtë botë do të shpërblehen shumëfish me të mirat e Zotit.

Tani dua të transmetoj dy histori në lidhje me këtë çështje nga jeta e të Dërguarit të Allahut

(a.s.), i cili ishte njeriu dhe peygamberi më bujar dhe nga jeta e sahabëve që i pati edukuar ai:

Një ditë, njëra prej zonjave sahabë, ia dha dhuratë të Dërguarit të Allahut (a.s.), mantelin që kishte thurur për të. Ngaqë i Dërguari i Allahut, (a.s.), atë kohë kishte nevojë për një mantel të tillë, e veshi atë.

Njëri prej sahabëve që gjendej aty, e preku mantelin dhe tha:

“O i Dërguari i Allahut! Sa i bukur qenka ky mantel. A mund të ma japësh mua?”

I Dërguari i Allahut, (a.s.), i tha:

“*Në rregull.*” Pasi Resulullahu (a.s.), qëndroi pak me shokët e tij, shkoi në shtëpi. E palosi mantelin dhe ia dërgoi sahabit që e deshi. Sahabët e tjerë që gjendeshin aty e qortuan shokun e tyre duke i thënë:

“Nuk veprova aspak mirë. Ti i kërrove të Dërguarit të Allahut mantelin që pati veshur dhe që pati nevojë për të. Ne të gjithë e dimë se i Dërguari i Allahut nuk e refuzon asnjë kërkesë.”

Ai u tha:

“Për Zotin, nuk ia kërкова atë për ta veshur, por ia kërкова që ta kem për qefin kur të vdes.”

Me të vërtetë, ai mantel u bë qefini i atij sahabi kur ndërroi jetë. (Buhari, Edeb, 39.)

Sahabët, të cilët i pati edukuar i Dërguari i Allahut (a.s.), garonin me njëri-tjetrin në ndihmën ndaj të varfërve dhe në bujari. Umeri, (r.a.), thotë:

“Diku afër Medines banonte një grua e varfër, e moshuar dhe e verbër. Unë dëshiroja që të shkoja çdo ditë te ajo dhe t’ia plotësoja nevojat, por kurdo që shkoja, vija re se dikush kishte shkuar para meje dhe ia kishte kryer punët.

Një ditë u bëra kureshtar dhe mendova: “Vallë, kush është ai që e bën këtë sevap çdo ditë?” Për këtë arsye, një ditë shkova shumë herët te ajo grua. Por çfarë të shikoja? A nuk kishte qenë Ebu Bekri (r.a.), ai që e bënte këtë sevap?”

Siç ndodhte gjithmonë, Ebu Bekri (r.a.) edhe këtë radhë ia kaloi Umerit (r.a.), në bujari...

Në këto kohë të vështira, lus Allahun Teala që të na i zhvillojë ndjenjat e bujarisë dhe të na i shtojë përpjekjet në sakrifica! Zoti e bëftë bujari në tonë shkak për hapjen e të gjitha mirësive dhe largimin e të gjitha ligësive! Amin!...

Metodologjia e arsyetimit të Kuranit

Ibrahim Arpaxhë

Shprehja “në mënyrë që të mendoni”, e cila përmendet shpeshherë në Kuran, është një tërheqje vërejtjeje dhe një paralajmërim në lidhje me çështjen se si duhet të pozicionohet njeriu ndaj Allahut dhe krijesave të Tij në ngjarjet me të cilat përballlet. Kur Allahu i Lartësuar e bën këtë paralajmërim, sugjeron një meditim të thellë mbi krijesat e Tij. Ky meditim i thellë realizohet duke menduar dhe duke marrë parasysh zemrën.

Ndërkohë që Kurani Fisnik e sugjeron njeriun që të mendojë, nuk e këshillon që të mendojë në mënyrë të zakonshme, por në mënyrë induksioniste. Kjo fillon nga grimca më e vogël në gjithësi dhe vazhdon deri te sistemi më i madh i dritës në univers. Për këtë arsye, Kurani thekson se mund të meditohet mbi çdo krijesë, duke filluar nga fara në tokë e deri

te embrioni i njeriut. (Bakara, 26) Gjithashtu, duke folur rreth bukurisë së krijimit të njeriut: **“Kështu e kemi rregulluar; sa Rregullues të shkëlqyer jemi Ne!”** (Murselat, 23), e fton njeriun të meditojë edhe mbi veten e tij. Përveç të tjerash, Allahu i Lartësuar ka nxjerrë në pah një terminologji të drejtë mendimi për ne, duke u shprehur: **“Në tokë ka vende që kufizohen njëri me tjetrin dhe ka kopshte me hardhi, edhe ara, pemë me shumë filiza, ujiten nga i njëjti ujë, por frutin e disave e pëlqejmë më shumë për të ngrënë se të disa tjerave. Në këtë ka, me të vërtetë, argumente për njerëzit që kanë mend.”** (Rad, 4)

Kjo terminologji është arritje te e vërteta duke menduar mbi krijesat.

Domethënë, ndërkohë që Kurani i fton njerëzit të meditojnë, dëshiron që ata të meditojnë edhe mbi

terminologjinë e tij. Në këtë mënyrë, e shpëton njeriun nga konceptet e gabuara të shekullit në të cilin gjendemi sot. Ndërkohë që e bën këtë, komunikon me botën e perceptimit të njerëzve duke u dhënë shembuj nga ngjarjet e qarta dhe që mund të vërtetohen. Për shembull, Kurani influencon te njerëzit me shembuj që nuk janë larg jetës së përditshme duke thënë: **“Vallë, a nuk e sheh se si Allahu e për-qas fjalën e mirë me pemën e mirë, e cila rrënjën e ka të fortë në tokë, kurse degët nga qielli? Me lejen e Zotit të saj (pema) jep fruta në çdo kohë. Allahu u tregon shembuj njerëzve, në mënyrë që t’ua vënë veshin.”** (Ibrahim, 24-25)

Të gjithë duhet ta dimë se njohja e së vërtetës arrihet duke parë nga këndvështrimi që na sugjeron Krijuesi i të vërtetës. Ndërkohë që Kurani shpjegon përmbajtjen e tij, thekson se rruga më e drejtë prej të gjithave është rruga që tregon ai vetë: **“Ditën kur do të sjellim kundër çdo popull dëshmitarë nga gjiri i tyre, Ne do të të sjellim ty (Muhamed) dëshmitar kundër këtyre. Ne ta zbritëm ty Librin, si shpjegim për çdo çështje, si udhërrëfyes, si mëshirë dhe si lajm të mirë për myslimanët.”** (Nahl, 89)

Përveç të tjerash, nuk duhet ta harrojmë edhe këtë të vërtetë: Filozofia mund t’i përgënjeshtrojë zbulimet e djeshme me të vërtetat e sotme. E njëjta gjë mund të thuhet edhe për shkencën. Ajo mund t’i refuzojë zbulimet e djeshme me të dhënat që ka arritur sot. Pra, kjo është e mundur, por të njëjtën gjë nuk mund ta themi për fetë në përgjithësi dhe për Islam në veçanti. Feja është e pandryshueshme. Ithtari i një feje e ripërtërin besimin e tij me shprehjet e asaj feje që vazhdimisht rrinë të freskëta. Kjo arrihet duke iu afuar mendimeve dhe ideve të kundërta të kohës me një epistemologji fetare.

Kurani Fisnik e ka lidhur fuqinë e besimit me nënshkrimin e zemrës. Për këtë arsye, në shumë vende flet për shikimin dhe mendimin me zemër. Ai e ka lidhur meditimin, të folurin dhe urtësinë me mendimin e zemrës duke thënë: **“Vallë, a nuk kanë udhëtuar ata nëpër botë, që zemrat e tyre të mendojnë dhe veshët të dëgjojnë? Në të vërtetë, atyre nuk u janë verbuar sytë (në këto gjëra), por u janë verbuar**

zemrat e veta në kraharor.” (Haxh, 46)

Kjo ka dalë aq shumë në pah, sa që në historinë islame ka pasur prej atyre që perëndimin e kanë quajtur racional dhe lindjen shpirtërore. Nisur nga kjo, kanë dalë në përfundimin se për shkak të kësaj, pejgamberët kanë dalë nga lindja ndërsa filozofët kanë dalë nga perëndimi.

Në ditët e sotme, për fat të keq, ka shumë mendime iluzionare kryesisht në lidhje me problemet e njerëzve. Kurani qëndron larg të gjitha këtyre mendimeve dhe jep shembuj më të përshtatshëm për botën e perceptimit të njeriut. Kur i jep këta shembuj, thotë: **“Allahu nuk ngurron të japë shembull mushkonjën ose diçka më të madhe se ajo. Ata që besojnë, e dinë se kjo është e vërteta nga Zoti i tyre, kurse ata që nuk besojnë, thonë: “Çfarë kërkon të tregojë Allahu me këtë shembull?” Nëpërmjet tij, Ai shumëkënd e lë në humbje e shumëkujt ia ndriçon rrugën e drejtë. Ai i lë në humbje vetëm gjynahqarët e mëdhenj.”** (Bakara, 26)

Në këtë mënyrë, Kurani na tregon se e vërteta nuk është më e madhe se përgjegjësitë që na ka vënë në këtë botë që jetojmë dhe na sugjeron t’i shikojmë me syrin e urtësisë gjërat që nuk i koncepton mendja jonë.

Ndërkohë na njofton se njeriu nuk ka nevojë të shkojë shumë larg për çfarëdo lloji çështjeje qoftë dhe se, edhe një deve me veçoritë e saj ontologjike mund ta shpjegë njeriun te krijuesi i tij: **“Vallë, a nuk i shohin devetë, se si janë krijuar?! Po qiellin, se si është ngritur?! Po malet, se si janë vënë të patundur?! Po tokën, se si është shtrirë?!”** (Gashije, 17-20)

Domethënë, Kurani na njofton se gjëja që kërkon njeriu nuk gjendet në jetesën laike të mendimit të sotëm kapitalist, por në ndriçimin e vetë Kuranit. Si mesazh të parë, njofton se të pranueshme nuk janë interesat njerëzore, por mendimet e Kuranit.

Njeriu i sotëm punon pa reshtur natë e ditë për gjërat që koha, të cilën përpiqet ta arrijë, ia shfaq si të nevojshme. Më në fund, dëshpërohet edhe më shumë ngaqë nuk i arrin ato, sepse kultura jonë e prodhimit dhe konsumimit nuk është në perspektivën që i jep përparësi Kurani. Në këtë mënyrë, e fusim veten në sprovat e panevojshme të skenës së

kësaj bote. Për fat të keq, kemi arritur në një gjendje që nuk e llogarisim dot se çfarë është mirësia e vërtetë dhe cilat janë gjërat më të vlefshme.

Ndërkohë, Kurani thotë se planifikimi i kësaj jete dhe i jetës së botës tjetër arrihet duke menduar drejt. Për këtë arsye, jep shembuj nga natyra e deri te dheu, nga njerëzit e deri te kafshët në lidhje me fushën e jetës që bëjnë sipas rregullave të tyre. Kur e bën këtë, nuk e sheh të përshtatshme ndërhyrjen në ligjin e zhvillimit natyral të individit (Rahman, 8) dhe nuk e lejon dhunimin e fushës së jetës së kafshëve: **“Ai e ka bërë tokën për krijesat.”** (Rahman, 10) **“Të gjitha kafshët në tokë e të gjithë shpendët që fluturojnë me krahët e veta, janë në bashkësi të ngjashme me ju...”** (En'an, 38) Nëse e shohim nga një këndvështrim tjetër, Kurani Fisnik ia kujton njeriut se kjo botë nuk i përket vetëm atij. Pastaj, duke dhënë shembuj nga natyra, qielli dhe toka, urdhëron që t'u dihet vlera mirësive të dhuruara nga Zoti dhe të konsumohen me vetëdije të plotë.

Përsëri në të njëjtën mënyrë, e këshillon njeriun, i cili ka një trup që do kalbet dhe një jetë që do mbarojë, t'i konsumojë trupin, mendjen dhe jetën për ahiretin, i cili është i përhershëm dhe i premtuar. Për këtë arsye, i sugjeron njeriut vazhdimisht që të mendojë dhe meditojë.

Le ta lidhim temën tonë me një hadith fisnik të të Dërguarit të Allahut (a.s.): “Dy vetë shkojnë dhe e vizitojnë Aishen (r.a.). Njëri prej tyre i tha: “A mund të na tregosh diçka ndikuese që keni parë te Muhamedi (a.s.)?” Aishja (r.a.), iu përgjigj:

“I Dërguari i Allahut (a.s.), një natë u ngrit, mori abdest dhe fali namaz. Ai qau shumë në namaz.

Lotët që i rridhnin nga sytë, ia lagën mjekrën dhe vendin përgjatë sexhdes. Bilali (r.a.), erdhi për namazin e mëngjesit dhe e pyeti: “O i Dërguari i Allahut! Çfarë ju ka bërë të qani, ndërkohë që ju janë falur të gjitha mëkatet e kaluara dhe të ardhshme?” I Dërguari i Allahut (a.s.), iu përgjigj: *“Allahu i Lartësuar më ka zbritur një ajet mbrëmë. Ai ajet më ka bërë të qaj.”* Pastaj këndoi ajetin: **“Me të vërtetë, në krijimin e qiejve dhe të tokës dhe në ndërrimin e natës e të ditës, ka shenja për mendarët.”** (Ali Imran, 190) Pasi e këndoi ajetin, i Dërguari i Allahut (a.s.), tha: *“Mjerë për ata njerëz që e lexojnë këtë ajet dhe nuk meditojnë rreth tij.”*

Siç shprehet edhe në hadithin fisnik, pasi robi të meditojë rreth gjithësisë së pafundme, arrin ta kuptojë se është i vogël sa një grimcë. Në këtë mënyrë, e percepton dobësinë dhe varfërinë e tij. Pastaj i thyen muret e mendjemadhësisë dhe shtron fletët e modestisë. Ai e zbut zemrën dhe e përgatit atë për zbritjen e mëshirës së Allahut Teala.

Siç mblidhet uji i shiut në gropë, ashtu mblidhet edhe mëshira e Allahut të Madhëruar në zemrën e robit që mendon, që e bën atë që mendon, që e di vendin e tij në univers dhe pozicionohet sipas këtyre që mendon e kupton.

Nëse bëjmë një sintezë ndërmjet Islamit dhe feve të tjera dhe e nisim rrugën nga gazmorja e Nastradinit i cili i tha: “Shko e kërkoje gjilpërën në dritë!”, dikujt që i kishte humbur ajo, mund të themi: “Mësimet e manipuluar të feve të tjera në këtë botë janë një errësi. Ekzistenca e re nuk gjendet në atë errësi, por ajo duhet të kërkohet në dritën e Kuranit. Edhe Kurani ua ka shfaqur, ua shfaq dhe do t'ua shfaqë këtë dritë atyre që i besojnë dhe meditojnë rreth tij.

M. Sami Ramazanollu

Të merresh në llogari

Aishja, (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

“Kushdo që të merret në llogari, do të ndëshkohet.”

I thashë:

“A nuk thotë Allahu Teala: **“Ai do të llogaritet me një llogari të lehtë?..”** (Inshikak, 8) I Dërguari i Allahut (a.s.), më tha:

“Kjo që thua ti është arz, përndryshe, kushdo që do të merret në llogari deri në detaje, do të shkatërrrohet.”

Në ajetin fisnik thuhet: **“... Ja, ai do të merret në një llogari të lehtë.”** Vallahu e’alem.

Me fjalën arz synohet vendosja e veprave në pe-shore, ose shfaqja e tyre ndaj të zotëve që i kanë bërë. Llogaritja në ditën e shfaqjes së veprave, do të kalojë shumë lehtë për as’habu’l-jemin, dome-thënë, për fatlumët. Kjo është e vërtetuar me Kuran dhe Sunet. Kur as’habu’l-jemin do të merren në llogari, do të falen dhe do të arrijnë mirësi të mëdha. Ndërsa llogaria për të cilën nuk do të ketë falje, do të jetë shumë e rëndë. (Përkthimi i Tedrixhu’s-Sahih 1/84.)

Ebu Hurejra, (r.a.), transmeton se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut, (a.s.), duke thënë:

“Këta janë njerëzit që fillimisht do të gjykohet kundër tyre Ditën e Kiametit:

1. Ai që ka rënë dëshmor. Ai do të sillet në audiencën e Allahut. Allahu do t’i tregojë për mirësitë që i pati dhënë. Edhe ai do t’i pohojë ato. Allahu i Lartësuar do t’i thotë: “Atëherë, çfarë ke bërë në shkëmbim

të këtyre?” Ai do të përgjigjet: “Kam rënë dëshmor në rrugën Tënde.” Allahu do t’i thotë: “Gënjeve. Ti ke luftuar që të thuhet se je “trim dhe hero”. Me të vërtetë, njerëzit thanë edhe ashtu. Pastaj jepet urdhri për atë njeri dhe tërhiqet zvarrë me fytyrë për tokë derisa të hidhet në zjarr.

2. Ai që mëson dije, që ua mëson edhe të tjerëve dhe që lexon Kuran. Ai do të sillet në audiencën e Allahut Teala. Allahu do t’i tregojë për mirësitë që i pati dhënë. Edhe ai do t’i pohojë ato. Allahu i Lartësuar do t’i thotë: “Atëherë, çfarë ke bërë në shkëmbim të këtyre?” Ai do të përgjigjet: “Kam mësuar dije. Atë ua kam mësuar edhe të tjerëve. Kam lexuar edhe Kuran për Ty. Allahu do t’i thotë: “Gënjeve. Ti mësove dije që të thuhej se je “dijetar”. Lexove Kuran, në mënyrë që të thonë se je “lexues”. Me të vërtetë, njerëzit të konsideruan të tillë. Pastaj jepet urdhri për atë njeri dhe tërhiqet zvarrë me fytyrë për tokë derisa të hidhet në zjarr.

3. Ai që Allahu i Lartësuar i ka dhënë shumë pasuri. Ai do të sillet në audiencën e Allahut Teala. Allahu do t’i tregojë për mirësitë që i pati dhënë. Edhe ai do t’i pohojë ato. Allahu i Lartësuar do t’i thotë: “Atëherë, çfarë ke bërë në shkëmbim të këtyre?” Ai do të përgjigjet: “Kam dhënë prej pasurisë sime në çdo rrugë për të cilën na ke urdhëruar. Pasurinë time e kam harxhuar vetëm në rrugën Tënde. Allahu Teala do t’i thotë: “Gënjeve. Ti e ke bërë këtë që të thonë se je “bujar”. Me të vërtetë, njerëzit të konsideruan të tillë. Pastaj jepet urdhri për atë njeri dhe tërhiqet zvarrë me fytyrë për tokë derisa të hidhet në zjarr. (Buhari, Muslim)

JO VETËM NJË ASPEKT, POR TË GJITHA ASPEKTET

Mustafa Kÿçkashçë

Allahu i Lartësuar thotë në Kuranin Fisnik: **“Disa njerëz të tjerë e adhurojnë Allahun me kusht: Nëse u ecën mbarë, janë të kënaqur, por, nëse i godet fat-keqësia, ata kthehen në mohim e kështu humbasin këtë botë dhe tjetrën. Pikërisht kjo është humbja e qartë.”** (Haxh, 11)

“Por ata (popuj ku u çuan të dërguarit) u ndanë në grupe në çështje të fesë së tyre. Çdo grup ishte i kënaqur me atë që kishte.” (Mu'minun, 53)

Në ajetin paraardhës të ajetit të mësipërm theksohet bashkimi para përçarjes: **“Vërtet, kjo feja juaj është një fe e vetme, ndërsa Unë jam Zoti juaj, andaj frikësohuni prej Meje!”** (Mu'minun, 52) Ndërsa në ajetin pas përçarjes bëhet e qartë se përçarja është një dallgë shkujdesjeje që të shpie në shkatërrim: **“(O i Dashuri im!) Andaj, lëri ata në padijen** (shkujdesjen e hutimin) **e tyre për një**

farë kohe!” (Mu'minun, 54)

Ky ajet është edhe një shpjegim i qartë që sqaron se si janë prishur fetë në të kaluarën...

M e s a z h i
është i qartë:

Njerëzit duhet t'i besojnë Allahut nga të gjitha aspektet... Ata duhet ta ndjekin sunetin e të Dërguarit të Allahut (a.s.), nga çdo aspekt dhe nuk duhet të tentojnë të zgjedhin disa pjesë të caktuara prej tij. Kjo është tejet e rëndësishme.

Ndërmjet kushteve të leximit të Kuranit në namaz na del përpara një detaj: Nëse në rekatin e dytë nuk lexohet surja që pason suren që kemi lexuar në rekatin e parë, por e kalojmë atë dhe lexojmë një tjetër, është mekruh. Të shfaqurit e një tabloje sikur e kalon qëllimisht atë sure, nuk është konsideruar si diçka e pëlqyeshme. Andaj, njerëzit duhet të hyjnë brenda kornizës së Islamit duke i pranuar të gjitha dispozitat e tij siç thuhet edhe në ajetin fisnik: **“O ju që keni besuar! Pranojeni Islamin me të gjitha rregullat e tij dhe mos shkonit gjurmëve të djallit, se ai është armiku juaj i përbetuar.”** (Bakara, 208) Në të kundërt, veprat që bëhen edhe pse mund të kenë referencë nga një aspekt prej Kuranit dhe sunetit, gjithashtu kanë edhe aspekte të tjera që bien në kundërshtim dhe që përplasen me dispozitat e fesë islame. Kjo dobësi del më shumë në pah veçanërisht nëse bëhet fjalë për një medheheb apo profesion, sepse një shoqëri e tregon veten me gjërat e ndryshme të saj. Për shembull, në jurisprudencën islame shkolla e Kufës dhe ajo e Medines

sigurisht se ndahen nga njëra-tjetra me aspektet që u japin më shumë rëndësi. Njëra i jep më shumë rëndësi mendjes (akl), ndërsa tjetra i jep transmetimit (nakl)... Por ja që as Kufa nuk e la naklin dhe as Medina nuk e la aklën... Ndryshimi që kanë ndërmjet tyre më shumë ka lidhje me logjikën dhe parimet e sistemit. Domethënë, atë që njëra e ka vendosur në radhë të parë, tjetra e ka vendosur në radhë të dytë. Për këtë arsye, që të dyja kanë një kible dhe një drejtim: Islamin e vërtetë...

Por ja që kur fraksioni Mutezile mohoi kaderin dhe fraksioni Xhebrije mohoi vullnetin, i morën vetëm disa prej ajeteve dhe haditheve. Në këtë mënyrë, bënë përzgjedhje të njëanshme të tyre. Si rezultat, e humbën tërësinë, unitetin dhe bindjen ndaj fesë nga çdo aspekt. Prandaj, një ndryshim milimetrik i istikametit në fillim është e qartë se çfarë devijimesh shkakton në synim. Për këtë arsye, qasjet e njëanshme dhe që janë mjaftuar me atë që kanë zgjedhur, kanë rezultuar me devijim. Le të japim disa shembuj konkretë:

Dikush i jep më shumë rëndësi çështjes së urdhrorit të fesë për xhihad. Nisur nga kjo, feja për atë është xhihad. Madje edhe xhihad është vetëm xhihadi konveksional (nëse mund të shprehemi kështu). Si rezultat lind një lëvizje rinore që hedh slogane dhe që bën aksione. Vetëm vetëdijësim, reagim, rezistim... Në këtë mënyrë, e mbushin tepër cilësinë “të ashpër kundrejt qafirave” dhe e shndërrojnë këtë në gjendjen e një sjelljeje që pothuajse reflekton ndaj të gjithë besimtarëve dhe qafirave... Pra, e çojnë deri aty sa bëhen të ashpër edhe kundrejt besimtarëve që nuk bëjnë xhihad si ata!

Dikush tjetër kapet pas mesazheve të rezistimit pasiv të fesë. Durim, vonim, tolerim, dialog, falje... Sipas këtij këndvështrimi xhihadi është vetëm “përpjekje”. Te këta sundon mendimi i të jetuarit

bashkë dhe ai i shumicës. Ata kanë një tolerancë aq të madhe saqë pothuajse mund të kërkojnë ndjesë për shkak të besimit të tyre. Ata duan ta shndërrojnë njeriun në zog para se t'i predikojnë fenë.

Që të dyja këto lloj lëvizjesh sigurisht kanë pika që i kanë marrë si referencë, por ja që këto janë pika të përzgjedhura e të njëanshme siç paralajmëron edhe ajeti fisnik...

Në Kuran, sunet dhe në sijeru'n-Nebi që mund ta quajmë përvojë e epokës së lumturisë është përjetuar një periudhë në të cilën aspak nuk është lejuar lufta, por gjithashtu janë përjetuar edhe periudha në të cilat të gjithë kanë shkuar në xhihad... Andaj, nëse çështjet i analizojmë duke i marrë parasysh të gjitha, do të arrijmë në rezultate të duhura. Sigurisht se në shembullin që ka lidhje me epokën e lumturisë nuk gjenden problemet që po i shohim sot, sepse, ndërkohë që ata i përkisnin periudhave të përkohshme të një procesi, sot po flasim për praktikë të gabuara të atyre që marrin si model vetëm një prej praktikave të asaj kohe dhe ndërtojnë një sistem mbi të. Për shembull, edhe parimi i “Tedrixhit” mund të keqpërdoret. Tedrixh nuk do të thotë të fshehësh esencën e mesazhit dhe ta mashtrosh bashkëbiseduesin e tij (njeriun) në çështjen e asaj që e fton ai mesazh. Kur te flasim për Tedrixhin, në mendje duhet të na vijë ndalesa e alkoolit. Po, kjo ndalesë është plotësuar në katër shkallë dhe katër vite pas hixhretit. Por i Dërguari i Allahut (a.s.), e vinte në pah qëndrimin e tij duke mos pirë aspak alkool. Edhe Ebu Bekri (r.a.), i cili ishte prej shokëve të tij më të afërt, nuk ka pirë fare alkool. Këshu, alkooli ishte hequr de facto. Edhe mbulesa është bërë farz (obligim) në vitin e pestë të hixhretit, por le të shohim edhe këtë shembull që është përjetuar para hixhretit dhe që tregon edhe vuajtjet e të Dërguarit të Allahut (a.s.), që i ka hequr për të predikuar Islamin. Mudrik el-Ezdi tregon:

“Bashkë me babain tim po bëja haxhin (e xahilijetit). Pasi shkova në Mina dhe u vendosa aty, u takova me një grup njerëzish. Babain e pyeta: “Përse është mbledhur ky grup?” Ai më tha: “Janë mbledhur për atë njeri që e ka lënë fenë e popullit të tij.” Kur i hodha sytë nga ana që ma bëri me shenjë, pashë të Dërguarin e Allahut (a.s.). Ai po thoshte: “O njerëz! Thoni la ilahe il-la'll-llah, në mënyrë që të shpëtoni!” Dikush prej njerëzve e pështynte në fytyrë, dikush i hidhte dhe në kokë dhe dikush tjetër e ofendonte. Kjo situatë vazhdoi deri në drekë. Në ato momente erdhi një vajzë, të cilës i ishte hapur jaka, me një enë uji dhe një shami në dorë. Ajo po qante. I Dërguari i Allahut (a.s.), piu ujë nga ena dhe i lau duart e fytyrën. E ngriti kokën dhe i tha:

“Bija ime! Mbuloje jakën me mbulesën tënde! Mos u frikëso për babain tënd me mendimin se do të bjerë në kurth, do të vritet apo do të poshtërohet!” Ne pyetëm se kush ishte ajo vajzë. Na thënë: “Ajo është vajza e tij, Zejnebja.” (Hejsemi, VI, 21.) Ja mbulesa... Akoma nuk kishte një shoqëri besimtare apo një shtet që të udhëhiqej nga jurisprudenca islame, por mbulesa ishte. Për këtë arsye, tedrixhin duhet ta kuptojmë drejt.

Çfarë ndodh nëse nuk e kuptojmë saktë tedrixhin? Në pah del një fe e cunguar me mesazhe të përzgjedhura. Apo siç shprehet edhe Kurani Fisnik, në pah del një fe që është humbje si në këtë botë, si në botën tjetër për njerëzit. Nëse një praktikë që i përket një procesi përgjithësohet, gjërat që kanë zënë vend në kohën e epokës së lumturisë nuk mund të zënë vend dot në këtë strukturë të njëanshme. Dje janë dhënë fetva për të shpëtuar nga ndalesa e shamisë së kokës nëpër universitete. Tani nuk është më një ndalesë e tillë, por përsëri ka prej atyre që nuk e mbulojnë kokën edhe pse janë besimtare. Atyre u thuhet: “Dje keni përdorur këtë leje (në fjalë) për të hyrë si studente nëpër universitete, ndërsa tani do ta përdornin për të hyrë si pedagogë!.. Sidoqoftë, kjo nuk është një çështje besimi!.. Mos vallë të ngelin bosh ato vende? Pastaj urdhri i mbulesës ka zbritur shumë vonë...” Ja pra, kjo nuk është feja që ka predikuar Muhamedi, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të. Tani le ta shtjellojmë çështjen nga një këndvështrim i ndryshëm:

Me të vërtetë, a nuk është vepra një çështje besimi?

Me të vërtetë, lidhja besim-vepër është një fushë që ka rënë viktimë nga shtrëngimet e njëanshme. Nëse e merrni për bazë njërin prej këtyre shtrëngi-

meve (metodave) të njëanshme, përsëri e ngushtoni fenë apo e nxirrni nga rrjedha e saj. Cilat janë këto metoda të ndryshme:

1. Metoda frikësuese / thirrje për te istikameti: Në këtë metodë vepra dhe besimi shfaqen si një tërësi. Për shembull:

“Ai që bën zina (imoralitet), e nxjerr këmishën e besimit kur e bën këtë mëkat të madh. Mëkatet e mëdha janë vepra të qafirave. Ai që ka mendjemadhësi në zemër qoftë edhe sa një grimcë, ai që i përgojon të tjerët, etj. nuk mund të hyjë në xhenet.” Kur në këtë metodë frikësuese bëhet fjalë për besimtarin, flitet për një besimtar të përsosur. “Nëse njeriu nuk do për vëllain e tij atë që do për vete, ai nuk është besimtar.” Këto mendime i paralajmërojnë besimtarët nga një këndvështrim në të cilin përparësi ka aspekti i idealizmit. Gjithashtu ky këndvështrim nuk i lë fushëveprimi plogështisë dhe gjithmonë synon përsosmërinë. Nëse nxirret ndonjë dispozitë prej këtyre ajeteve dhe haditheve duke mos marrë parasysh se ato klasifikohen në metodën e të frikësuarit, patjetër duhet që vepra të konsiderohet si një pjesë e besimit, pra, besimtarin që bën mëkate të mëdha për ta nxjerrë nga besimi ose, nëse nuk nxirret dot nga besimi, për ta vendosur në një pozitë ndërmjet qafirit dhe besimtarit. Edhe fraksioni Mutezile këtë pati bërë. Pasi kësaj punë iu përzi edhe politika, në pah dolën Havarixhët dhe Vahabistët (të cilët janë radikalët e kohës sonë të apasionur pas terrorit) që thonë: “Meqë është qafir, atëherë është e lejuar vrasja e tij!”

2. Metoda tërheqëse / Thirrje për në besim: Në këtë metodë theksohet besimi dhe veprat shpirtërore:

“Ai që ka besim qoftë edhe sa një grimcë në zemrën e tij, do të hyjë në xhenet. Ai që thotë si fjalë të fundit la ilahe il-lall-llah, do të hyjë në xhenet. Allahu i fal mëkatet. Ai ka falur edhe vrasësin e njëqind vetave. Shpresa nuk pritet nga mëshira e Allahut Teala. Gruaja që i bindet bashkëshortit të saj do të hyjë në xhenet. Hafizët dhe dëshmorët do të ndërmjetësojnë, ndërsa në krye vjen ndërmjetësimi i madh i të Dërguarit të Allahut (a.s.). E rëndësishme është që të jemi me besim në frymën e fundit.”

Në të njëjtën kohë, kjo metodë sjellë edhe të vërtetën në përputhje me Librin rreth çështjes së besimit. “Baza është aprovimi i zemrës. Besimi ekziston në zemër. Ajo që pritet prej një besimi të përsosur është reflektimi i tij edhe në sjellje. Por ja që njerëzit bien në gabime për shkak të nefsit, shejtanit

dhe pengesave të tjera të ngjashme me këto. Madje, e vërtetë është se nuk ka asnjë rob të pagabueshëm. Atëherë zemra duhet të ketë shumë kujdes ndaj dashurisë dhe besimit të saj. Ata që nuk e frenojnë dot veten nga mëkatet dhe që nuk i kryejnë dot detyrat e tyre ashtu siç duhet, të paktën të mos e çojnë gjendjen e tyre deri në mohim. Por krahas faljes së Allahut, nuk duhet të harrojnë edhe zemërimin dhe ndëshkimin e tij.”

Nëse joshja e kësaj metode nuk bashkohet me frikësimin e metodës tjetër, do të përballemi me portretin e myslimanëve që nuk falen e që nuk luten siç po e shohim edhe në ditët e sotme. Pra, do të kemi myslimanë që shkojnë vetëm në namazin e xhumasë apo atë të bajramit. Ndërkohë, edhe vepra është për ta mbrojtur dhe vërtetuar besimin.

Nxjerrja e besimit në plan të parë dhe hedhja e veprës në plan sekondar është e papranueshme. Vepra menjëherë duhet të vendoset në pozitën e dytë që ka, por pa ia humbur rëndësinë që mbart. Edhe tarikatet tepër tolerante dhe që e kanë humbur istikametin në dimensionin e veprës në ditët e sotme, në të kaluarën e tyre kanë pasur prej atyre që patën qenë kapur shumë pas kësaj pikës së dytë. Kjo domethënë se ata që thonë: “Sidoqoftë nuk është çështje besimi!” – nesër i pret i njëjti rrezik. Sidomos kur bëhet fjalë për influencën përshpejtuese të ndryshimeve shekullore të ahirzamanit / kohës së fundit.

Nisur nga ato që thamë më lart, çdo besimtar duhet të përdorë kundrejt nefsit të tij metodën frikësuese dhe kundrejt të tjerëve metodën tërheqëse apo joshëse. Ndërkohë nuk duhet të harrojë se feja nuk përbëhet nga njëra prej këtyre, por nga të gjitha. Feja jonë islame ka si parim mesataren dhe peshoren e ndjeshme e të përpiktë. Shembujt janë të shumtë:

Nëse do t’ju flisja për “mbrojtjen e shfaqjeve të kulturës dhe civilizimit të Islamit dhe për mbylljen e veshëve ndaj mesazheve juridike dhe politike të tij...” – patjetër se në mendjen tuaj do t’ju vinin disa organizata.

Po nëse ju flas për ata që e shohin pothuajse si kusht shkatërrimin e civilizimit dhe kulturës dhe që e shohin Islamit vetëm nga këndvështrimi i hadithit: “Çdo bidat është humbje!” Një dijetar i edukuar në shkollat e njëanshme të këtij mendimit të fundit, pohoi se Java e Kremtimit të Ditëlindjes së të Dërguarit të Allahut (a.s.), të cilën e përjetuam në ditët që kaluam, është shkaktarja e të gjitha problemeve të botës islame. Në këtë mënyrë, nxori në pah një qasje që nuk i pranon as aktivitetet si leximin e poezive dhe shpërndarjen e llokumeve.

Nga ana tjetër, edhe qasja e atyre që thonë vetëm kulturë dhe asgjë tjetër, kanë nxjerrë në pah vepra të papranueshme për ditëlindjen e të Dërguarit të Allahut (a.s.), duke e përkujtuar Hz. Pejgamberin me tablo xhahilijeti, të cilën ai është munduar ta zhdukë, si recitimi i poezive nga vajzat e reja përpara djemve të rinj. Ndërkohë ajo që duhet të bëjnë besimtarët është përkujtimi i të Dërguarit të Allahut (a.s.), në ditë apo javë të caktuara me aktivitete të përshtatshme ndaj emrit të tij dhe në përputhje me shëriatin. Gjithashtu, nëse ju flas për ata që e ndërtojnë Islamit vetëm mbi dashurinë ndaj ehli bejtit dhe njerëzve, në mendje do t’ju vijë këndvështrimi fetar i shtrënguar dhe që e ka humbur vërtetësinë e tij. Nga ana tjetër, çfarë do të mendoit nëse do t’ju thosha se ka edhe prej atyre që përpiqen ta vendosin në pozitë të zakonshme, lërinin sahabët apo ehli bejtin, por vetë të Dërguarin e Allahut (a.s.)? Po nëse ju them se ka prej atyre që e shohin Islamit vetëm si një iluminizëm racional?

Problemi është ngushtimi vetëm në një aspekt, jo nxjerrja e dispozitës së duhur duke i përfshirë të gjitha aspektet dhe duke gjykuar sipas metodës e argumentit... Jo vetëm dashuri, por jo edhe vetëm frikësim... Jo vetëm shpresë, por jo edhe vetëm shqetësim... Jo vetëm esencë, por jo edhe vetëm formalitet... Jo vetëm vetmi, por jo edhe vetëm shërbim... Jo vetëm ndërgjegje, por jo edhe vetëm ligj... Jo vetëm përgëzim me xhenet, por jo edhe vetëm qortim e frikësim me xhehenem... Andaj duhet të merren të gjitha dhe nga çdo aspekt...

Të besosh

Ahmet Zijlan

Besimi është koka e çdo gjëje. Kështu është edhe në adhurim, edhe në biznes, edhe në arsim, edhe në gjërat e tjera të ngjashme me këto. Nëse njeriu ka ndonjë problem në besim, veprat që bën as që shikohen... Sepse ato nuk shprehin ndonjë kuptim dhe nuk kanë ndonjë dobi. Ai që nuk beson, në fakt edhe nuk mund të veprojë. Edhe nëse vepron, vepron duke hezituar dhe shkatërrohet që në problemin më të vogël me të cilin përballlet. Prandaj, njeriu në fillim duhet të besojë vetë. Në fillim duhet të besojë vetë se do t'ia dalë mbanë, se do ta bëjë dhe se do ta arrijë qëllimin.

Në Kuranin Fisnik ka dy ajete që i lexojmë çdo ditë pas namazit të jacisë. Ato janë dhurata e Miraxhit... Pra, janë dy ajetet e fundit të sures Bekare. Si fillojnë ato: "Amenë'rr-Rrasulu... Pejgamberi besoi." Në fillim beson i Dërguari i Allahut (a.s.). Pra, i beson mesazhit të tij, detyrës së tij dhe se do t'u sjellë njerëzve e shoqërive lumturinë... Beson se do t'i japë fund xhahilijetit, do t'i shkatërrojë idhujt dhe se do të ndërtojë civilizimin e virtyteve...

Këtu ka një mësim të mirë për të gjithë ata që fillojnë ndonjë punë të dobishme në këtë botë. Askush nuk duhet të thotë: "Të më besojë dikush dhe të më mbështesë, në mënyrë që edhe unë t'ia dal mbanë." Jo, jo, së pari duhet të besosh ti.

I Dërguari i Allahut (a.s.), nga njëra anë ishte një sipërmarrës. Ai hodhi hapin për ta ndërruar gjendjen e një shoqërie e cila kishte vite që jetonte në xhahilijet/injorancë. Ai e kishte të plotë edhe mbështetjen e Allahut, edhe besimin ndaj vetes. Me lejen e Allahut Teala e arriti suksesin për 23 vjet. Siç e pranoi thirrjen e tij i gjithë gadishulli arabik, edhe krahinat e gjera u njoftuan për mesazhin e Islamit. Prandaj është shumë e rëndësishme që njeriu t'i besojë pikërisht vetes së tij, por edhe liderët e kauzave të mëdha dhe sipërmarrësve të mëdhenj kanë nevojë për një kuadër që i mbështetin dhe u besojnë. Ata janë ndihmësit më të mëdhenj dhe burimet e moralit.

Kur i Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, mori shpalljen e parë, shkoi në shtëpinë e tij duke u dridhur nga madhështia e asaj që kishte përjetuar. Ai një herë digjej nga temperatura dhe një herë kishte të ftohtë sikur ta kishte kapur sëmundja e malaries. Kur Hazreti Hatixhja e pyeti: “Çfarë të ka ndodhur?” – i Dërguari i Allahut (a.s.), ia tregoi të gjitha ato që kishte përjetuar. Pastaj i tregoi rreth madhësisë dhe vështirësisë së detyrës për të cilën ishte zgjedhur. Ajo, nëna jonë e madhe, i tha: “Përse shqetësohesh?” Ai ia ktheu: “Kush do të më besojë mua?” Hazreti Hatixhja i tha: “Të besoj unë, o i Dërguari i Allahut!”

Ja, mbështetja më e madhe është mbështetja që të vjen nga shtëpia. Mbështetja që të vjen nga bashkëshortja. Mbështetja që të vjen nga njeriu më i afërt. Pa mendoni një herë për një bashkëshorte që i thotë burrit të saj: “Mos vallë je i çmendur? Përse merresh ti me këto gjëra? Mos do të na hapësh telashe?” Ky do të ishte një shkatërrim morali shumë i madh që në hapin e parë. Për këtë arsye, kanë thënë: “Pas çdo burri të suksesshëm ka një grua.”

Të besosh është shumë e rëndësishme. Besimi dhe besnikëria e njerëzve, të cilët ecin drejt një ideali, ndaj liderëve të tyre janë shumë të rëndësishëm. I Dërguari i Allahut, alejhi's-salam, e formoi këtë kuadër në periudhën e Mekës. Allahu i Madhëruar atë kohë i dhuroi atij kuadri edhe ngjarjen e miraxhit, në mënyrë që t'i forcohej besimi. Domethënë, miraxhi ishte një nderim për të Dërguarin e Allahut (a.s.), por ishte edhe një sprovë e madhe për myslimanët e parë. Politeistët filluan të talleshin duke thënë:

“A e keni dëgjuar se çfarë ka thënë ai profeti juaj?!. Ai paska shkuar deri në xhaminë Aksa. Sikur të mos mjaftonte kjo, paska shkuar deri në qiell. A edhe këtë do ta besoni? Mos na thoni se edhe kjo është e vërtetë!” Këto fjalë ia thanë edhe Ebu Bekrit (r.a.). Përgjigja e vetme e Ebu Bekrit (r.a.), ishte kjo: “Nëse e ka thënë ai, është e vërtetë.” Në këtë mënyrë, ai vuri në pah logjikën dhe arsyetimin e zgjuar të tij duke u shprehur: “Unë besoj se ai merr shpallje nga Allahu Teala dhe se takohet me Xhebrailin, alejhi's-salam. Nëse u besoj këtyre, sigurisht se do t'i besoj

çdo gjëje që thotë ai. Prandaj, çfarëdo që thotë ai është e vërtetë.”

Ja, kështu u bë Siddik Hazreti Ebu Bekri (r.a.). Përgjatë jetës 23 vjeçare të profecisë së të Dërguarit të Allahut (a.s.), Ebu Bekri (r.a.), ishte mbështetësi më i madh materialo-financiar dhe shpirtëror i tij në Mekë, në hixhret, në Medinë, në luftërat dhe në çdo vend.

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), u shtroi një gosti të afërmeve të tij, asnjëri prej tyre nuk bëri zë. Ndërsa ata që mendonin si Ebu Lehebi filluan të ofendonin. Hazreti Aliu, edhe pse ishte një fëmijë i vogël, u hodh përpara dhe tha: “Ty të besoj unë, o i Dërguari i Allahut!” Nderimi më i madh që Allahu Teala i dha Pejgamberit (a.s.), ishin këta besimtarë. Për këtë arsye, patjetër duhet të keni ndihmëtarë që i besojnë idealit tuaj dhe që besojnë se ju do ta arrini synimin që i keni vënë vetes. Nisur nga kjo, ju duhet të formoni një kuadër të singertë dhe besnik të atillë.

Disa prej pashallarëve që e kundërshtonin që në fillim rrethimin e Stambollit, përgjatë ditëve të rrethimit që kalonin, i propozonin Fatihut që ta hiqte rrethimin. Ndërsa Akshemseddini u bë mbështetësi më i madh i Fatihut dhe fuqia shpirtërore e tij duke insistuar për çlirimin. Më në fund, çlirimi u realizua me sukses. Prandaj, konsultimi është kusht, por patjetër duhet të bëhet me njerëz trima, të ditur dhe optimistë...

Ne kemi nevojë për njerëz që na këshillojnë në lidhje me dispozitat e fesë së Allahut të Lartësuar dhe që na japin kurajë për të bërë atë që është më e drejta e për të vepruar me ndershmëri. Gjithmonë duhet t'ua vëmë veshin njerëzve që na këshillojnë me fjalë të urta, me histori mësimdhënëse dhe me shembuj domethënës. Sado që ne të dimë, prapë se prapë kemi nevojë të pashmangshme për të dëgjuar dhe mësuar. Përse i përsërisin me qindra herë reklamat në radio dhe televizion? Sepse kështu gdhenden në mendje dhe zënë vend në memorie. Prandaj edhe ne kemi nevojë që ta dëgjojmë me qindra herë të vërtetën.

Babai im ka qenë një njeri që kishte biseda të ëmbla, orator, elokuent dhe një njeri me shpirt prej poeti. Ai bënte kuvende fetare duke treguar

Këtu
ka një mësim
të mirë për të gjithë ata
që fillojnë ndonjë punë të
dobishme në këtë botë. Askush
nuk duhet të thotë: “Të më besojë
dikush dhe të më mbështesë, në
mënyrë që edhe unë t'ia
dal mbanë.” Jo, jo, së pari
duhet të besosh
ti.

shembuj plot urtësi. Unë kam dëshmuar disa herë kur njerëzit e dëgjonin bisedën fetare të babait tim deri në orën dy apo tre të natës pa u mërzhitur dhe bezdisur aspak. Gjithashtu ka pasur raste edhe kur thoshin: “Mahmut aga, u bë vonë, por sidoqoftë na trego edhe më shumë!”

Më sipër thamë se edhe njëra prej urtësive të miraxhit ishte të provuarit e fuqisë së besimit të besimtarëve. Kjo sprovë nuk ishte e vlefshme vetëm për atë periudhë, por do të jetë e vlefshme deri në kiamet. Edhe dje ka pasur prej atyre që nuk kanë besuar, edhe sot ka prej tyre.

Një herë kur babai im ishte gjallë, një ditë para natës së miraxhit, një i pafe kishte mbledhur dy-tri veta në një tavolinë para lokalit dhe po i helmonte duke u thënë: “Si mund të dalë një njeri në qiell? Kjo na u quaka miraxh! Kë po mashtrojnë këta?” Ata tre burrat ishin trembur dhe i kishin thënë: “Si mund ta thuash këtë?” Ai ua kishte kthyer: “Vëllëzër, a mund t’ua pranojë logjika juaj këtë? Si paska shkuar dhe paska ardhur pa iu ftohur ende vendi në shtratin e tij? A mund të ndodhë diçka e tillë?” Ata të tre i kishin thënë për shkak të padijes së tyre: “Ai ka dalë në qiell, por ka dalë me syrin e zemrës.” Burri dukej qartë se ishte prej ateistëve materialistë që i ka helmuar ideologjia komuniste. Çfarë të kuptojë ai nga zemra dhe shpirti? Atyre u kishte thënë: “Mos u bëni kaq injorantë! Njeriu ka katër sy në zemër. Në dy prej tyre qarkullon gjak i pastër dhe në dy të tjerët qarkullon gjak i papastër. Njëri qarkullon në trup, ndërsa tjetri shko në mëlçi dhe pastrohet. Mos ka edhe ndonjë sy tjetër zemra që thoni se ka dalë në qiell me syrin e zemrës?”

Ndërkohë i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk është ngjitur në qiell ashtu si në botën e ëndrrave. Veçanërisht për Isranë, domethënë, për shkuarjen nga Mesxhidu'l-Haram në Mekë deri në Mesxhidu'l-Aksa në Kuds ka konsensus ndërmjet dijetarëve se ka shkuar me shpirt dhe me trup. Kjo vërtetohet me ajetin fisnik. Shumica dërmuese e dijetarëve janë në konsensus se ky udhëtim ka vazhduar në të njëjtën mënyrë, domethënë, me trup dhe me shpirt. A nuk është Allahu i plotfuqishëm? A nuk është Ai që i ka krijuar këto ligje të fizikës? A mund të jetë i varur Ai nga këto ligje? Asnjëherë... Nëse Ai dëshiron ta çojë në qiell robin e Tij, i krijon shkaqet dhe e çon. Por ja që burri nuk besonte. Çfarë mund t’i thoni atij në këtë situatë? Prandaj ai le të mohojë derisa t’i vijë vdekja, të ngrihen perdet, të vijë dita e kiametit dhe ta shohë atë botë me sytë e tij!

Këta tre burrat nuk i jepnin dot përgjigje atij. Për shkak se nuk ia mbyllnin dot gojën, filluan të shqe-

tësoheshin prej tij. Nuk e di si ta quajmë, rastësi apo mirësi, por ja që në ato momente babai im po kalonte aty. Ata menjëherë i thirrën babait ngaqë e dinin se ai ishte orator, elokuent, mjeshtër në të folur dhe i aftë për t’i bindur të tjerët:

-Mahmut aga! Mahmut aga! A mund të vish pak?

-Çfarë ka ndodhur?

-Këtu ndodhet një i pafe dhe jobesimtar. Ai e mohon ngjarjen e Miraxhit. Thuaja ndonjë fjalë këtij!”

Babai im mori frymë thellë. Çështja ishte serioze... Burri i pafe ishte ulur dhe po devijonte njerëzit. Atij duhej t’ia tregonte cakun. Babai ishte ulur dhe i kishte pyetur: “Cili është problemi?” Ata i treguan për çdo gjë. Babai im u kishte thënë:

-Domethënë kështu ë? Shumë mirë. Atëherë, para se të fillojmë debatin, le ta nxjerrim në pah veten tonë. Kush je ti dhe kush jam unë? Çfarë je ti dhe çfarë jam unë? Që nga dita e parë e deri më sot njeriu ka gjetur dhe ka zgjedhur një të adhuruar për vete. Qoftë ky i adhuruar i vërtetë apo i gabuar. Dikush ka adhuruar zjarrin, dikush ka adhuruar idhujt, dikush ka adhuruar lopët dhe dikush tjetër i ka besuar Allahut. Dikush është bërë i krishterë, dikush është bërë çifut, dikush është bërë kështu, dikush është bërë ashtu, ndërsa dikush tjetër është bërë mysliman. Kjo është një e vërtetë historike, apo jo?

-E vërtetë!

-Atëherë, cili prej këtyre je ti? Ta dimë këtë, në mënyrë që të debatojmë sipas kësaj.

Burri kishte thënë:

“Unë nuk pranoj asnjërin prej këtyre.”

“Unë t’i thashë njëri pas tjetrit. Njerëzit kanë kërkuar dhe kanë gjetur një të adhuruar për veten e tyre. Meqë ti nuk i pranoke asnjërin prej këtyre, do të thotë se nuk je njeri. Ndërsa unë nuk di të flas gjuhën e kafshëve. Për të folur me ty, duhet të jesh kafshë. Andaj, unë nuk kam asgjë për të folur me ty!” Në këtë mënyrë ia kishte treguar vendin. Pra, kjo ishte një formë tjetër e shprehjes se Hazreti Ebu Bekrit. “Unë besoj. Ti po deshe beso, po deshe mos beso! Nëse nuk beson, ti do të humbasësh. Nëse beson, ti do të fitosh. Prandaj mos u mundo për t’i hedhur njerëzit në dyshim!” Njeriu beson. Ai beson sikur sheh me sy. Ai nuk i heton dhe nuk i sheh me dyshim gjërat që beson. Njerëzit e tillë janë myslimanët. Ata besojnë se Allahu ka dërguar pejgamberë, se ka dërguar libra dhe se engjëjt që janë rreth nesh i shkruajnë veprat tona. Domethënë, u besojnë shumë gjërave që nuk mund t’i perceptojë mendja jote e ngushtë. Prandaj përse të mos i besojnë mira-

xhit? Ti e paske humbur besimin tënd. Gjithashtu e paske humbur edhe humanizmin.

Nëse dyshon për miraxhin, do të dyshosh për çdo gjë. Pastaj thua: “Nuk ka engjëj, nuk ka libër dhe nuk ka shpallje.” Kjo nuk ka fund. Pastaj e mohon edhe Allahun, Zoti na faltë.

Unë kam besuar dhe e kam kuptuar çështjen. E kam hapur syrin e zemrës dhe e kam kuptuar çështjen edhe nëse nuk e sheh dot syri i kokës. Edhe ti do ta kuptosh një ditë, siç thuhet edhe në Kuranin Fisnik: **“Për çfarë e pyesin ata njëri-tjetrin? Për Lajmin e madh, rreth të cilit ata kanë kundërshtime. Ani, shpejt do ta marrin vesh! Sigurisht që shpejt do ta marrin vesh!”** (Nebe’, 1-5) Por atë ditë të kuptuarit nuk do të ketë dobi: **“Dhe, kur të silltet Xhehenemi, atë Ditë njeriu do të kujtohet - por ç’i duhet se u kujtua!”** (Fexhr, 23) Për këtë arsye, së pari duhet të besojmë. Në çdo moment duhet t’i besojmë ekzistencës e njësimi të Allahut Teala dhe nuk duhet të kemi qoftë edhe dyshimin më të vogël. Si kush? Si nëna jonë Hatixhja. Si Sahabi i nderuar, Ebu Bekr es-Siddiku. Si Sahabi i nderuar, Aliu (r.a.).

Përse kemi ardhur në këtë botë?

Junus përse ke ardhur në këtë botë?

Që gjuha ta përmendë Zotin natë e ditë.

Poeti i njohur, Junus Emre e shpjegon çdo gjë me dy vargje. Allahu i Lartësuar na ka dërguar në këtë botë për t’ju nënshtruar, për ta adhuruar dhe për ta përmendur Atë natë e ditë. Allahu na bëftë prej robërve të Tij që e përmendin pa reshtur dhe mos na bëftë prej atyre që e humbin besimin dhe që dyshojnë në çdo gjë!

Që nga fillimi po e shtjellojmë temën duke nxjerrë në pah se edhe në jetën e biznesit duhet t’i besosh synimit që ke. Ti e ke vendosur synimin dhe beson se do t’ia dalësh mbanë me sukses. Nëse ke vepruar kështu, atëherë mos u preokupo me ata që e shohin të palogjikshme këtë dhe që nuk e pranojnë. Disa njerëz çdo gjë e shohin me dyshim. Nëse bota do të kishte ngelur gjithmonë në dorë të këtyre kundërshtuesve, shumë gjëra nuk do të shpikeshin. A do të prodhoheshin avionët e sotshëm sikur të merreshin parasysh fjalët e atyre që thoshin: “A mund

të fluturojë një gjë e rëndë me tonelata?” Mendoni për operacionet. Mendoni për shumë teknika nga mikro deri te makro. Të gjitha këto janë sukseset e atyre njerëzve që besuan se ia dilnin mbanë. Po ashtu janë edhe sukseti i atyre që u besuan dhe i mbështetën ata.

Të besosh do të thotë që të shikosh para se të shohësh me sy dhe ta integrosh atë në zemër apo në kokë. Kur Fatihu ishte fëmijë, shikonte ëndrrat e çlirimit. Ai e besonte këtë gjë. Atëherë, si t’ua shpjegonte atyre që nuk e besonin? Këtë mund t’ua shpjegonte vetëm duke e çliruar Stambollin. Ai e çliroi Stambollin dhe e nxori në pah suksesin e tij. Edhe njeriu që shpik, e kryen projektin dhe e nxjerr në pah. Këtu sigurisht se duhet ta shtjellojmë në veçanti edhe çështjen e të vepruarit vetës sipas imagjinatës.

Asnjëherë nuk duhet të harrojmë se Allahu është i plotfuqishëm, ndërsa ne nuk jemi. Gjërat që njeriu mund t’i imagjinojë pa futur në llogari të vërtetat e tregut, ligjet e fizikës, shpenzimet e prodhimit dhe gjendjen e vendit e të botës, nuk janë plane apo projekte, por imagjinata të pavlera. Sikundër njerëzve që e ekzagjerojnë në dyshime dhe në vesvese, ka prej atyre i besojnë vetes më tepër seç duhet dhe janë tepër optimistë. Domethënë janë robër të imagjinatës dhe aventurës.

Nëse njerëzit e tillë i bëjnë edhe të tjerët që t’u besojnë imagjinatave të tyre, në pah dalin falimentime dhe dështime të mëdha. Në lidhje me këta njerëz gjithmonë duhet të pyesim: “Çfarë suksesesh kanë arritur deri më sot? Ai i kanë borxhe kujt? A gënjejnë? Si i kanë llogaritë personale? A mund t’i administrojnë si duhet paratë e tyre? A e njohin vetë punën që duan të bëjnë? Vallë, flasin për para që fitohen shpejt dhe lehtë apo për një fitim të ngadaltë dhe të vazhdueshëm që arrihet me punë serioze?”

Allahu i Lartësuar na bëftë prej atyre që e arrijnë të vërtetën, që i besojnë më të mirës dhe që e arrijnë më të mirën në të dy botët! Gjithashtu na dhëntë partnerë, shokë, ortakë, punëtorë dhe fëmijë që na besojnë në idealet tona të larta dhe të frytshme! Amin!..

Lulbe të zgjedhura

Nexhat H. Spahiu

Muhamedi (a.s.) udhëzues dhe mësues i globit

Kur fletet për figuren e Muhamedit (a.s.), nuk ka nevojë për fjalë të mëdha, sepse veprat e tij ishin shumë më të mëdha se sa fjalët, ato ishin dhe do të jenë udhëzuese për mbarë njerëzimin. Një gjë që nuk duhet të vëmë dyshimë në të, sepse vetë Zoti i madhërisëm e zgjodhi nga mesi i të zgjedhurve të tij. Ai nuk shkroi histori, por e bëri atë. Ai ishte ndërtues i madh i historisë njerëzore, orientues i zhvillimeve të saj të më vonshme të shekujve më pas.

Në kohën kur bota ishte zhytur në errësirën e politeizmit dhe paditurisë, kur morali kishte rënë në shkallën më të ulët, në vitin 571, më 12 Rebiul Evvel, të Vitit të Elefantit, pak javë pasi Zoti e shkatërroi Ebrahanë dhe ushtrinë e tij idhujtare, lindi krijesa më e mirë e Zotit në këtë gjithësi. Në një familje me zë, në qytetin më të shenjtë të botës, në Mekë, lindi Pejgamberi i të gjitha kohëve, Muhamedi (a.s.), vula e pejgamberëve. Me ardhjen e tij u ndriçua gjithësia dhe u gëzuan të gjitha krijesat në tokë e në qiej. Pas kësaj dite njerëzimi nuk do të ishte më kurrë sikur-se kishte qenë më herët.

Në mesin e një bote të shprishur e të pashpresë erdhi Muhamedi (a.s.), si mëshirë absolute për popullin, për të gjithë ata njerëz që do të vijnë pas tij prej popujve dhe shekujve vijues deri në Ditën e fundit të kësaj bote. Lindi Islami, lindi Kurani për të mos vdekur kurrë.

Muhamedi (a.s.), nuk ka qenë i motivuar nga të mirat materiale të kësaj bote, apo nga fama dhe lartësimi i emrit të tij, sepse edhe para se të bëhej pejgamber, por edhe pasi e çliroi Mekën, edhe pse kishte mundësi të jetonte në pasuri, ai jetoi në mënyrë modeste. Madje edhe pse i ishin falur mëkatet e shkuara dhe të ardhshme, ai falej dhe lutej duke i kaluar netët në adhurim aq sa i enjteshin këmbët. Kur Aishja ia kishte përmendur këtë fakt, ai i kishte

thënë: “O Aishe, a nuk duhet të jem rob mirënjohës ndaj Allahut?!” Kur kurejshitët i ofruan atij pushtet e pasuri, me kusht që të hiqte dorë nga misioni i besuar, ai tha: “Sikur të më vinin diellin në dorën e djathtë, kurse hënë në dorën e majtë, që të heq dorë nga misioni im, unë nuk do ta bëja këtë”.

Allahu në Kuran thotë:

“E Ne nuk të dërguan ty (o Muhamed) për diç tjetër, veçse si mëshirë për të gjitha botë”. (Enbija, 107)

Është zotëria i mbarë njerëzimit, vula e të gjithë pejgamberëve dhe imam-prijës i të gjithë të dërguarve.

Me ardhjen e tij filloi një epokë e re, një epokë e ndritshme në botën njerëzore, filloi të lulëzojë çdo gjë nga e para, nga ato shkëndija të fundit që kishin mbetur filloi të rinisë besimi në Zotin Një, të rritej morali etj.

Muhamedit (a.s.), krijoi një realitet objektiv në sferat e ndryshme të jetës, si në aspektin fetar, historik, kulturor, pastaj në atë individual dhe shoqëror. Ai është dhe duhet të jetë shembull dhe ideal për ne. Zoti i Madhërisëm për të thotë:

“Ju në të dërguarin e Allahut kishit shëmbëlltynë më të mirë”. (Ahzab, 21)

Ky pejgamber i Allahut duhet të mbulojë zemrën e çdo besimtari, sepse zemra e myslimanit është e veçuar nga të gjitha zemrat e tjera, sepse kjo zemër përveç që thotë: la ilahe ilallah, ajo thotë edhe Muhamedun resulullah.

Secili mysliman të ndihet krenar dhe i lumtur kur flitet për Muhamedin a.s., sepse po flitet për personalitetin ideal ndër njerëz, po flitet për vulën e shenjtërisë, po flitet për krijesën që ka folur me Xhibrilin a.s., po flasim për shpirtin e pastër që ka folur me Allahun e Lartësuar po flasim për krijesën

që Allahu i Lartësuar i ka premtuar mekamin mehmud, po flasim për njeriun i cili do të flas në emër të tërë njerëzisë e xhinëve ditën kur askush prej krijesave nuk do të guxojë të e ndiej veten as të gjallë e leje më të flas apo të i lutet Allahut për diçka.

Çdo mysliman e ka për detyrë që të marrë Pejgamberin (a.s.), shembull në jetën e tij, ngase vepra më e madhe e Muhamedit (a.s.), ishte interpretimi në mënyrën më të bukur i fesë së madhërishme, Islamit, i shpallur nga Allahu i vetëm, fe e cila gjithmonë dhe sa të jetë jeta ka për të qenë e vetmja udhërrëfyese e lumturisë dhe e rrugës së drejtë. Përmes Muhamedit (a.s.), Allahu i Lartëmadhëruar na solli neve dhe tërë botës fenë e kuptueshme dhe të qartë.

Kush lexon historitë dhe biografitë e burrave më të shquar të botës, mandej lexon biografinë e profetit Muhamed (a.s.), i harron të parët. Profeti (a.s.), është ulur me mbretërit dhe skllëvërit, me të pasurit dhe të varfrit, me burrat dhe gratë, me arabët dhe joarabët, me armiq të dhe me miq të. Kur janë larguar prej takimit me të, të gjithë janë mrekulluar nga modestia dhe mikpritja e tij. Ashtu siç ka kullotur dele, ai ka udhëhequr popuj. Ka jetuar në varfëri dhe në luks, në shëndet dhe sëmundje, në triumf dhe humbje, në paqe dhe luftë dhe në çdo situatë manifestonte faktin që ishte rob i Zotit, i singertë dhe i përkushtuar ndaj Tij.

Të gjithë ata qindra e mijëra njerëz që e pranojnë Islamin çdo ditë anekënd botës, tregojnë se një prej arsyeve pse bëhen myslimanë është fakti se ata janë mahnitur me njeriun më të moralshëm, më të drejtë në historinë e njerëzimit etj.

Në çdo cep ai ka ithtarë, në çdo shtet ka mbështetës, në çdo qytet ka njerëz që e duan Muhamedin (a.s.). Emri i tij buçet nga minaret anembanë globit.

Misioni i Muhamedit (a.s.), ka qenë sikurse misioni i Ibrahimit (a.s.) dhe i gjithë pejgamberëve të tjerë: t'i largonte njerëzit nga adhurimi i idhujve dhe t'i udhëzonte në besimin e një Zoti të vetëm. Lumturia nuk mund të realizohet përveçse me njohjen e Krijuesit dhe pasimin e të dërguarit të Tij, prandaj Allahu e ka shoqëruar bindjen ndaj Pejgamberit me bindjen ndaj Tij, duke thënë: **“Thuaju (o Muhamed): Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua që Allahu t’ju dojë dhe t’ju falë gjynahet! Allahu është Falës i madh dhe Mëshirëplotë.”** (Ali Imran, 31)

Nuk ka dyshim se dashuria ndaj Muhamedit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, është një prej obligimeve kryesore të besimit. Ai është pish-tari i rrugës së shpëtimit dhe dera e vetme për t’iu afruar Allahut.

Si të mos e përkrahim, të mos e duam dhe të mos e respektojmë, kur ai është më i dashur dhe më i

dhembshur për ne, se sa ne për vetet tona. A nuk thotë Zoti i madhëruar në Kuran, duke na treguar se si Pejgamberi (a.s.), ndjen dhembshuri dhe keqardhje për ne?

“I dërguari i do më shumë besimtarët, se sa ata veten e tyre...” (Ahzab, 6)

“Juve ju erdhi i dërguari nga mesi juaj. Atij i vjen keq për vuajtjet tuaja dhe ndjen dhembshuri për ju. E ai për besimtarët është i butë dhe i mëshirshëm”. (Teube, 128)

Kurdo që përmendet emri i tij, ashtu edhe ne i bashkëngjitemi me gjuhët, zemrat dhe tërë qenien tonë përshëndetjeve dhe salavateve të Allahut dhe të engjëjve fisnikë drejtuar teje:

“Me të vërtetë, Allahu dhe melaiket e Tij me madhërim e mëshirojnë dhe e përshëndesin të Dërguarin. O ju që keni besuar, lutuni për të duke rënë salavat dhe përshëndetne atë me selam”. (El-Ahzab, 56)

Sa herë që përmendet emri i Muhamedit (a.s.), ta rikujtojmë momentin e fjalës së parë të Kuranit Fisnik: **“Lexo me emrin e Zotit tënd, I Cili Krijoi (gjithçka), krijoi njeriun nga një droçkë gjaku! Lexo! Zoti yt, është Bujari më i madh, i Cili, me anë të penës ia mësoi njeriut atë që nuk e dinte**. (Alak, 1-5)”

Muhamedi (a.s.), ishte njeriu i paqes, i qetësisë, dhe mesazhi i tij qe një burim paqeje e qetësie dhe historia është dëshmitarja më e madhe e kësaj. Për ta kuptuar këtë mesazh të Muhamed Mustafasë, duhet që në vazhdimësi të punojmë që njerëzve t’ua bëjmë të njohur dritën që solli Muhamedi (a.s.) dhe shëmbylltyrën e tij. Pejgamberët u ofrohen njerëzve me urtësi dhe këshillë të mirë, këtë e vërteton edhe Kurani:

“Ti thirr në rrugën e Zotit tend me urtësi e këshillë...” (Nahl, 125)

Jeta e të dërguarit të Allahut (xh.sh.), është e mbushur plot me ngjarje të tilla, që nuk i patën rënë për hise asnjërit prej pejgamberëve të mëparshëm. Vetëm Muhamedit (a.s.), i është drejtuar Allahu me **“I dashuri im!”** mes pejgamberëve, vetëm Muhamedit (a.s.), i takoi Israja dhe Miraxhi.

“Po kështu (Për të plotësuar mirësinë Time ndaj jush) **ju kam sjellë një të Dërguar nga mesi juaj, i cili ju lexon shpalljet Tona, ju pastron** (nga gjynahet), **ju mëson librin** (Kuranin) **e urtësinë** (rregullat e fesë) **dhe ju mëson ato gjëra që nuk i keni ditur”**. (Bekare, 151)

O Zot i madhëruar, kërkojmë të na drejtosh në rrugën e drejtë, të na udhëzojë në traditën e të Dërguarit Tënd, dhe të na bashkosh në xhenet me Pejgamberin tonë të dashur, Muhamedin paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, mbi familjen e tij, mbi shokët dhe mbi të gjithë ata njerëz që ecin në rrugën e tij deri në ditën e Gjykimit.

DOBITË E PANJOHURA TË KAFESË

Sipas një studimi të publikuar në American Heart Association Journ, pirja rregullisht e kafesë gjatë ditës ul rrezikun e shumë sëmundjeve vdekjeprurëse.

Studiuesit gjatë vëzhgimeve 30 vjeçare që bënë mbi 168 mijë femra dhe 40 meshkuj, konstatuan se pirja rregullisht e kafesë, ulte rrezikun nga prekja e sëmundjeve të zemrës, venave të gjakut, diabetit të tipit 2 dhe problemet neurologjike.

Një nga studiuesit në fjalë pasi shpjegoi se përbërësit bioaktiv që gjenden në kafe ulin qëndruesh-

mërinë e insulinës dhe infeksionet sistematike, theksoi se për zbulimin se çfarë lidhje ka pirja e kafesë me uljen e rrezikut të vdekshmërisë prej këtyre sëmundjeve kërkon studime më të thelluara. Profesori i universitetit të Havardit Frank Hu i cili ishte njëri prej studiuesve tha se pirja rregullisht e kafesë duhet të vlerësohet për një jetë të shëndetshme por gjithashtu theksoi se gratë shtatzëna dhe fëmijët e vegjël duhet të kenë kujdes nga kafeja edhe pijet e tjera që përmbajnë kafeinë.

USHQIMET QË NDIHMOJNË NË DJEGIEN E KALORIVE GJATË DIMRIT

Dimri mund të shfrytëzohet për të humbur kilet e shumta. Ekzistojnë disa ushqime të veçanta, të përshtatshme për këtë sezon që janë në gjendje të djegin shumë yndyra dhe kalori!

Këto ushqime ngrohin organizmin dhe në këtë mënyrë japin një kënaqësi të këndshme së brendshmi. Ndër të tjera ndihmojnë në përmasimin e pikave kritike. Pra, bëhet fjalë për ushqime ideale për t'u transformuar në pjata tipike dimërore.

QEPËT, VETI DOBËSUESE

Një supë anticelulit dhe dobësuese: ajo e qepës është zgjedhja ideale kur jashtë bën ftohtë dhe ju keni nevojë të ndiheni mirë. E pasur me vitaminë (A, C, E, B) dhe minerare (kalcium dhe kalium), qepa përmban edhe fitoestrogjen të çmueshëm, si dhe substanca të ashtuquajtura cinarin. Dhe ashtu siç ndodh me kanellën, edhe qepa shfaq një veprim të rëndësishëm hipoglicemizues ose ju ndihmon të mbani nën kontroll nivelin e sheqerit në gjak. Pra, qepët stimulojnë metabolizmin që të djegë më shumë yndyra dhe kalori të tepërta, nxjerrin jashtë lëngjet e tepërta dhe forcojnë sistemin imunitar. Ndër të tjera, këto perime janë një antibiotik i mrekullueshëm.

XHENXHEFIL DHE KANELLË PËR T'U DOBËSUAR

Thojini “po” xhenxhefil: në dimër është e rastit që ta përdorni sa më shumë. Para së gjithash, sepse ai e ngroh menjëherë organizmin dhe lufton në heshtje kollën, si dhe dhembjen e fytit. Por ka edhe më shumë se kaq; xhenxhefli funksionon edhe si superushqim antitumoral dhe ju ndihmon në djegien e shumë yndyrave e kalorive. Por, si mund ta konsumoni atë? Të zier në mëngjes, me feta për aperitivë, salcë për zbukurimin e pjatave dhe gjithmonë në ëmbëlsira. Zakonisht në përgatitjet e ëmbëlsirave në shtëpi, kombinimi më i mirë është gjithmonë xhenxhefli me kanellë. Bëhet fjalë për një miksim, i cili është në gjendje t’ju ndalojë së absorbuari sheqerin.

ÇAJ JESHIL NË MËNGJES DHE MES VAKTEVE

Një filxhan çaj është gjithmonë një ide e mirë. Nëse është i gjelbër akoma dhe më mirë, sepse ai ndihmon në eliminimin e celulitit, ndërsa shfaq një veprim të spikatur antioksidant. Në dimër është

e këndshme të shijoni pije të ngrohta, për më tepër, nëse filxhani “djeg kaloritë”. E gjitha kjo është meritë e katekinave të çajit, të cilat përveçse ju mbajnë të shëndetshëm, ju ndihmojnë gjithashtu që të humbisni peshë pak më shpejt. Doza ideale për të marrë përfitimet e duhura nga çaji jeshil është minimumi tre filxhanë të mëdhenj në ditë. Nuk duhet ta konsumoni me shumë sheqer.

ÇOKOLLATË PËR TË HUMBUR PESHË

Çokollata e zezë (me minimumi 80% kakao) ju ndihmon që të dobësoheni më shpejt. Kjo është meritë e antioksidantëve, katekinës dhe kafeinës, të cilat gjenden në këtë ushqim mjaft të mirë e të preferueshëm. Ajo që e konfirmon ngrënien e disa kubave çokollatë të zezë në ditë pa

ju shëndoshur, është pikërisht shkenca nëpërmjet studimeve të shumta. Mos kini frikë ta konsumoni atë. Kjo gjë nuk vlen aspak për çokollatat e tjera, jo të zeza apo të shoqëruara me qumësht dhe përbërës të tjerë.

SPECAT DJEGËS, DJEGIN KALORI

Si ushqime që djegin kalori e që shihen si mjaft të dobishme në dimër, nuk mund të mungonin specat djegës. Të pranishëm në kuzhinën mesdhetare dhe jo vetëm, specat djegës përmbajnë një substancë shumë të mirë për shëndetin: kapsaicinën. Kjo e fundit, sipas kërkimeve të shumta të besueshme, mbron mirëqenien e aparatit kardiovaskular, pra të zemrës, por edhe të trurit. Për sa i përket dietës, shtimi i specave djegës në të ju mundëson djegien e yndyrave dhe të kalorive të padëshiruara.

TEKNOLOGJIA 5G

Teknologjia 4G po përhapet me shpejtësi dhe më së shumti në vendet e zhvilluara që dalëngadalë po braktisin 3G. Në kohë që 4G shtrihet vetëm në një pjesë të vogël të tregut, gara globale për ndërtimin e teknologjisë 5G në kulmin e saj.

Shumë mund të mendojnë se me 5g do t'u ofrohet një internet i shpejtë, mundësinë për të hapur disa faqe njëkohësisht në aparatin e tyre celular e të tjera avantazhe si këto. Dhe kanë të drejtë. Por përveç këtyre 5G premton të jetë një revolucion i vërtetë.

Udhëheqësi i grupit të punës i ngarkuar me detyrën për të ndërtuar teknologjinë 5G në qendrën e inovacionit në Britaninë e madhe, thotë se 5g do të jetë një harmonizim dramatik i spektrit të radiovalëve.

Çfarë do të thotë kjo? Sipas tij, kjo përkthehet në “qytete inteligjente” të ndërlidhura fort me njëri tjetrin, pavarësisht distancës, operacione kirurgjike të ndërmarra të kryera në distancë, makina që lëvizin pa qenë nevoja për të pasur drejtues tek to, por që kontrollohen nga larg nëpërmjet aparatit telefonik e të tjera avantazhe.

Shkurt 5G do të revolucionarizojë mënyrën tonë të jetesës duke kursyer kohë prindërve për të marrë fëmijët nga kopshti apo shkolla, por ndoshta edhe duke i shtuar komferte të tjera shoqërisë.

Megjithatë, për momentin është ende shpejt pasi kjo teknologji akoma nuk është gati, megjithëse rruga ku punohet është ajo e duhura.

LI-FI, 100 HERË MË I SHPEJTË SE WIFI

Li-Fi, është një teknologji e re pa tela që transmeton të dhëna duke përdorur dritën në vend të brezit të bazuar në radio valë.

Kjo teknologji është testuar edhe jashtë një laboratorit për herë të parë, dhe e njëjta thuhet se është

me të vërtetë shumë më e shpejtë sesa rrjeti WiFi për internet.

Li-Fi u shpik nga Universiteti i Edinburgut Harald Haas në vitin 2011 dhe përdor komunikimin e dukshëm dhe të lehtë (VLC), çfarë është në thelb një

Li-Fi
technology

formë shumë e avancuar e kodit të Morsit.

Në fakt, këto janë disa lëvizje të lehta të cilat veprojnë në shpejtësi të padukshme për syrin e lirë, të cilat mund të përdoren për të shkruar dhe përcjellë informacion në kodin binar.

Për herë të parë, shkencëtarët kanë provuar tek-

nologjinë jashtë një laboratorit dhe kanë gjetur se e njëjta mund të transmetojë të dhëna deri në 1GB në sekondë, që është 100 herë më shpejt sesa shpejtësia e internetit Wi-Fi.

Çfarë kjo do të thotë është se teknologjia ka potencial të ndryshojë tërësisht mënyrën se si ne e përdorim internetin sot.

SHKENCËTARI ARAB KISHTE ZBULUAR PROCESIN E SELEKSIONIMIT NATYROR 1000 VJET PARA DARWINIT

Ndonëse qysh në antikitet, filozofët grekë, Empedokli dhe Aristoteli, kanë shkruar e folur për ndryshimet që u ngjajnë bimëve dhe kafshëve, do të duhej të vinte shekulli i XIX, që procesi i evoluimit të kafshëve të bëhej botërisht i njohur dhe që koncepti i "seleksionimit natyror" të artikulohej më në plotësi nga biologu amator anglez, Charles Robert Darwin.

Por Darwin nuk ishte i pari që kishte kuptuar dhe njohur procesin e komplikuar të seleksionimit natyror. Shumë kohë para se ai të botonte më 1859 librin aq të famshëm: "Mbi origjinën e specieve përmes seleksionimit natyror, ose ruajtja e racave të favorizuara në luftën për jetë", në anën tjetër të botës, një njeri tjetër i kishte rënë në fije këtij procesi natyror.

Është fjala për shkrimtarin arab, Abu 'Uthman 'Amr ibn Bakr al-Kinani al-Fuqaimi al-Basri, i njohur më shumë si Al-Jahiz - Sy-Çakërrituri, i cili u lind rreth vitit 776, pak kohë pas themelimit të Bagdadit nga kalifi Abasid al-Mansuri. Al-Jahiz-i u rrit në Basra, që së bashku me Kufën, rivalen e saj, ishin dy qendrat më të rëndësishme intelektuale të kohës.

Ai shkroi mbi 200 vepra, nga të cilat deri te ne kanë arritur vetëm tridhjetë dhe u takojnë përmbajtjeve të ndryshme si zoologjia, gramatika arabe, poezia, reto-

rika dhe leksikografia. Por vepra më e rëndësishme e tij, është "Libri i kafshëve" (Kitab al-Haywan), i cili përbëhet nga 7 vëllime. Në këtë libër, ai shkruan edhe për konceptin e seleksionimit natyror, që rëndom i atribuohet Charles Darwin.

80 folie të "Librit të kafshëve" (pra rreth 1/10 e tekstit origjinal) ruhen në Biblotekën Ambroziane në Milano. Ky koleksion i takon shekullit të XVII dhe mban emrin e dikur pronarit të tij 'Abd al-Rahman al-Maghribi, i vitit 1615. Të tjera vepra me rëndësi të Al-Jahizi janë edhe: "Arti i mbajtjes së gojës kyçur", "Kundër shërbyesve civilë", "Lëvdimi i tregtarëve", "Ushqimi arab" dhe "Mendjelehtësia dhe serioziteti".

Al-Jahizi vdiq aksidentalisht në Basra më 868, kur u shtyp për vdekje nga një piriq librash në bibliotekën e tij.

